

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 744

21. SRPNJA 2017. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

**Obljetnica DSHV-a
27 godina
političke borbe**

SADRŽAJ:

4

HNV doniralo klima uređaj
subotičkom vrtiću
Marija Petković – Sunčica

**Potpora obrazovanju
na hrvatskom jeziku**

12

Dr. Andrea Ratković,
predsjednica Centra
za afirmaciju slobodne misli

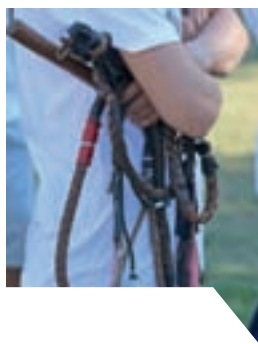
**Njegovati
i međusobne razlike**

22

Crtnice iz povijesti: Obljetnica
hrvatske udruge u Beregu

**Od Seljačke sloge
do Kranjčevića**

26

Dužijanica: Natjecanje
u pucanju bičevima

Na kraju švigar puca

31

Mikini dani u Beregu

**Velikom glazbeniku
u čast**

40

Šest dana igre, molitve,
radionica...

**Održan prvi Ljetni
oratorij u Subotici**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović
(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,
Antun Borovac, Josip Dumendžić, Petar Pifat,
Josip Stantić, Andrej Španović, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(društvo)

Davor Bašić Palković

(urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(društvo, urednica Hrcka i korektura)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Aleluja

Don **Damir Stojić**, svećenik salezijanac, bio je nedavno u društvu volontera iz cijele Hrvatske, koji su dijelili vodu žednima i molili se s pojedinim posjetiteljima splitskog *Ultra Europe Festivala*. Daleko od toga da sam ljubitelj tzv. elektronske glazbe, koja je na *Poljudu* okupila najpoznatije DJ-eve svijeta i gotovo 50 tisuća partijanera iz cijelog svijeta. Nešto drugo hoću reći. Bravo, don Damire! Jednostavno rečeno, gospodin Damir bio je tamo gdje je narod, gdje su bili mladi, sudjelovao je prije svega u kulturi susreta. To je jedno, a drugo, mnogo važnije je to, što je don Damir pokazao kako poima kristalno jasno tim njegovim činom da je i **Isus** kršio društvene tabue koji su vladali prije dvadeset stoljeća. Jer je don Damir davao vodu, čineći ljudima, onima koji su jednostavno ožednjeli, ali i onima – nerijetkima, koji su bili žedni zbog konzumiranja ecstasyja, kokaina, amfetamina i LSD-a. Zašto je to dragocjeno? Zbog toga što je taj čin pružanja vode možda izazvao bar kod jednoga ovisnika osjećaj postojanja dobroga, nasuprot vražje igre s drogama.

E sad, čuo sam da ima neki tajni akord / koji je David svirao, a Gospodu se sviđao / ali tebi glazba ne znači mnogo, jel' tako? – stihovi su **Leonarda Cohena** iz njegove pjesme u slavu Boga *Hallelujah*, pa dolazim u ovoj priči do velike upitnosti nakon nedavne preporuke župnika s područja Sesveta koji je poručio da se ne treba slušati rock glazba, jer je sotonistička. Odmah sam se zabrinuo za sebe, kao čovjeka koji je uz takvu glazbu odrastao i stjecao svjetonazore i uz ono što je donosio *novi val*, ali mi je pomoć pružio franjevac **Ivan Bradarić** koji je rekao, komentirajući takvu izjavu, kako je apsurdno nazvati glazbu *Beatlesa*, **Hendrixa** ili *Pink Floyd*a kao nešto »sotonističko«. Pa, pred papom **Ivanom Pavlom II.** je svirao i **Bob Dylan** sve uz stihove: Kapitalizam je iznad zakona / demokracija ne upravlja svijetom / bolje da to utuviš u glavu / svijetom vlada sila / a, o tome je, izgleda, bolje šutjeti.

Jedan drugi papa, pred kojim nije svirao Dylan, **Jorge Mario Bergoglio** (papa **Franjo**), po dolasku na papinski presto, a za one koji ne znaju, ne nosi uobičajen zlatni križ, nego željezni. I kako sad ne spomenuti i misionara don **Ivana Turića**, koji je bio jedan od onih koji je živio u sirotinjskim naseljima Latinske Amerike, u favelama. *Hallelujah*.

Neću sebi u ovom tekstu dozvoliti ustupak kićenju i improvizaciji, a na čitateljima ostaje mogućnost hoće li bez pastorage i šećerenja ovih riječi prepoznati svjetlost – kojoj su suvremenici kao osobe, pojedinci. Imamo danas na djelu ogromnu bujajuću kritičnost prema institucijama, praksi, diskursima i tu je važno postojanje lokalnih priroda kritika, koje pokušavaju osloboditi zarobljena znanja, koja su prikriivena unutar funkcionalnih i sustavnih cjelina društva. Zato je važno lokalno, ono razlikovno znanje, koje se ne povinuje jednoglasnosti, a na osnovu tih diskvalificiranih znanja stvaraju se potentne kritike društva.

I manjinska priča, konkretno nas Hrvata, kao lokalna diskursivnost, može obnoviti, osloboditi znanja koja se iz nje razvijaju i tako sudjelovati u rastu cjeline društva. I zbog toga je bitan rad DSHV-a, kao temelja politike i kulture ovdašnjih Hrvata.

Na obljetnici DSHV-a, dok su se gosti okupljali, upitao me poznanik hoće li doći netko od svećenika. I jesu došli. Sudjelujući tako i ovoga puta u kulturi susreta. Aleluja.

Z. S.

Broj: 1-21/2017

Datum: 13. srpnja 2017.

Temeljem članka 24, stavak 1 točka 8, a u svezi s odredbama članka 21, stavak 4, Statuta Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Upravni odbor raspisuje:

JAVNI NATJEČAJ

za izbor ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na mandatno razdoblje u trajanju od 4 (četiri) godine.

Osim općih uvjeta propisanih pozitivnim zakonskim propisima, kandidati moraju ispunjavati i posebne uvjete:

1. visoka stručna sprema društvenog smjera;
2. najmanje pet godina radnog iskustva u području kulture, znanosti i umjetnosti;
3. istaknuti rezultati u području kulture Hrvata u Vojvodini, kao i u promicanju prava hrvatske manjinske zajednice u Vojvodini;
4. prebivalište na teritoriju AP Vojvodine;
5. da nisu osuđivani i da se ne vodi istražni ili kazneni postupak za kazneno djelo koje ih čini nepodobnim za obavljanje poslova u javnoj ustanovi;
6. znanje hrvatskoga jezika.

Kandidati su uz prijavu obavezni priložiti dokaze o ispunjavanju traženih posebnih uvjeta, kao i prijedlog programa rada i razvoja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za mandatno razdoblje.

Prijave sa životopisom na ovaj Javni natječaj podnose se Upravnom odboru Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od dana objavljivanja u dnevnom listu *Danas*, tjedniku *Hrvatska riječ* i na internetskoj stranici Nacionalne službe za zapošljavanje, zaključno s danom 4. kolovoza 2017. godine, osobno ili poštom na adresu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, 24000 Subotica, Ulica Laze Mamužića broj 22, u zatvorenoj kuverti, obvezno s naznakom »Javni natječaj za ravnatelja«.

Nepravodobne, neuredne i nepotpune prijave neće se razmatrati.

**Predsjednica Upravnog odbora
Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata
prof. Ljubica Vuković Dulić, v. r.**

HNV doniralo klima uređaj subotičkom vrtiću *Marija Petković – Sunčica*

Potpora obrazovanju na hrvatskom jeziku

Hrvatsko nacionalno vijeće doniralo je prošloga tjedna klima uređaj vrtiću *Marija Petković – Sunčica* koji se nalazi u subotičkom naselju Ker i u kojem se nastava izvodi na hrvatskom jeziku.

»Ovo je prvi vrtić u kojem se počela odvijati nastava na hrvatskom jeziku. Trajno opredjeljenje HNV-a je da podiže kvalitetu te unapređuje uvjete u kojima se izvodi takva nastava. Prošle smo godine izdvojili značajna sredstva za rekonstrukciju vrtića *Marija Petković – Biser* u Aleksandrovu, u kojem se također izvodi nastava na hrvatskom jeziku. Nadamo se da će i ove naše aktivnosti na planu obrazovanja biti prepoznate od roditelja i djece«, izjavio je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**. Dužnosnicima HNV-a na donaciji je zahvalio **Veljko Vojnić**, tehnički direktor Predškolske ustanove *Naša radost*, u okviru koje djeluje i vrtić *Marija Petković – Sunčica*.

»Zahvaljujemo se Hrvatskom nacionalnom vijeću koje se pridružilo naporima lokalne samouprave i uprave PU *Naša radost* da se podignu standard i kvaliteta boravka djece u vrtićima«, kazao je Vojnić.

Primopredaji donacije prisustvovala su i dužnosnica HNV-a **Ja-sna Vojnić** i pomoćnica direktora PU *Naša radost* **Dajana Šimić**. Inače, vrtić *Marija Petković – Sunčica* trenutačno pohađa oko 50 mališana, raspoređenih u tri skupine. U vrtićima PU *Naša radost*, kojih je više od 50, nastava se odvija na sva tri jezika koja su u službenoj uporabi u Subotici (srpskom, mađarskom i hrvatskom) kao i na dva strana jezika (engleskom i njemačkom).

D. B. P.

Predstavnici Misije OEES-a posjetili HNV

Hrvati i dalje izloženi diskriminaciji

U okviru svojih aktivnosti koje se odnose na borbu protiv diskriminacije, predstavnici Misije Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) u Srbiji posjetili su prošloga tjedna Hrvatsko nacionalno vijeće u Subotici. OEES radi na izradi smjernica i preporuka za državna tijela kako bi u slučajevima diskriminacije mogla adekvatnije reagirati. Predstavnice OEES-a, njihova Odjela za demokratizaciju – **Jelenu Jakanović** i **Katarinu Sabadoš** – zanimalo je pitanje diskriminacije manjinskih skupina u Srbiji.

Predsjednik Povjerenstva HNV-a za praćenje povreda manjinskih prava **Darko Baštovanović** kaže kako se Hrvati u Srbiji, i dva desetljeća nakon završetka sukoba na prostoru bivše SFRJ, suočavaju s visokim stupnjem diskriminacije.

»Slučajeva diskriminacije je mnogo. Predstavili smo im slučaj mladića hrvatske nacionalnosti **Josipa Bukovca** iz Sonte kao jedan paradigmatični primjer etničke stereotipije koja na kraju može rezultirati teškim fizičkim ozljedama. Budući da sam iz Srbije, znam da su tamo Hrvati uplašeni čak i prijaviti slučajeve vrijeđanja na nacionalnoj osnovi«, kaže Baštovanović.

Po njegovim riječima, reakcije mjerodavnih tijela nisu adekvatne, budući da u njihovim izvješćima ovi incidenti nisu okarakterizirani kao etnički motivirani.

U HNV-u rade monitoring slučajeva diskriminacije Hrvata, ali im za adekvatno obavljanje toga posla nedostaju financijska sredstva.

»Bilo bi dobro kada bismo imali sredstava za adekvatan monitoring slučajeva diskriminacije s kojim bismo izišli u javnost. Pri-

mjerice, srpska manjina u Hrvatskoj dobiva novac iz državnog proračuna za tiskanje publikacije o etnički motiviranim incidentima spram pripadnika te zajednice«, kaže Baštovanović.

Baštovanović vjeruje u proces europskih integracija kao u proces uređivanja cjelokupnog srbijanskog društva i nada se, ako ne promjeni svijesti u društvu, onda barem redovitom iznošenju slučajeva diskriminacije u javnost i odgovarajućoj reakciji mjerodavnih tijela.

Osim Darka Baštovanovića, s predstavnicima OEES-a razgovarali su i predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** te zastupnik u republickoj skupštini **Tomislav Žigmanov**.

D. B. P.

Stručno usavršavanje za nastavnike u Splitu

Kvalitetna edukacija i povezivanje

Osamnaestero odgojno-obrazovnih radnika iz Srbije (Vojvodine) sudjelovalo je na Stručnom skupu za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnika hrvatske manjine, iseljenika i Hrvata u Bosni i Hercegovini, koji je održan u Splitu. Skup je trajao od 3. do 7. srpnja a organizirala ga je Agencija za odgoj i obrazovanje. Programom stručnoga skupa obuhvaćeni su sadržaji koji pridonose unaprjeđivanju znanja hrvatskoga jezika, obogaćivanju spoznaja o hrvatskomu jeziku i kulturi te jačanju kompetencija u radu s učenicima kojima je hrvatski drugi jezik. Odgojno-obrazovni radnici koji izvode nastavu na hrvatskom jeziku u Europi i svijetu, radom u radionicama, terenskom

nastavom te plenarnim predavanjima osnaženi su i u području povijesti, geografije te umjetnosti. Poseban dio programa bio je posvećen njegovanju hrvatske tradicije i identiteta.

Tijekom pet dana usavršavanja sudionici su sudjelovali u radionicama, plenarnim predavanjima, terenskom radu i kulturno-umjetničkom programu. Kvalitetna edukacija i povezivanje odgojno-obrazovnih radnika koji njeguju hrvatski jezik i kulturu izvan granica Hrvatske bili su vidljivi rezultati i ovog stručnog skupa, navode u Agenciji za odgoj i obrazovanje.

H. R.

Obilježena 27. obljetnica Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Politička borba za dostojanstvo i ravnopravnost

Kao najvažnije ciljeve daljnjeg djelovanja DSHV-a predsjednik stranke Tomislav Žigmanov naveo je zalaganje za sudjelovanje u donošenju političkih odluka, jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom životu i zapošljavanju, te kvalitetu uvjeta života u naseljima u kojima Hrvati žive

Najstarija i danas jedina aktivna politička stranka u Srbiji s hrvatskih predznakom – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, obilježila je svoju 27. obljetnicu postojanja i djelovanja, svečanošću koja je održana protekle subote, 15. srpnja (na dan osnivačke skupštine), u Domu DSHV-a u Subotici. Osim članova i simpatizera DSHV-a iz mjesta u Bačkoj i Srijemu u kojoj ta stranka ima svoje mjesne odbore ili podružnice, proslavi obljetnice prisustvovali su i dužnosnici iz Hrvatske, među kojima i **Ivan Šuker**, saborski zastupnik i specijalni izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora.

Temelj manjinskog života

Predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov** je u svojem govoru podsjetio kako je ta stranka zaslužna za brojna postignuća koja je hrvatska zajednica u Vojvodini od 1990-ih godina ostvarila.

»I informiranje i obrazovanje na hrvatskome jeziku, kao i službena uporaba hrvatskoga jezika te razvoj kulturnog i umjetničkog stvaralaštva među vojvođanskim Hrvatima bili bi puno siromašniji da nije bilo političkoga djelovanja brojnih članova DSHV-a u proteklih 27 godina. Stranka je, naime, bila od odsudne pomoći prilikom osnutka novih institucija i organizacija u područjima značajnim za ostvarivanje manjinskih prava«, naveo je Žigmanov.

Po njegovim riječima, DSHV se prepoznavao, a i danas se prepoznaje, po stalnoj zauzetosti za dostojanstvo i ravnopravnost Hrvata u Vojvodini.

»Kada je riječ o dostojanstvu Hrvata u Vojvodini, o našim stalnim zahtjevima za pozitivnim priznanjima, za prestanak politika isključivanja, za otklone od prešućivanja i ignoriranja, hrabro i odlučno nastavljamo s nesebičnim zauzimanjem da se Hrvati u Vojvodini u javnosti ne percipiraju na negativni način, da se spram Hrvata ne proizvode omraze od strane političkih konkurenata, da ne trpimo akte diskriminacije, već da kao Hrvati u vlastitom dostojanstvu budemo jednako tretirani kao i svi drugi građani Srbije. To je temeljni preduvjet za političku slobodu Hrvata u Vojvodini«, kazao je Žigmanov te dodao kako još uvijek postoje problemi glede postizanja suštinske jednakosti s drugim sličnim nacionalnim zajednicama u području manjinskih prava.

Ciljevi i partneri

Kao najvažnije ciljeve djelovanja stranke Žigmanov je, među ostalim, naveo zalaganje za sudjelovanje u donošenju političkih odluka – što podrazumijeva institut zajamčenih mandata, jednake mogućnosti sudjelovanja u javnom životu i zapošljavanju, osobito u državnim institucijama i javnim ustanovama, te kvalitetu uvjeta života u naseljima u kojima Hrvate žive.

Navedeni ciljevi, kako je kazao, moći će se ostvariti u zajedničkom i sinergijskom djelovanju s Hrvatskim nacionalnim vijećem, Katoličkom Crkvom i njezinim hrvatskim klerom, hrvatskim udrugama, civilnim društvom, te političkim strankama u Srbiji.

»Suradnja dakako mora postojati i s političkim strankama, što je osjetljivo područje. No, vjerujem kako će se ona ostvarivati samo s onim političkim strankama u Srbiji koje će biti spremne ispuniti naše konkretne a legitimne zahtjeve glede dostojanstva i ravnopravnosti Hrvata u Vojvodini«, kazao je Žigmanov.

Jedan dio svojih političkih ciljeva DSHV će ostvarivati i u suradnji s Hrvatskom i njezinim institucijama – od nacionalne, preko županijskih do lokalnih razina.

»Od njih očekujemo razumijevanje naših potreba te djelatnu zauzetost i pomoć u rješavanju naših izazova pred kojima se nalazimo«, zaključio je Žigmanov.

Veze s protjeranima

U ime Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Banata i Bačke iz Hrvatske, prisutnima se na svečanosti u Domu DSHV-a obratila **Jelena Dodig**, inače jedna od osnivača Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini iz Kukujevaca.

»Čovjeka možeš otjerati sa zemlje, ali zemlju, koju nosi u srcu, ne možeš otjerati iz čovjeka. Stoga smo i mi danas ovdje, jer tu zemlju nosimo u srcu, osjećamo se svojim među svojim. Tražimo načina da preko institucija u gradovima i županijama u Hrvatskoj nastavimo suradnju s kulturno-umjetničkim društvima u Vojvodini, pomognemo u realizaciji nekih projekata ovdašnjih Hrvata. Također, očekujemo da se na ovoj strani riješe neka pitanja, a to su pitanja nestalih, procesuiranja za zločine koji su se ovdje dogodili. Znamo da je oko 25 civila hrvatske nacionalnosti ubijeno u tim vremenima kada rata na ovim prostorima nije bilo, ima neriješenih imovinskih pitanja, neriješenih pitanja vezanih za mirovine, dakle puno otvorenih pitanja«, rekla je Dodig.

Šuker: Budite sigurni da mislimo na vas

Saborski zastupnik i specijalni izaslanik predsjednika Hrvatskog sabora **Ivan Šuker** je istaknuo kako Hrvatska neće odustati od zahtjeva da se političkim predstavnicima hrvatske manjine osiguraju zajamčeni mandati u republičkoj Skupštini, sukladno modelu koji se u slučaju nacionalnih manjina provodi u Hrvatskoj.

»Vidjeli ste nervozne reakcije kada su naši ministri, predsjednik Vlade i predsjednica države rekli da će Hrvatska, kada se budu otvarala određena poglavlja u pristupnim pregovorima Srbije, za Hrvate u Srbiji tražiti ono što Srbi imaju u Hrvatskoj. Ništa drugo. Jer to su tekovine i vrijednosti zajednice europskih naroda. I Srbija

želi biti članica te zajednice. To je nešto ljudski i nešto normalno«, kazao je Šuker.

Podsjetio je kako Hrvatska na različite načine pomaže pripadnicima hrvatskog naroda u drugim državama, zbog čega je i osnovan Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Proteklih godina su na tome planu, kako je naveo, napravljeni određeni koraci.

»Budite sigurni da će Hrvatska kao članica Europske unije iskoristiti mogućnost da s određenim sredstvima koja su za prekograničnu suradnju – kao što to Mađarska radi za mađarsku manjinu ovdje – iskoristiti svoje pravo da na isti način pomogne Hrvatima u Vojvodini. Budite sigurni da mislimo na vas«, poručio je Šuker.

Rješavanje otvorenih pitanja

Veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Markotić** je naveo kako postoji još dosta otvorenih pitanja u bilateralnim odnosima Hrvatske i Srbije, ali i izrazio nadu u njihovo rješavanje.

»Neka smo (pitanja) riješili manje, neka samo riješili više. A ohrabruje nas da su, prilikom nedavnih susreta naši predsjednici zaključili da će dijalog biti nastavljen i da će se obnoviti kontakti u cilju rješavanja svih otvorenih pitanja«, kazao je Markotić.

U cilju rješavanja otvorenih pitanja Hrvata u Srbiji, kako je dodao, hrvatska je strana inicirala sastanak Međuvladina mješovita odbora za provedbu Sporazuma o zaštiti nacionalnih manjina koji postoji između Hrvatske i Srbije.

Potpora iz Osijeka

Novi župan Osječko-baranjske županije **Ivan Anušić** je u svojem obraćanju najavio konkretnu potporu Hrvatima u Vojvodini.

»Svjestan sam kroz kakve ste muke prolazili i kakve muke još imate. Smatram da ista prava koja srpska manjina ima u Hrvatskoj morate imati i vi ovdje. Kao župan županije koja vam je susjedna, stavljam vam se na raspolaganje, u smislu financijske, moralne i političke pomoći u ostvarivanju vaših ciljeva. Već u devetom ili desetom mjesecu organizirat ćemo sastanke na razini županije, a nakon toga, nadam se i na razini ministarstava i Vlade Hrvatske, i načiniti određene poteze koji će vaš život olakšati i svesti u okvire kakve zaslužujete«, poručio je Anušić.

Obilježavanju 27. obljetnice DSHV-a, među ostalim, prisustvovali su i generalni konzul Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, zamjenik župana Osječko-baranjske županije **Goran Ivanović Lac**, predstavnici Vukovarsko-srijemske županije – predstojnik ureda župana **Marinko Beljo** i pročelnik upravnog odjela za poljoprivredu i infrastrukturu **Andrija Matić**, v. d. glavnog urednika *Glasa Hrvatske* **Ivo Kujundžić** kao i svećenici Katoličke Crkve.

Prije svečanosti u Domu DSHV, u povodu obljetnice stranke služena je misa u Franjevačkoj crkvi sv. Mihovila Arkandela koju je predvodio fra **Zdenko Gruber** uz koncelebraciju drugih svećenika.

D. Bašić Palković

Iz statistike matičarske službe Grada Subotice

Za koga se Hrvati(ce) vjenčavaju?

Ukoliko mladenci i zatraže vjenčanje na hrvatskome, to nikada nije kada su u pitanju nacionalno mješoviti brakovi, već jedino ukoliko su oboje Hrvati, kaže zamjenica matičara Klára Csányi

U Subotici se svake godine sklopi između 600 i 700 brakova. Prema statistici koju vodi matičarska služba Gradske uprave, svaki drugi brak je nacionalno mješovit. Podaci se uzimaju na temelju izjašnjavanja budućih mladenaca o nacionalnoj pripadnosti, a ukoliko ne žele, nisu se obvezni izjasniti o ovom pitanju.

Posljednjih 10 godina

Poput drugih nacionalnih manjina kada su u pitanju mješoviti brakovi, Hrvati(ce) se najviše vjenčavaju za Srbe, a potom za Mađžare i Bunjevce. Tako se prošle godine 38 Hrvata(ica) vjenčalo za Srbe, 18 za Mađžare, a 11 za Bunjevce, dok je samo dvoje za Crnogorce, a ni jedan brak nije sklopljen s Jugoslavenima i muslimanima. Podaci pokazuju da se ove godine do kraja šestoga mjeseca najviše Hrvata vjenčalo za Srbe (12), potom Bunjevce (3) te Mađžare (2). Uzimajući u obzir ponuđene rubrike prilikom izjašnjavanja o nacionalnoj pripadnosti, Hrvati se najmanje vjenčavaju za muslimane – u posljednjih deset godina sklopljeno je svega dva braka između pripadnika ovih dviju zajednica.

Iako matičarska služba vodi statistiku o nacionalno mješovitim brakovima od 1970. godine, ovom prigodom smo uzeli podatke iz posljednjih deset godina. U ovome razdoblju većih odstupanja u udjelu nacionalno mješovitih u odnosu na ukupan broj sklopljenih brakova nije bilo. Najviše nacionalnomješovitih brakova spada u rubriku »ostali«, što znači da se mladenci ili nisu izjasnili o nacionalnoj pripadnosti ili su u pitanju mladenci koji ne spadaju niti u jednu od ponuđenih rubrika – »Srbin«, »Mađžar«, »Hrvat«, »Bunjevac«, »Crnogorac«, »Jugoslaven« i »musliman«. Kako navodi zamjenica matičara **Klára Csányi**, najčešće je slučaj da djeca iz nacionalno mješovitih brakova biraju upravo ovu rubriku »ostali«. Nakon spomenute rubrike, po brojnosti slijede srpsko-mađžarski i srpsko-hrvatski brakovi.

Csányi ističe i da je zabilježen porast brakova u kojima je jedan od mladenaca strani državljanin, te su tako imali priliku vjenčati državljane Mexica, Brasila, Rusije, Njemačke, Španjolske... Nasuprot ovima, brakovi u kojima se jedna strana izjašnjava kao Jugoslaven imaju tendenciju opadanja, a takvih na godišnjoj razini bude 10-tak.

Vjenčanje na hrvatskome?

Mladenci imaju mogućnost odabrati na kojemu od tri jezika u službenoj upotrebi u Gradu Subotici će se vjenčati. Prema riječima Kláre Csányi, Hrvati slabo koriste svoje pravo, a ukoliko i zatraže vjenčanje na hrvatskome, to nikada nije slučaj kada su u pitanju nacionalno mješoviti brakovi, već jedino kada su oboje od mladenaca Hrvati.

»Najviše vjenčanja je na srpskom, potom na mađarskom, a na hrvatskom bude od jednog do dva vjenčanja mjesečno preko ljetnog razdoblja kada je sezona, a zimi nema ni toliko. Ako je brak nacionalno mješovit, najčešće je vjenčanje na srpskom. Bude nekada i dvojezičnog vjenčanja, ali samo u varijanti srpsko-mađarski. Ne sjećam se da smo ikada imali dvojezično, srpsko-hrvatsko vjenčanje«, kaže Csányi.

Matičarska služba Gradske uprave, osim statistike o nacionalno mješovitim brakovima i brakovima koji su strani državljani sklopili u Subotici, bilježi i podatke o brakovima zasnovanim na rodbinskim odnosima, maloljetničkim brakovima, brakovima sklopljenim preko punomoćnika te o brakovima koji su sklopili stanovnici Subotice u inozemstvu. Evidencija o brakovima sklopljenim među supružnicima iste nacionalnosti se ne vodi posljednjih deset godina.

J. Dulić Bako

Za kruhom u inozemstvo

Osim bijele kuge, sve nepovoljnijoj demografskoj slici Sonte pridonose i brojna iseljavanja pripadnika mlađeg dijela populacije u zemlje Europske unije * Od onih koji ostaju veliki dio kućne proračune dopunjava sezonskim radom ili čuvanjem starijih osoba u inozemstvu

S koro trećina kuća u Sonti danas je prazna. Veliki dio njih djeluje sablasno, poluzarušene su, zarasle u korov i šipražje. Baštinici su poglavito nezainteresirani za njihovo održavanje, a prodati ih nemaju kome, čak niti u bescijenje. I ulice djeluju pusto, sve je manje prolaznika, sve je manje i dječjega žagora. Broj učenika u OŠ *Ivan Goran Kovačić* konstantno se smanjuje, jedan broj djece napušta ju i tijekom školske godine zbog iseljavanja cijelih obitelji u zemlje EU. Tako je u župi sv. Lovre u Sonti ove godine bilo svega jedanaestero prvopričesnika. Mlađi dio populacije u velikom postotku se iseljava u potrazi za normalnim životom, za životom bez ekonomskih pritisaka. Na taj način selo ubrzano stari, rađa se sve manje djece, a sve je više staračkih kućanstava, s jednim ili dvoje članova.

Žrtve sustava

Jedan od onih koji najvjerojatnije neće iseliti iz Sonte, ali je zbog svojih godina (52) među ugroženim kategorijama, jeste stolar **Adam Nikolić**. Uposlen je u bivšoj, nekada nadaleko poznatoj apatinskoj tvornici namještaja *Dunav*, danas, poslije nes(p)retne privatizacije i promjene nekoliko vlasnika, *Euromasiv*. U obiteljskoj kući u Sonti živi sa suprugom **Milankom**, sinom **Markom** i majkom **Evom**, umirovljenicom. Duboko nezadovoljan stanjem u poduzeću u kojem godinama radi, ali razočaran i stanjem u cijeloj državi, za pripadnike svoje generacije više ne vidi nikakvu perspektivu, a vrlo je zabrinut i za budućnost djece koja se tek rađaju i odrastaju.

»Ovo više nije život dostojan čovjeka. Nažalost, sve lijepo ostalo je daleko iza nas, vrijeme kao da je stalo prije devedesetih prošloga stoljeća. Od mladosti sam bio uposlenik *Dunava*. Radi lo se s voljom, prije svega, primanja su bila vrlo solidna i redovita. Godišnji odmori, topli obrok i nadoknada putnih troškova nisu bili upitni. Sva događanja iz devedesetih pogubno su utjecala ne samo na *Dunav*, nego i na ostala poduzeća koja su imala tržište u cijeloj SFRJ. Za ilustraciju je dovoljan podatak da nas je u poduzeću do prije dva desetljeća bilo 440 uposlenih, a danas, poslije pljačkaške privatizacije i više vlasničkih transformacija, u istom poduzeću, samo s nazivom *Euromasiv* radi nas dvadesetero. Taj proces smo prošli uz dodjelu određene količine dionica svakom radniku, imali smo mogućnost i dokupiti koliko smo bili u stanju i to su sve danas papiri bez ikakve vrijednosti. Sindikat je omalovažen, prava radnika više ne postoje. Mnogi uposlenici mojih i još starijih godina ostali su bez posla. Poslodavci više preferiraju uposlenike mlađih godina, oni su neiskusniji, poslušniji

i manje pitaju, jer ne znaju za bolje. Imali smo i jedno razdoblje solidno za radnika, u vrijeme dok nam je poslodavac bio Talijan. No, ne bih o situacijama s kojima mi radnici nismo bili službeno upoznati. Znam jedino da smo iz te situacije izašli s popriličnim dugom poslodavca prema nama.«, priča Nikolić. Posljedice su poznate svima. Neisplaćene nadnice za određeno razdoblje, nepovezan radni staž i kao izravna posljedica, neimaština koja se bezuspješno pokušava anulirati.

»Tražili smo sudskim putem isplate zarada, čak smo i dobili spor, ali nam dugovi nikada nisu isplaćeni. Naprotiv, umjesto da rješava naloženo od suda, novi vlasnik, odnosno njegov zastupnik, dugove nam je još i povećao. Pitam se je li to slabost ove države ili je u pitanju neki dil, koji preko leđa radnika čuva inozemne poslodavce? Jednostavno, plaće koje nam duguju više od tri godine mislim da nikada nećemo ni dobiti. Što je još gore i supruga je ostala bez posla. Žalosno je da nam se kućni proračun, iako ja još uvijek radim, najredovitije puni putem nevelike majčine mirovine«, kaže Nikolić.

O odlasku u inozemstvo više ne razmišlja.

»Nažalost, u godinama sam u kojima se ne odlazi na rad u inozemstvo. Tko će više i tamo uposliti čovjeka starijega od pedeset? Ne mogu razmišljati ni o pokretanju vlastitoga biznisa, jer, poput mnogih, sredstva koja bi u to trebalo uložiti, nažalost, imam zarađena, ali isto tako dobro znam da mi nikada neće biti isplaćena. Jednostavno, u nekom sam procjepu, više ne znam kako organizirati život u ovoj državi, kako podmiriti sve mjesečne prinadležnosti. Svjestan sam da se sve obveze moraju plaćati, ali bi država svojim mehanizmima morala zaštititi i svoje građane od samovolje poslodavaca, poglavito inozemnih. Ne čudim se procesu iseljavanja, nije tu u pitanju samo moja Sonta. Mladi nepovratno odlaze, sve veći broj ih se iseljava s cijelim obiteljima, pa mi koji ostajemo, rekao bih kao žrtve sustava, mislim da ćemo ubrzo postati manjina u selu u kojem smo nekada bili devedesetpostotna većina«, završava priču Nikolić.

Tko može otići, ode

Mnogi Sonćani, a u još većem broju Sonćanke, u inozemstvu rade najteže, a što ne reći u zemljama u koje odlaze i najslabije plaćene poslove, pretežito sezonske u poljoprivredi. Žene nerijetko u Njemačku i Austriju odlaze čuvati starije osobe. Veliki dio Sonćana posjeduje hrvatske putovnice, pa nemaju smetnji za odlazak u bilo koju od zemalja EU. U neke od tih zemalja, poput Italije, odlazi se i sa srpskim pasošem i vizom. U svibnju

ove godine s putnom ispravom Srbije iz Sonte je u Njemačku otišla i prva skupina beračica jagoda. Iako je ovogodišnja berba crvenog zlata bila izuzetno loša, jagodarke su po povratku bile zadovoljne.

»U inozemstvo na sezonski rad otišla sam prvi put, a mislim da neće biti i posljednji. Zbog nepovoljnih vremenskih uvjeta sezona berbe jagoda kratko je trajala, svega mjesec i pol. Zadovoljna sam, za 40 radnih dana donijela sam zaradu za koju bih ovdje morala raditi sedam do osam mjeseci. I što je još bitnije, zarađeno u svojem poduzeću u Srbiji isplaćuju nam sa zakašnjenjem od dva do tri mjeseca i to u nekoliko dijelova. Pozitivno sam iznenađena i ponašanjem poslodavca u Njemačkoj. Za sve ove godine rada, vlasnika svojega poduzeća nisam ni vidjela, osim jednom kad je s nekim inozemnim izaslanstvom samo prošao kroz pogon. Na nas se nije niti osvrnuo. Za razliku od njega, poslodavac u Njemačkoj više puta je boravio među nama, normalno nam se obraćao, a pri odlasku je osobno prisustvovao isplati, poželio nam sretan put i pozvao nas da dođemo i dogodine. Iako je godina bila loša za posao kojega smo radili, zarada nam je vrlo lijepo popunila rupe u kućnom proračunu. Malo ću se odmoriti, pa ću vjerojatno nastaviti rad u dosadašnjem poduzeću, jer je ovdje, manje-više, svugdje isto. Nigdje nema ni boljih nadnica, ni ažurnije isplate«, rekla nam je po povratku jedna od jagodarki, koja nije željela da joj navedemo ime, kako ne bi imala problema u svojem poduzeću.

Kolikogod ovdje bili loši uvjeti rada, ne smije si dopustiti da ostane bez prihoda, pa makar i neredovitih. Veliki dio ženske populacije mlađe i srednje dobi odlazi u Njemačku ili Austriju, gdje čuvaju starije osobe. Nije ni njima lako. Za mjesečnu zaradu u visini od 800 do 1.300 eura od kuća su odsutne 2 do 3 mjeseca, pa ih onda isto razdoblje mijenja žena koja radi s njom u paru i tako kroz godinu prikupe 6 mjeseci rada.

»Već nekoliko godina imam hrvatsku putovnicu, pa redovito odlazim na rad u inozemstvo. Na žalost, u seoskim sredinama za mlađu populaciju nema života, pa puno mladih parova jedino žele otići odavde, ili u veće gradove, ili u inozemstvo. I sama odlazim na rad u inozemstvo, čuvam starije osobe. Najteže mi je ostaviti obitelj, ali konačno, to i radim zbog njih. Teško je, ali preživjet ćemo, a i suprug i ja se nadamo skorom obiteljskom iseljenju u Njemačku«, sa suzama u očima priča **Sanja Rakočević**.

Pripreme za starost

Šezdesetdvogodišnji **Ivan Đanić** iz Sonte još uvijek zarađuje kruh radeći posao zidara, izučen u srednjoj građevinskoj školi u Somboru. Čim je diplomirao, uposlio se u apatinskom GP **Marko Orešković**. Uslijedio je terenski rad u Sloveniji. Ljubljana, Celje, Maribor, Slovenj Gradec, sve velika gradilišta, bili su njegove destinacije. Zarade su bile vrlo solidne, a za razliku od današnjega vremena, čovjek nije bio prinuđen razmišljati kako će pokriti sve

Ispraćaj na sezonski rad u Njemačku

troškove, hoće li biti plaćen za odrađeni posao. Poslije ženidbe vratio se u Apatin, u bivšem poduzeću za ljude njegova kova i umijeća uvijek je bilo mjesta. Nakon nekoliko godina zbog krize u građevinarstvu odlazi u novo poduzeće – *Vojvodina rječno brodarstvo* a. d. Apatin. Poput mnogih gospodarskih subjekata i *Vojvodina* je uništena u procesu privatizacije, a radnici su završili na tržištu rada. Ivan nije puno razmišljao, izlaz je pronašao u sezonskom radu u Njemačkoj.

»Gubitak uposlenja nije me iznenadio. Brzo sam našao prihvatljivo rješenje. Nekoliko godina sam odlazio na sezonski rad u Njemačku na po tri mjeseca, a otvorio sam i zidarski obrt. Kasnije su mi se u poslu pridružili i sinovi **Goran** i **Zoran**, iako su završili srednje škole posve drugih profila. Nismo zapostavili ni odlazak na sezonski rad u Njemačku. Odemo početkom veljače, ovdje sezona našega posla počinje u svibnju, do tada se već vratimo. O financijskim efektima odlaska u Njemačku izlišno je govoriti. Nadam se da ću nekako uspjeti opstati i dočekati mirovinu ovdje«, kaže Ivan.

Kako su mu 62 godine, priprema se i za mirovinu. Na periferiji sela prije nekoliko godina je kupio nešto zemlje, pa ima lijepo ograđen plac na kojem je zasadio voćke i saziđao pomoćne objekte. Tu uzgaja domaće životinje, najviše perad. Jesenas i proljetos dokupio je i nekoliko njiva u susjedstvu. Sada postavlja žičanu ogradu, planira zasaditi malinjak.

»Još ove tri godine, nadam se, izdržat ću ovim tempom. No, ne planiram biti umirovljenik koji će negdje sjediti i igrati šah ili ići na pecanje, zbog toga ovo i radim. Naučen sam na rad od malih nogu, pa mislim da ću na ovaj način po odlasku u mirovinu spojiti lijepo i korisno. Nažalost, kolikogod čovjek radio, ovdje ne može i zaraditi toliko da osigura bezbrižnu starost. Nažalost, sve ovo omogućio mi je sezonski rad u Njemačkoj. Mladi su manje od mojih generacija vezani za zavičaj, pa videći ove razlike u sustavu života, lakše se odlučuju za odlazak u inozemstvo, sve češće s kartom bez povratka«, završava priču Đanić.

Ivan Andrašić

Njegovati i međusobne razlike

Uočavanje onog sličnog ne može i ne smije biti jedino na čemu će se zasnivati povezivanje i zajedničko djelovanje kulturnih grupacija. Prepoznavanje, prihvaćanje i njegovanje međusobnih razlika je, također, jednako važan aspekt društvenih praksi interkulturalnog karaktera

Rad Centra za afirmaciju slobodne misli iz Srijemskih Karlovaca zasniva se na kritičkom promišljanju aktualnih društvenih i kulturnih fenomena radi promicanja kreativnih potencijala među mladima. Nakon nedavno održanih *Karlovačkih dana slobodne misli* u organizaciji ovog Centra, razgovorali smo s predsjednicom CEZASM-a dr. **Andrejom Ratković**.

HR Za što se zalaže Centar za afirmaciju slobodne misli svojim aktivnostima?

Centar za afirmaciju slobodne misli (CEZASM) je udruženje mladih iz Srijemskih Karlovaca, a osnovano je 2014. godine. Centar je neprofitno, nevladino i nestranačko udruženje pojedinaca čiji rad se zasniva na kritičkom promišljanju aktualnih društvenih fenomena, a radi afirmiranja kulture slobodnog mišljenja i stvaralaštva među mladima. U svom nastojanju da svim zainteresiranim osigura odgovarajuću polaznu osnovu za usvajanje novih i proširivanje njihovih već postojećih saznanja, Centar prvenstveno teži k tome da prezentira i promisli one sadržaje koji se javljaju kao nedovoljno poznati i/ili prihvaćeni unutar društva. Centar se zalaže za promoviranje kulture dijaloga, nenasilno rješavanje konflikata, razvijanje svijesti o nužnosti osobne, kolektivne i uzajamne odgovornosti radi uspostavljanja pravednijih međuljudskih odnosa, poštovanje osnovnih ljudskih prava i sloboda, prihvaćanje rodne ravnopravnosti, njegovanje multi- i interkulturalnosti.

HR Ako postoji htijenje za potvrđivanjem slobodne misli u društvu, znači li to da postoji i misao koja nije slobodna?

Slobodna misao nije ništa drugo do misao koja je (samo) kritički nastrojena i orijentirana k razotkrivanju istina ma koliko one bile teške za prihvaćanje; to je misao koja je svojstvena isključivo društvenim pojedincima kao samostalnim individuumima, te koja kao takva istupa protiv jednodimenzionalnosti u mišljenju svojstvenoj zavedenim masama. S tim u vezi, slobodna misao protivi se svemu onome što je (za)dano od strane moćnih interesnih grupacija, a time i svakom pokušaju reduciranja mišljenja na puki instrument u službi ostvarivanja ciljeva spomenutih skupina. *Cogito, ergo sum* – »Mislim, dakle postojim« su riječi koje je čuveni filozof **Rene Descartes** izgovorio u prvoj polovini XVII. stoljeća. Međutim, početkom XXI. stoljeća postojanje čovjeka kao društvenog subjekta se ne potvrđuje putem slobodnog, sebi svojstvenog mišljenja; zapravo, akcent nije više ni na potvrđivanju, već osiguravanju vlastitog postojanja/egzistencije putem spremnosti da se preuzme misao za nas unaprijed pripremljene od strane autoriteta u sferi političkog, religijskog, znanstvenog i drugih oblika društvenog djelovanja. Razlozi zbog kojih je slobodna misao danas marginalizirana su višestruki i krajnje kompleksni, ali kao jedan od ključnih je svakako moguće izdvojiti sljedeće: uspješno fabriciranje pseudo

mišljenja i njegovo vješto nametanje javnosti putem sustavnog i kontinuiranog provođenja strategija desubjektivizacije građanstva, uslijed čega pojedinci preuzimaju na sebe nametnute oblike mišljenja, kao i na njima zasnovane modele ponašanja, a da pri tome ostaju nesvjesni svoje instrumentaliziranosti od strane interesnih grupacija koje stoje iza spomenutih praksi.

HR Što za Vas znači pojam multikulturalnosti? Je li možda bolje rečeno – interkulturalnosti?

Pitanje koje ste postavili je izuzetno važno, naročito ukoliko imamo u vidu da s jedne strane, unutar same znanstvene zajednice ne postoji dovoljan interes za teorijsko-praktična izučavanja multi- i interkulturalnosti, a time ni konsenzus u pogledu njihovih određenja, dok s druge strane, unutar šire zajednice, a kao posljedica prethodnog, ne postoji razvijena svijest o relevantnosti i benefitima društvenih praksi zasnovanih na prihvaćanju i poštovanju drugih kao drugačijih. Sve ovo doprinosi stvaranju one vrste socio-kulturne klime koja je od najveće koristi za moćne interesne grupacije, prije svih, političke, koje kulturu svode na puko sredstvo u službi promocije i popularizacije vlastite društvene, ili preciznije, nacionalne zajednice. Iako u osnovi multi- i interkulturalnosti stoji kulturni pluralizam, multikulturalnost je potrebno, prije svega, promatrati kao neophodnu osnovu za uspostavljanje interkulturalnosti pojmljene kao produktivne interakcije između predstavnika različitih kulturnih zajednica na način da se drugo prepozna u sebi, kao i vlastito u drugom. Međutim, uočavanje onog sličnog ne može i ne smije biti jedino na čemu će se zasnivati povezivanje i zajedničko djelovanje kulturnih grupacija. Prepoznavanje, prihvaćanje i njegovanje međusobnih razlika je, također, jednako važan aspekt društvenih praksi interkulturalnog karaktera. No, osim raznolikosti, prepoznavanja međusobnih sličnosti i prihvaćanja svega onog što nas čini međusobno različitim, za produktivne interkulturalne akcije potrebno je i da svaka strana koja preuzima u njima sudjelovanje bude sposobna za kritičko sagledavanje ne samo sadašnjeg trenutka, već i prošlosti, a time i za prihvaćanje odgovornosti za (ne)učinjeno i njegove konzekvence.

HR Može li rad nevladinih organizacija utjecati na promjenu društva i kako? »Škripi« li negdje u ovdašnjem društvu?

Na prvom mjestu, u društvu »škripi« zbog toga što se društvena raznolikost percipira i poima krajnje usko, a samim time i ograničeno, dok odgovornost za to snose institucije, ustanove, organizacije, kao i pojedinci koji djeluju ne samo u oblasti kulture, već i znanosti, obrazovanja, politike itd. Važno je naglasiti i da neodgovarajuće predstave društvene raznolikosti izravno proizlaze iz limitiranih predstava kulture uopće, a potom i kultura svojstvenih različitim društvenim zajednicama i/ili grupacijama. Primjera radi, unutar srbijanskog društva različite zajednice svo-

ju kulturu uglavnom svode na kulinarske specijalitete i folklor, a što proizlazi iz njene (re)tradicionalizacije. Ovakve prakse kao konzekvencu imaju veliki broj manifestacija koje za svoj *lajtmotiv* imaju *panem et circenses* – *kruha i igara*, a u svrhu skretanja pažnje s, primjera radi, aktualnih društvenih problematika ili pak radi ograničavanja uvida u sve aspekte kulture i/ili sprečavanja njenog razvoja. S tim u vezi, ukoliko nevladine organizacije, preciznije, udruge građana, svjesno preuzimaju na sebe koncipiranje i izvođenje projektnih i programskih aktivnosti u skladu s idejnim i vrijednosnim sustavima vodećih interesnih, opet prije svih, političkih grupacija, preuzimajući na taj način udjela u reduciranju pa čak i degradiranju kulture, onda je sasvim jasno da se te iste organizacije (ne)svjesno stavljaju u službu provođenja interesnih »strategija« zarad trenutne dobiti, bolje pozicioniranosti, materijalne sigurnosti, naklonosti vladajućeg režima i slično.

Zbog čega je važan rad nevladinih organizacija ovdje i sada?

Aktivno angažiranje civilnog društva je od naročite važnosti kako bi se javnosti skrenula pažnja na postojanje bitno drugačijih predstava stvarnosti u odnosu na onu koja je favorizirana od strane dominantnih interesnih grupacija. Najkraće rečeno, civilno društvo treba za svoj zadatak imati afirmaciju kritičke kulture slobodnog mišljenja i djelovanja koja je zasnovana na prihvaćanju drugog kao drugačijeg; ono se treba zalagati za pluralizam svake vrste, te da istupa protiv monizma koji je trenutno sastavni dio naše stvarnosti i koji nam se podmeće kao ključan faktor za opstanak vlastite zajednice predstavljane kao konstantno ugrožavane od drugih. Ukoliko pak civilno društvo ne preuzme sudjelovanje u dekonstrukciji i odgovarajućoj supstituciji onih praksi koje stoje u službi društvene homogenizacije, postojeći multikulturalni potencijali i inicijative za uspostavljanje interkulturalnog društva bit će potisnuti u korist, koliko god to paradoksalno zvučalo, monističkog pluralizma, odnosno mnoštva zatvorenih društvenih zajednica od kojih će svaka za sebe biti ne samo centar svoga svijeta, već jedini svijet za sebe.

Je li u našem aktualnom vremenu ovdje u Srbiji građansko društvo kao sfera neprislilne kolektivne akcije tek utopija?

Odgovor na Vaše pitanje uvjetovan je načinom na koji se određuje utopija i ja bih na ovom mjestu željela skrenuti pozornost javnosti na relativno novo i bitno drugačije razumijevanje ovog pojma. Ukoliko bismo pošli od u filozofiji razvijenog stava da utopija pretpostavlja kritiku postojećih društvenih odnosa koja za sobom povlači zahtjev za njihovom korjenitom promjenom, kao i tome primjereno djelovanje, onda je građansko društvo kao sfera neprislilne kolektivne akcije upravo ona vrsta utopije ka kojoj trebamo težiti. Misлити utopijski ne znači ništa drugo do misliti! Utopija je potrebna kako bi se promislilo ono sada i ovdje, a zarad onog budućeg! Utopijsko nije isto što i utopističko i tek kada imamo u vidu distinkciju u značenju ova dva pojma, moguće je prihvatiti utopiju kao koncepciju koja njeguje različitost u mišljenju, te polazi od istog, kako bi produktivno djelovala i mijenjala zatečeno stanje stvari.

Kako kvalitetne ideje implementirati u praksi? Primjerice, putem *Karlovačkih dana slobodnih misli*?

Karlovački dani slobodne misli predstavljaju glavni projekt Centra za afirmaciju slobodne misli, a koncipirani su s namje-

rom da se javnosti ponudi kvalitetan projekt kojim će biti obuhvaćeni raznovrsni i tematski povezani sadržaji u cilju što boljeg sagledavanja aktualnih socio-kulturnih prilika iz širokog spektra znanstvenog, kulturnog i umjetničkog djelovanja. *Karlovački dani slobodne misli* su međunarodni interdisciplinarni skup namijenjen studentima osnovnih, master i doktorskih studija i od naročite su važnosti za znanstveni pomladak zato što se istome pruža mogućnost da već na samim počecima svog stručnog usavršavanja predstave stručnoj i široj javnosti rezultate svojih istraživanja, zatim da usvoje nova ili pak prošire svoja postojeća znanja, kao i da sudjeluje u produktivnoj razmjeni mišljenja utemeljenoj u valjanoj znanstvenoj argumentaciji. Također, kao još jedan od potencijala *Karlovačkih dana* potrebno je istaknuti umrežavanje budućih generacija znanstvenih djelatnika radi dalje profesionalne suradnje. Kao poseban kuriozitet želim istaknuti da CEZASM svake godine po realizaciji *Karlovačkih dana* priredi zbornik u kojem budu sabrani svi studentski radovi predstavljeni u okviru skupa i to, prije svega, radi pružanja prilike mladima da se predstave, kako akademskoj tako i široj zajednici. Osim studentske konferencije koja čini okosnicu *Karlovačkih dana*, u okviru ovog trodnevnog skupa se priređuju i sljedeći sadržaji: ciklus pozvanih predavanja, promocije dokumentarnih filmova, izložbe umjetničkih radova, promocije publikacija, okrugli stolovi itd. Svi sadržaji su otvorenog karaktera tako da ih, osim aktivnih sudionika, mogu ispratiti i zainteresirani iz šire javnosti.

Zbog čega je važno promoviranje kulture dijaloga? Takvo što, kultura dijaloga, trebala bi se podrazumijevati, kao i razlike, zar ne? Ima li kulture dijaloga u sferi ovdašnje politike?

Kultura dijaloga zasniva se na razmjeni mišljenja, s tim da tamo gdje nema razlike u mišljenju nema ni dijaloga. Sve strane koje sudjeluju u dijalogu su međusobno ravnopravne, a isti se ne vodi kako bi bilo koja od strana pribavila za sebe prevlast u mišljenju, već kako bi se stvar o kojoj je riječ, predmet razgovora, na najbolji mogući način sagledala i razumjela. U okviru istinske kulture dijaloga nerijetko dolazi i do promjene mišljenja, a što se ne smije interpretirati kao intelektualna ili pak retorička slabost onoga tko je u dijalog uključen, već kao potvrda da se razgovara o konkretnoj stvari, a s namjerom da se ona na pravi način shvati. S tim u vezi, shvatiti nešto na pravi način znači shvatiti ga onakvim kakvo ono zaista i jeste, a ne kakvim ga drugi nastoje predstaviti i nametnuti. Svaki put kada se dijalog vodi s namjerom da se nametne vlastito stajalište, odnosno da se demonstrira vlastiti autoritet u mišljenju ili čak autoritet osobe u obranu čijeg mišljenja se staje, time se, najblaže rečeno, potvrđuje nedostatak elementarne kulture razgovora. Kada je riječ o našem društvu, kao i njemu svojstvenoj političkoj sferi djelovanja, sasvim slobodno se može reći da je unutar istog na djelu kvazi kultura dijaloga, odnosno kultura u kojoj se dijalog samo simulira, jer je već unaprijed sve određeno – o kome/čemu će se govoriti, na koji način i s kojom namjerom; drugačiji oblici mišljenja se čak ni ne toleriraju, već otvoreno sankcioniraju, a kao opominjući primjer onima koji kritički misle i vode kritičke dijaloge. Iz prethodno rečenog jasno je da ovdašnja politika ne poznaje i ne priznaje kulturu dijaloga kao relevantan aspekt političkih praksi.

Zvonko Sarić

Ladislav Suknović, predsjednik HKPD-a *Matija Gubec* u Tavankutu

Predani rad – siguran put k uspjehu

Tavankut je ovih dana bogat kulturnim događanjima. Tako je, među ostalim, u subotu, 15. srpnja, započeo XXXII. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame, u nedjelju je održan godišnji koncert folklornog odjela Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Matija Gubec* iz spomenutog sela, a u utorak, 18. srpnja, počeo je VI. seminar bunjevačkog stvaralaštva. Organizator svih triju događaja je HKPD *Matija Gubec*, što je više nego dobar povod za razgovor s predsjednikom ovog društva **Ladislavom Suknovićem**.

U tijeku je XXXII. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame, koji traje do nedjelje, 23. srpnja. Koji je značaj Kolonije, budući da se održava već više od tri desetljeća?

Kolonija je jedna od najvrjednijih manifestacija koju smo baštinili od naših prethodnika. Za tri desetljeća postojanja ova se manifestacija uspjela očuvati usprkos brojnim izazovima kojima je bila izložena, i to ne samo Kolonija već i cijela Udruga, a time i članstvo koje je vrijedno stvaralo i predano čuvalo kulturnu baštinu Hrvata ovog podneblja. Podsjećanja radi, u Tavankutu je 2014. godine održan Svjetski kongres slame koji je okupio preko četrdeset akademskih i naivnih umjetnika iz cijelog svijeta. Ova vrsta umjetnosti ili umjetničkog stvaranja postala je zaštitnim znakom naše zajednice, ali i ovih prostora. Veliki broj naših slame, akademskih umjetnika, priličan broj umjetnina, brojne izlagačke aktivnosti diljem regije, Europe i po koja u najudaljenijim krajevima svijeta, brojna priznanja, snimljeni dokumentarci i reportaže, nametnuli su potrebu za posebnom skrbi o ovoj umjetnosti te je u Tavankutu, mjestu gdje je ova umjetnost i ponikla, osnovana zasebna institucija - Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame. Nadamo se snažnijoj potpori i barem djelomičnoj njezinoj profesionalizaciji.

Gupčevi folklorši održali su protekle nedjelje svoj godišnji koncert, koji je prije održavan koncem godine. Koji je razlog promjene termina njegova održavanja?

Koncert je s konca godine terminski premješten na ljetno razdoblje, iz osnovnog i dugoročnog problema s kojim se susrećemo sada već puno desetljeće, a to je nedostatak Doma kulture, koji je devastiran i zatvoren. Što se tiče samog događaja, ako mi dopustite i malo subjektivnosti, ovo je za mene bio jedan od najboljih koncertnih ostvarenja našeg folklornog odjela, kako u programskoj postavci, tako i u stručnoj, folklornoj izvedbi te u odabiru i šarolikosti plesnih koreografija. Rezultat toga je izuzetno predan rad članova folklornog odjela kojim se izuzetno ponosimo. Kvaliteta programa je najveća zasluga posvećenih i stručnih voditelja **Sande Benčik, Darka Prčića i Ivice Dulića**, koji su uz brojne tehničke i prostorne nedostatke uspjeli postaviti i organizirati vrhunski koncert kojih se ne bi postidjeli ni naj-

reprezentativniji gradski prostori.

U mistu di sunce grli Bačku do subote, 22. srpnja, traje i VI. seminar bunjevačkog stvaralaštva. Kakvo je zanimanje za njega?

Seminar bunjevačkog stvaralaštva u originalno-idejnoj koncepciji Ivice Dulića, tajnika i višegodišnjeg voditelja folklornog odjela naše Udruge, pobuđuje sve veću pozornost polaznika koji nam dolaze iz raznih krajeva. Veliko zanimanje za bunjevačke plesove, tradicionalnu tamburašku glazbu, bunjevačku narodnu nošnju, radionice za izradu suvenira, predmeta i ukrasa od slame i brojnih drugih sadržaja u izvornoj postavci, predstavljaju pravi izvor saznanja i autohtonog terenskog upoznavanja. Zahvaljujući upravo ovom Seminaru, priča o Hrvatima-Bunjevcima i pogled na njih se širi iz drugih perspektiva, a naši polaznici pronose priču i izravna saznanja o Tavankutu, kulturnoj baštini i kulturnom turizmu kojem stremimo.

Mjesto održavanja svih triju događaja dijelom je Etnosalaš Balazević. Može se reći da je on idealan nadomjestak za još uvijek nesređen Dom kulture u Tavankutu.

Etno salaš *Balazević* je objekt koji je nama svima, osim Galerije, izuzetno drag prostor, u koji je uloženo puno truda i investicijskih ulaganja; to je objekt koji je zamišljen kao mjesto etno-tradicijske postavke, mjesto susretanja kulture. Međutim, u nedostatku prostora, Doma kulture, bili smo prinuđeni vlastitim snagama i sredstvima sagraditi ljetnu pozornicu koju nekoliko godina unazad koristimo za održavanje probi i kulturne programe, uz konstanto praćenje vremenskih prilika. Naš salaš sa svim pratećim segmentima nikada ne može nadomjestiti Dom kulture, tim prije jer se sva oprema, rekviziti, moraju uvijek i iznova postavljati, a sjedala za gledatelje zamjenjuju bale od slame, koje u vrijeme Kolonije djeluju simpatično ambijetalno rješenje-uređenje, ali dulje sjedenje na njima nije nimalo ugodno. Sve nas to stavlja u poziciju ad hoc improvizacije, s jedne strane, i naše prevelike želje i ambicije da u Tavankutu, i pored nedostajuće infrastrukture, stvorimo kulturni ambijent, dostojan ovog mjesta i njenih žitelja. Međutim, nerijetko, ostajemo ogoljeni u vlastitoj želji, predanom radu, uz minimalnu potporu. Valjda je to siguran put k uspjehu.

Ivana Petrekanić Sič

Pregršt uspomena i turizam

Školu iz starih vremena u Čikerijskoj ulici, koju su nekada pohađali đaci viših razreda osnovne škole iz Mirgeša i Čikerije, u tom kraju zvali su – *Nova škula*. Učenici nižih razreda pohađali su *Staru škulu* u Mirgešu i tako je ostalo do ovih vremena. *Nova škula*, međutim, već dugo ne služi u obrazovne svrhe: posljednje generacije pohađale su ovdje nastavu do oko 1975. godine, kada je u osnovno obrazovanje uvedena kabinetska nastava, te su viši razredi preseljeni u tavankutsku školu. Prizori s đачke fotografije iz albuma **Daniela Mačkovića** u *Novoj škuli* postali su prošlost.

Novu škulu vremenom je otkupio poznati subotički privrednik **Blaško Kopilović**, želeći ovdje preseliti svoje poduzeće. Preuređio je i obnovio objekte, međutim, tragedija je spriječila ostvarenje njegovih planova. Prvih godina novog stoljeća obitelj Kopilović je ovo svoje imanje namijenila u turističke svrhe, otvarajući kuću za prenoćište, motel *Konak*, u lijepom kraju, bogatom zelenilom i tišinom. Narednih godina ova lokacija dobila je još jednu zanimljivu namjenu: tu se održava poznata manifestacija *Festival mlade rakije*. Jubilarni X. *Festival mlade rakije In memoriam Blaško Kopilović* bit će održan 11. studenog u organizaciji Udruge proizvođača i ljubitelja rakije *Subotička peščara*, čiji je predsjednik **Saša Kopilović**.

Stara fotografija je iz 1973. godine, a nova s prošlogodišnjeg *Festivala mlade rakije*.

Prvo hotel, pa Dom JNA, sada Kazalište?

Jedna nedavna, nažalost tragična, vijest podsjetila me je na moje apsolventske dane u Beogradu. Tada sam preko studentske zadruge radio u Republičkom zavodu za komunalno planiranje na prvom Prostornom planu SR Srbije. Moj zadatak je bio crtanje raznih mapa, prije svega iz oblasti komunalne opremljenosti pojedinih općina. Naravno, osnova je bila tadašnji statistički popis. Tada sam se prvi put sreo s jednom neloogičnošću. Naime, jedno malo naselje u zapadnoj Srbiji s jedva dvije tisuće stanovnika imalo je jako veliku potrošnju vode, savršenu kanalizaciju i odvod otpadnih voda. Pomislio sam da je u pitanju neka tiskarska ili druga greška. Kada sam ovo saopćio tadašnjem upravitelju projekta, on se nasmijeo i rekao mi je: »nemoj se čuditi, tamo se nalazi jedna velika vojna tvornica«. To mjesto bili su Lučani. Nedavno je u ovdašnjoj tvornici *Milan Blagojević-namenska* došlo do požara u kojem su se ozlijedila dva radnika, od kojih je jedan kasnije i podlegao ranama. Znači, vojna industrija i dalje radi punom parom. Postojao je još jedan apsurd. Naime, radio sam na detaljnim vojnim kartama, koje su tada važile kao »vojna tajna«. Te »tajnovite karte« bile su izrađene na temelju originalnih njemačkih mapa, crno na bijelo pisalo je u podnožju »reambulacija izvršena 1953. godine na osnovu karata Wehrmachta«. Naravno, kasnije sam saznao da u Srbiji, napose u Šumadiji, postoji značajna vojna industrija koja je često bila maskirana i nekom »civilnom« proizvodnjom kao što je bila tvornica *Sloboda* u Čačku koja je proizvodila štednjake i usisavače, ali uglavnom streljivo i rakete. U vrijeme sukoba s NATO-om novinari su se smijali da, eto, »glupi Ameri bombardiraju tvornicu usisavača«.

Nešto o bivšoj JNA

Shodno nekadašnjoj strateškoj doktrini »općenarodne obrane«, osim Srbije, i u Bosni i Hercegovini su se nalazili značajni

Obrambena industrija

pogoni vojne industrije, koja se tada zvala »namjenska industrija«. Tu su bila i velika skladišta vojne opreme i raznih streljiva. O komandnim bunkerima, aerodromima ukopanim u brda da ne pričam. Proizvodili smo sve vrste ručnog naoružanja, topove, samohodne topove, rakete, tenkove i avione. Najveći kupci su nam bili »nesvrstane države«, koje su to oružje najčešće koristile u ratovima sa susjedima. Osobito su dobro prodavani modificirani, u osnovi ruski tenkovi koji su dobili oznaku M-84. Najveći kupci su bili s Bliskog istoka. To je bila prava vojna tajna koliki su bili stvarni troškovi nekadašnjeg JNA. Časnici su obavezno dobijali stanove, a kada su odlazili u mirovinu, mogli su birati u kojem će gradu živjeti. U svakom većem gradu, gdje je bilo i vojske, obavezno je postojao i Dom JNA. Kada je Vojska ponudila na prodaju tri vojne i Dom JNA u Subotici, prvo su od grada tražili stanove, koji su bili obećani časnicima, ali nisu bili izgrađeni zbog rata u SFRJ. Moje stajalište uvijek je bilo da je JNA bila »sedma republika«.

Novi pojmovi

Naši »politički stratezi« su doista vješti u izmišljanju novih riječi i izraza. Tako je nekadašnja »namjenska industrija« postala sada »obrambena industrija«. Što više, prije tri tjedna sâm novi Predsjednik je otvorio i »sajam« ove privredne grane s najavom da će biti omogućeno da i strani investitori ulažu u ovu industriju i da postanu vlasnici do 49 posto kapitala. Naravno, riječ je o vojnoj industriji i o proizvodnji ručnog naoružanja, streljiva, raketa i borbenih vozila raznih naziva. Sve više stječem dojam da je našem novom Predsjedniku sve više i više »politički primjer i uzor« naš pokojni maršal J. B. Tito. Ni mi se ne svrstavamo ni u kakve saveze, želimo dobre odnose i sa Zapadom i s Istokom i razvijamo vojnu industriju koja je u Maršalovo doba bila na zavidnoj razini. Interesantno je (ili bar ja nisam čuo) da naša nova Premijerka ovu granu industrije nije ni spomenula. Možda će to spadati u djelokrug novog ministra obrane, svestranog kadra **Aleksandra Vulina**, koji će se, umjesto o migrantima, brinuti o vojnicima i časnicima. Moram priznati da je izbor ovog mladog (1972.) diplomiranog pravnika (fakultet u Kragujevcu) za mene predstavljao najveće iznenađenje prilikom imenovanja novih ministara. Pošto je on rodom iz naše Pokrajine, nadam se da ćemo i mi dobiti neku mrvicu od planiranih ulaganja u obrambenu industriju, makar da šijemo uniforme kako je to radila nekadašnja tvornica *Titovka*, kasnije *Željezničar*. Nešto »ozbiljnije« svakako se neće proizvoditi u Pokrajini.

Smatrate li da ste dovoljno informirani o radu lokalne samouprave u svojoj sredini?

Uglavnom s društvenih mreža

Stanko Kovačević,
Šid

Ne znam jesam li pravi sugovornik za tu temu i ne znam koliko sam objektivan kao vječiti kritičar vlasti. Nisam nešto posebno informiran o radu lokalne samouprave, s obzirom na to da sam u mirovini, tako da nisam često u prilici biti u kontaktu s predstavnicima lokalne samouprave, kao ni s onima od kojih bih eventualno mogao dobiti informacije »iz prve ruke«. Moje informacije o njihovom radu i svemu onome što se događa u lokalnoj sredini potječu uglavnom s društvenih mreža. Portale lokalne samouprave ne pratim mnogo, jer imam dojam da su isuviše stranački obojeni i upravo iz tih razloga, kao i zbog loše kadrovske strukture, ne vjerujem u njihovu objektivnost. Znam samo da je rješavanje nekih osnovnih komunalnih problema, kada je naša općina u pitanju, a posebno na periferiji grada, na do sada najnižoj razini od raspada bivše Jugoslavije i mislim da bi trebalo više pričati i raditi na tome. Medije ne pratim mnogo, pa bi moje mišljenje o njima bilo isuviše proizvoljno. Povremeno pogledam vijesti na našoj lokalnoj televiziji i to je sve. Mislim da mediji još uvijek nisu oslobođeni »kočnice« kada su lokalni rukovoditelji i stranke na vlasti u pitanju. Ne znam samo je li to naslijeđe iz nekih prethodnih vremena ili je to zazor pred aktualnom rukovodećom strukturom. Mnogo se forsiraju neke »pozitivne«, a manje se kritiziraju loše strane aktualne vlasti i pojedinaca.

S. D.

Odgovore nema tko dati

Vesela Savin,
Sombor

Zbog posla koji radim često kontaktiram razna ministarstva, pokrajinska tajništva, poreznu upravu i često im se moram obratiti s raznim pitanjima i pojašnjenjima. Iz svog osobnog iskustva mogu reći da u oko 40 posto slučajeva obraćanja ministarstvima i tajništvima nisam nikada dobila odgovore na postavljena pitanja. Nije to zbog toga što netko nije želio odgovoriti na njih već prosto nisu ni oni znali odgovore. Posebna priča jest porezna uprava, gdje će vas šetati od šaltera do šaltera, od službenika do službenika i nitko neće znati uraditi ono što tražite ili odgovoriti na pitanje koje je, da zlo bude gore, u njihovoj nadležnosti. Nedavno mi se za pomoć obratio čovjek, poduzetnik, kome u poreznoj upravi, zbog specifičnosti djelatnosti, nisu znali, mogli, izračunati koliko poreza treba platiti. Mi stariji još pamtimo vrijeme nekadašnje Službe društvenog knjigovodstva gdje je u pol noći službenik zadužen za određena poduzeća znao sve o njima. Danas to nije slučaj. I mislim da je općenito problem nekompetentnost ljudi koji se postavljaju na određena radna mjesta. Nije bitna ni struka, niti znanje, niti iskustvo, već u pravo vrijeme biti član prave stranke. To nam se događa petnaestak godina unazad. Danak plaćamo tako što postavljamo pitanja na koja nema odgovora, što gubimo vrijeme od šaltera do šaltera, od službenika do službenika. A da su stručni ljudi na pravim mjestima, sve bi bilo lako i jednostavno.

Z. V.

Sve bitno radi se iza leđa građana

Mirko Perić,
Sonta

Pripadam generacijama koje su promijenile nekoliko država, a nisu se makle s mjesta. Mijenjale su se političke garniture na vlasti, no, ne mogu se oteti dojmu da je državni sustav utemeljen početkom devedesetih u praksi ostao isti do današnjih dana, mijenjale su se samo političke opcije. Ne očekujem ni skore promjene, osobito ne na bolje. Ukoliko usporedim sustav obavješćavanja građana o radu lokalne samouprave danas sa sustavom obavješćavanja iz sedamdesetih, osamdesetih, pa čak i devedesetih godina prošloga stoljeća, nameće mi se zaključak da se nekada radilo puno transparentnije. Imali smo zborove radnih ljudi i građana, zborove birača, narodni zastupnici, koji su se tada zvali delegati, skoro redovito su im prisustvovali, tako da smo o svim bitnim temama i potezima lokalne samouprave bili detaljno obavješćavani iz prve ruke. Danas se jedino kunemo u demokraciju, u transparentnost rada, a u stvarnosti, sve bitno događa se građanima iza leđa. Nikakvih zborova već odavno nema, za zastupnike ne glasujemo nego za njihove stranačke liste, pa ih ni ne vidimo tijekom njihovoga mandata. Evo, proljetos smo svjedočili najgrubljem narušavanju izborne volje građana u Sonti i to od strane najviših općinskih dužnosnika. Umjesto raspisivanja izbora za Savjet MZ, postavili su nam privremenu prinudnu upravu po svojoj mjeri. Niti za nedavno raspisane izbore za novi saziv Savjeta nigdje nema nikakvih obavijesti. O kakvom, onda, informiranju u lokalnu možemo i govoriti?

I. A.

Predstavljamo sponzore nagradne igre:
Branko Vaci, vlasnik i direktor kompanije Bane

Put stvoren koracima

Jedna od uspješnih tvrtki u Subotici je kompanija *Bane*, a možda najpoznatija po opremi za kupaonice i kuhinje. Program namještaja za kupaonice, kuhinjski program, interijeri, plakari, uredski namještaj, opremanje hotela, zastupništvo jedne tvornice keramičkih pločica kakvih nema u Srbiji, u Hrvatskoj ili Bosni i Hercegovini, sve to čini spektar onoga čime se danas bavi kompanija *Bane*. Ova firma, sigurno poznata svim Subotičanima, ali i ne samo njima, počela je s radom 1990. godine kao stovarište građevinskog materijala pod imenom drvvara *Bane*. Firma 1995. godine započinje svoju vlastitu proizvodnju, te se njena djelatnost širi na prodaju sanitarnu opremu i keramičkih pločica. Tada mijenja i ime u *Bane d.o.o.* Sada ima svoje salone u kojima prodaje sanitarnu opremu, pločice, kade, tuš kabine, i to u Subotici, u Banijskoj 2, preko puta nekadašnje tvornice bicikla *Partizan*, u Novom Sadu na Rumenačkom putu 11 i u Beogradu u Zemunskoj 22. Od 2012. godine firma je započela i izvoznu djelatnost te sada izvozi namještaj za kupaonice u sve zemlje bivše Jugoslavije, kao i u Mađarsku, Švicarsku, Austriju. Vlasnik tvrtke **Branko Vaci** s ponosom ističe da je *Bane* opremio kompletnu firmu *Continental* uredskim namještajem, te da je namještaj za kupaonice *Aqua home* od prije dvije godine postao brend unutar tvrtke *Bane*.

Kvaliteta kao način poslovanja

Kada je riječ o poslovnim uspjesima tvrtke, svakako je važno spomenuti da je jedan od najvećih i najbogatijih crnogorskih investitora angažirao tvrtku *Bane* za opremanje 25 kupaonica u svojoj vili. »Oduševili smo ga svojim pristupom«, kaže Branko Vaci. »Rekao je da ovakvu firmu još nije vidio, da se ovako precizno radi na onome što smo se dogovorili. Svima su nam potrebni novci za život, ali ta njegova izjava je za mene i za cijelu firmu jedno od najvećih priznanja.«

Ipak, naliče ovakvih uspjeha su mnoge neprospavane noći i naporni radni dani prilikom poslovnih putovanja. Kao još jedan primjer priznanja za kvalitetne proizvode ove tvrtke, Branko ističe da je prije nekoliko godina u *Svaštari*, u odjeljku prodaje kuća i stanova, jedan kupac napisao da prodaje stan s centralnim grijanjem, kablskom i kuhinjom *Bane*.

»Za mene je to bilo jedno veliko priznanje, jer imamo kvalitetu iznad svega. Mi ćemo se truditi tu kvalitetu zadržati i poboljšati, da kupci koji kupe naše proizvode budu sigurni u valjanost

naših proizvoda. Uz kvalitetu ide i cijena, a za tu cijenu dajemo trajnost da nakon desetak, petnaest godina kupljeni proizvodi budu iste kvalitete kao i kada su kupljeni«, pojašnjava Branko Vaci.

Glavni oslonac Branku Vaciju kao direktoru tvrtke, kako kaže, je svakako supruga i njegova zamjenica **Nevenka Vaci**. Njihova kći **Marija** se bavi projektiranjem namještaja za kupaonice i vodi salon u Beogradu, a sin **Ivan** i kći **Antonija** pomažu savjetima i pri uređivanju mrežne stranice firme, www.banesu.rs. Trenutno je u kompaniji *Bane* tridesetero zaposlenih, a ova stabilna firma za 27 godina rada nije niti jedan dan bila u blokadi.

»Idemo naprijed, nastojimo proširiti poslove izvan Srbije zato što je vani kvaliteta jako bitna i možemo postići puno bolje cijene nego ovdje. U tu svrhu smo nedavno i kupili jedan novi stroj u vrijednosti od 70 tisuća eura kako bismo poboljšali kvalitetu i dobili bolje poslove«, kaže Branko Vaci.

Radom i uz Božju pomoć

Nije uvijek bilo lako u ovih 27 godina, priča Branko Vaci.

»Nevenka i ja smo se mnogo puta pitali što ćemo sutra jesti, hoćemo li imati što staviti na stol i hoćemo li ljude sutra moći platiti? Međutim, prosto je nevjerovatno da nam je u ovih 27 godina dragi Bog uvijek bio u pomoći. Uvijek se u posljednjem trenutku uz njegovu pomoć našao posao ili novci, ili se riješilo bilo što drugo. Dva puta smo bili u velikoj krizi, 1995. i 2012., kad su se događali strašni lomovi u firmi, ali niti Nevenka niti ja nismo dopustili da se to vidi na nama. Uvijek smo išli pravo i vjerovali da će se radom i uz Božju pomoć sve to dobro završiti, a tako i danas činimo. U svakom slučaju smo zahvalni dragom Bogu što nas je uvijek pratio i uvijek imao rješenja.«

Dugogodišnji predani i kvalitetan rad tvrtki *Bane* je donio i priznanje od korejske kompanije LG, te je sada *Bane* njihov generalni zastupnik za bivšu Jugoslaviju.

»Nadam se da ćemo biti još bolji naredne godine i da ćemo to pretočiti u povećanje plaća. Moja velika želja i cilj jest da oni koji budu radili u kompaniji *Bane* budu privilegirani time što rade kod nas«. Dvadeset petu obljetnicu postojanja, firma *Bane* je proslavila prije dvije godine, kada su se obilježavanju obljetnice odazvali partneri iz zemlje i inozemstva: iz Kanade, Švicarske, Njemačke, Mađarske.

Nela Skenderović

Devet zanimljivih koreografija

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Matija Gubec* iz Tavankutu ove je godine svoj godišnji koncert održalo u okviru programa *Tavankutskog ljeta*. Razlog tome je i to što se već nepuno desetljeće obnavlja Dom kulture, te nije moguć za korištenje. Ovogodišnji folklorni koncert organiziran je na Etno salašu *Balažević* 16. srpnja na kojem su se predstavile tri dobne skupine folklorša, s ukupno devet koreografija i dva glazbena bloka. Najmlađa folklorna skupina, koju vodi **Sanda Benčik**, predstavila se dječjim igrama iz Slavonije, dok se srednja skupina folklorša, koju vodi **Darko Prčić**, te koju čine djeca viših razreda osnovne škole, predstavila bunjevačkim, plesovima iz Baranje, te vlaškim igrama. Reprezentativna skupina Društva, koju vodi **Ivica Dulić**, izvela je pet koreografija: kaštelanske plesove, posavske plesove, mađarske plesove, igre iz Vranja, te bunjevačke plesove. Folkornu sekciju su pratili mladi tamburaši na čelu s **Markom Grmićem**. **Aleksandar Rukavina** na harmonici je popratio nekoliko koreografija. Jedna od zanimljivih točaka koncerta bila je solistička izvedba gajdaša **Augustina Žigmanova**.

I. D.

Otvoren XXXII. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame

Akcent na izradi pletiva

Vedro raspoloženje i nasmijana lica sudionika kulturno-umjetničkog programa priređenog u povodu otvorenja XXXII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame bili su dovoljni da, usprkos hladnjakavom vjetru, ugriju tijela i ispune srca posjetitelja ovog događaja priređenog u subotu, 15. srpnja, na Etno salašu *Balažević* u Donjem Tavankutu, u organizaciji HKPD-a *Matija Gubec* i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame iz Tavankuta.

Ovogodišnju je Koloniju otvorila posebna viša savjetnica gradonačelnika Grada Zagreba **Milana Bandića**, **Biserka Buković**, zahvaljujući kojoj, prema riječima predsjednika HKPD-a *Matija Gubec*, **Ladislava Suknovića**, priča o razvojnom projektu Etno salaša *Balažević* ne bi bila toliko uspješna. Ona je ovom prigodom prenijela Bandićevu poruku kako je Grad Zagreb bio i ostat će i dalje tu za sve projekte i programe koji se tiču razvoja spomenutog salaša, koji im je, kako je istaknula, prirastao srcu i po kojem se vidi da se isplati pomoći. Ono što ih posebno fascinira je, kako je naglasila, tradicijska vještina slamarki čijim su radom svaki puta oduševljeni, te je ujedno izrazila zadovoljstvo što može otvoriti ovaj festival kulture, tradicije i prekrasnog stvaralaštva.

čine Hrvati. Oni govore čakavski, ali ne kao Dalmatinci »sve na 'i'«, pa tako primjerice ne kažu »bilo mliko«, već »bijelo mliko«. Kako je dodala, i folklorna grupa *Poljanci*, među ostalim, pleše bunjevačke plesove i bilo bi zanimljivo usporediti njihovu i našu koreografiju. Kaže, nema velike razlike, imaju i oni zvečke i čizme, a najuočljivija razlika je u melodijama.

Nakon svečanog programa posjetitelji su u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame mogli pogledati slike koje su ove godine izradile slamarke, članice slamarskog odjela HKPD-a *Matija Gubec*. One će tamo biti postavljene do središnje proslave ovogodišnje *Dužijance*, kada će ih tijekom nekoliko dana zainte-

resirani građani moći pogledati u predvorju Gradske kuće, nakon čega će biti vraćene u tavankutsku Galeriju.

Voditeljica *Gupčeve* slamarske sekcije i članica Organizacijskog odbora Prve kolonije naive u tehnici slame **Jozefina Skenderović** istaknula je kako će ove godine slamarke tijekom rada na Koloniji akcent staviti na izradu različitih pletiva, koja, kako kaže, obogaćuju sliku. Prema njenom mišljenju, kada se nauči novo pletivo, to je kao nova boja u slikarstvu. Tijekom trajanja Kolonije, slamarke će

svakog dana raditi u hodniku OŠ *Matija Gubec* i to do subote, 22. srpnja, kada će u 19 i 30, ponovno na Etno salašu *Balažević*, uslijediti njeno svečano zatvaranje. Ovom će prigodom, kako je uobičajeno, biti predstavljeni mali bandaš i bandašica tavankutске *Dužijance*, koja će biti održana u nedjelju, 23. srpnja, a svečanu misu iz crkve Srca Isusova od 10 sati izravno će prenositi Hrvatska televizija na svom prvom programu.

I. Petrekanić Sič

U povodu otvorenja priređen je kulturno-umjetnički program u okviru kojeg su, osim domaćina – *Gupčevih* folklorasa, kao gosti nastupili Hrvatska folklorna grupa *Poljanci* iz sjevernog Gradišća, iz sela Vulkaprodorštof u istočnoj Austriji. Predsjednica ovog društva od njegova osnivanja 1977. godine je **Angelika Kornfeind**, koja nam je ispričala kako gradišćanski Hrvati na tom prostoru žive više od 450 godina, pažljivo čuvajući svoj jezik i kulturu te kako danas oko osam posto stanovništva Gradišća

Crtice iz povijesti: **Obljetnica hrvatske udruge u Beregu**

Od *Seljačke sloge* do *Kranjčevića*

HKPD Silvije Strahimir Kranjčević
iz Berega ove godine obilježava
90. obljetnicu. Kao godina osnutka
prve hrvatske udruge u selu uzima
se 1927. godine kada je osnovan
ogranak Hrvatske seljačke sloge,
a tu tradiciju dugu devet desetlje-
ća baštini HKPD Silvije Strahimir
Kranjčević. Hrvatski predznak
udruzi je vraćen 2004. godine

Bereg je danas jedno od manjih somborskih sela uz samu državnu granicu s Mađarskom. Po službenom popisu ima oko 1.300 stanovnika, a nekada je ta brojka bila iznad 2.800. Hrvati iz šokačke skupine i dalje su natpolovična većina u ovom selu. Šokci su u Bereg došli u valu doseljavanja Šokaca u Podunavlje. Svoju crkvu imali su 1740. godine. Osnovna katolička škola u selu osnovana je 1752. godine. Polovicom XVIII. stoljeća Bereg je imao skoro 200 kućanstava. Zabilježeno je da se prvih godina XIX. stoljeća u selu godišnje rađano više od stotinu djece. Iz godine u godinu broj stanovnika sela se povećavao, pa je polovicom XIX. stoljeća bilo skoro 2.500 katolika, a u školi čak 360 đaka (danas ih je oko 60).

Početkom XX. stoljeća u selu se uvodi planiranje u poljoprivrednoj proizvodnji, pa se tako određuje koliko zemlje može biti zasijano ratarskim kulturama, a koliko mora ostati za ispašu stoke; urađena je komasacija, stigle su nove poljoprivredne alatke koje su zamijenile drvene plugove. Čak je 1911. godine u Beregu gostovalo i putujuće kino. Godinu dana kasnije završena je pruga Sombor – Baja koja je prošla kraj Berega (ova pruga posljednjih desetljeća napuštena je i vlakovi njom ne prometuju). Te godine osnovano je i dobrovoljno vatrogasno društvo, koje je aktivno i danas. Sve je to prekinuo Prvi svjetski rat, ali je u prvom poslijeratnom desetljeću obnovljen rad vatrogasne udruge, odigrana je prva nogometna utakmica, osnovana šahovska sekcija i prva hrvatska kulturna udruga.

Prvi nastup u Zagrebu

Ostalo je zabilježeno da je 1927. godine na smotri *Hrvatskih pjevačkih društava* u Zagrebu sudjelovao i pjevački zbor iz Berega koji je za nastup pripremao učitelj **Matija Tucakov**. Bili su Berežani među 21 hrvatskim zborom iz svih krajeva tadašnje Jugoslavije koji su sudjelovali na smotri *Hrvatskih pjevačkih društava*. *Seljačka sloga* imala je dramsku i folklornu sekciju i pjevački zbor. Početkom 30-ih godina prošlog stoljeća Društvo je imalo stotinjak članova, a većina njih bavila se zemljoradnjom. Tih godina u selu je osnovano i pjevačko društvo Sveta Cecilija. Radila je i čitaonica, a nju je vodila i o njoj brinula udruga *Seljačka sloga*. Imala je čitaonica tada oko 500 knjiga. Radila je sve do početka rata 1941. godine, a tijekom rata najveći dio knjižnog fonda je uništen. Već na samom početku rata s radom su prestali *Seljačka sloga*, *Jadranska straža* i zbor *Svete Cecilije*. Na ponovni osnutak hrvatske udruge u selu čekat će se kraj rata.

I prije službenog osnutka ogranka *Seljačke sloge* Berežani su bili aktivni u organiziranju programa vezanih za crkvene i pučke običaje. Tako novoustanovljena granica koja je Bereg i Santovo odvojila državnim granicama nije bila prepreka da stotinjak bereških cura i momaka budu gosti na Zabavi pokladskoj u Santovu.

Matija Tucakov

Jedan od najzaslužnijih za osnivanje nekoliko udruga u Beregu je Matija Tucakov. Učitelj u selu postao je 1927. godine. Osim što je bio osnivač Seljačke sloge, osnivač je udruge Jadranska straža, a 1928. godine bio je među osnivačima šahovskog kluba u Beregu. Godinu dana kasnije bio je među osnivačima kina, a 1930. godine sudjelovao je u osnivanju pčelarskog društva.

Poslijeratne godine

U prvim poslijeratnim godinama, kada se seoski život polako vraćao u svoje uobičajene tokove, nekoliko poduzimljivih Berežana odlučilo je ponovno pokrenuti rad kulturne udruge u selu. Početkom 1947. godine pokrenuta je inicijativa za osnutak Hrvatskog kulturnog društva *Bački Breg*. Među inicijatorima su bili Matija Tucakov, **Eva Jakšić**, **Josip Andrašić**, **Matija Kolar**. Osnivačka skupština održana je 5. kolovoza 1947. godine. Za prvog predsjednika izabran je **Matija Sitarić**. Iste godine kada je i osnovana, Udruga je gostovala na II. *Smotri seljačke sloge* u Zagrebu. Najaktivniji dio udruge bile su dramska i folklorna sekcija, ali je Udruga bila aktivna i u organiziranju raznih predavanja, priređivanju igranki i organiziranju rada knjižnice i čitaonice. Poslije dvije godine uspješnog rada Društvo je moralo promijeniti ime u Kulturno-prosvjetno društvo.

To ime nosila je Udruga sve do 1952. godine. Prilikom ponovne registracije, a na inicijativu ravnateljice škole Eve Jakšić, inače sestre pjesnika **Ante Jakšića**, Društvu je dano ime Kulturno-prosvjetno društvo *Silvije Strahimir Kranjčević*. Imala je Udruga tada oko 60 aktivnih članova i još dvjestotinjak članova koji su povremeno pomagali njen rad. Ostalo je zabilježeno da je 1958. godine Društvo imalo 115 aktivnih članova. U prvoj polovici 60-tih godina, točnije 1964., na brigu udruzi *Silvije Strahimir Kranjčević* predano je seosko kino. Bio je to razlog da općina i Kulturno-prosvjetna zajednica Udruzi uplate sredstva neophodna za završetak doma kulture. U Bereškoj udruzi i danas s ponosom ističu da su oni jedna od rijetkih udruga, a u Podunavlju jedina, koja je i vlasnik prostora koji koristi.

Ostalo je također zabilježeno da je 1965. godine proslavljena 20. obljetnica osnutka Kulturno-prosvjetnog savjeta koji je bio preteča Kulturnog društva *Silvije Strahimir Kranjčević*. Slavilo se četiri dana, a za tu prigodu otvoren je dom, priređene su književne večeri, a članovi folklorne sekcije proveli su sedam dana na gostovanju u Bosni.

Hrvatski predznak Udruzi je vraćen 2004. godine. Te godine članovi Udruge postavili su i spomen ploču na rodnu kuću pjesnika Ante Jakšića.

Tradicionalne manifestacije Udruge danas su *Šokačko prelo* i *Smotra tamburaša Mikini dani*. Broj članova Udruge varirao je od 50 pa do dvjestotinjak.

Oblježavanje 90. obljetnice bereške Udruge počelo je na ovogodišnjim *Mikininim danima*, a bit će nastavljeno tijekom jeseni.

Priredila: Z. Vasiljević

Tjedan u Bačkoj

A što s tim?

Mjesec dana od službenog proglašenja Bačkog Podunavlja rezervatom biosfere (zašto ne reći prvim u Vojvodini i tek drugim u Srbiji) u Somboru je organizirana promocija ovog zaštićenog prirodnog područja. Iznenadujuće, svečana dvorana Županije bila je puna zainteresiranih za ovu priču. A priča se odnosi na 176.000 hektara i tridesetak naselja od Berega do Bačke Palanke. Jedan dio te priče (čitali ste o tome opširno i u našim novinama) je završen, a sada slijedi njen nastavak, odnosno priča kako da lokalno stanovništvo iskoristi prednost što živi i proizvodi u zaštićenom području (rezervati biosfere kakvih je na svijetu tek 669). Po mom osobnom sudu to će biti i taj najteži dio priče. Priče koja otvara mnogo mogućnosti i prava šteta bila bi ne znati i ne moći iskoristiti pruženu priliku. Kažu Bačko Podunavlje pravi je primjer održivog razvoja, ili jednostavnije rečeno primjer suživota ljudi i prirode. To kaže **Duška Dimović**, ravnateljica progama za Srbiju Svjetske organizacije za prirodu. A kada ona to kaže treba joj vjerovati, jer je toliko toga do sada uradila za Monoštor i Gornje Podunavlje. A ona kaže da su mogućnosti daljeg razvoja ovog područja lokalna proizvodnja i turizam. Ali jedno je imati sve te ponude i mogućnosti, a drugo je od toga ostvarivati neku zaradu. U tome trebaju pomoći (svemoćne) radionice na kojima će lokalno stanovništvo biti učeno kako da u svoju korist okrene to što živi i proizvodi u rezervatu prirode, koji je prepoznat u međunarodnim omjerima. Tome će biti posvećena naredna godina. A više je načina da se iskoristi prednost života u rezervatu prirode. Primjerice, znak rezervata prirode moći će se stavljati na tradicijske proizvode s tog područja, što će vjerojatno podići i cijenu. I sigurno još mnogo toga, ali to ljudima koji tu žive treba i pokazati, naučiti ih, jer u potivnom rezervat biosfere bit će samo jedna lijepa stvar kojom ćemo se moći pohvaliti pred sobom i drugima.

Priznaje i čelni čovjek novoformiranog Ministarstva zaštite okoliša **Goran Tirivan** da je u Srbiji do sada dosta toga ovisilo o poduzimljivim pojedincima u lokalnim zajednicama. Ali i obećava da više tako neće biti. Srbija je jedno od 40 najvrjednijih područja u Europi kada je u pitanju biodiverzitet i to se više ne može prepuštiti slučaju, ili, u prijevodu: lokalnim samoupravama ili nevladinom sektoru koji uporno godinama pokušava skrenuti državi pozornost na neka područja, bisere prirode, koji se nemilice uništavaju.

E, pa hajde da za godinu dana vidimo dokle smo stigli?

Z. V.

Nagoviješten početak obnove devastirane crkve u Putincima

Povratiti sjaj arhitektonskim ljepotama Srijema

Putinci, mjesto u rumskoj općini, u povijesnim spisima spominju se već u XV. stoljeću kao prevashodno njemačko naselje. Sve do Drugog svjetskog rata Nijemci su predstavljali većinsko stanovništvo u tom mjestu, o čijem životu, osim povijesnih spisa, svjedoči i devastirana crkva svetog Ivana Nepomuka. Za ovu crkvu postoje podaci da je izgrađena mnogo ranije nego manja pravoslavna crkva u Putincima, a iseljavanjem Nijemaca poslije Drugog svjetskog rata crkva je ostala u funkcionalnom stanju, iako je bila napuštena.

Prema povijesnim izvorima, posljednja misa u njoj održana je krajem sedamdesetih godina prošloga stoljeća, a velike orgulje za koje se kaže da su među najvećim u Austrougarskoj, bile su upotrebljive i dugo nakon toga. S obzirom na to da danas u Putincima više nema njemačkih potomaka, a vjernika katoličke vjeroispovijesti tek njih sedmero, desetljeća nekorštenja ovog sakralnog objekta, ostavila su velikog traga na njoj. Nakon župe Ruma, potom Golubinaca kojima je pripadala ova župa, od prošle godine je upravitelj župe Putinci vlč. **Božidar Lusavec**, župnik župe Maradike i Beška. Ono što raduje jeste najava da će ovaj sakralni objekt uskoro biti adaptiran i da više neće biti mjesto okupljanja slučajnih prolaznika. Prvi radovi već su počeli.

Početak radova

Za ovu crkvu se sa sigurnošću može reći da je jedna od arhitektonskih ljepota Srijema, a o njenom povijesnom značaju vlč. Lusavec kaže:

»Župa Putinci je osnovana 1845. godine. Crkva je podignuta krajem XIX. stoljeća, a 1900. godine je završena. Najvećim dijelom su ovdje živjeli Švabe, a ne postoje podaci da su tada ovdje živjeli Hrvati. Odlaskom Švaba, doselili su se kolonisti najvećim dijelom s Korduna, koji su sebi sagradili pravoslavnu crkvu odmah preko puta katoličke. Podaci iz 1875. godine, iako se ne zna jesu li pouzdani, govore da je ovdje tada živjelo 350 katolika. Mislim da su u taj broj uvršteni i vjernici iz Žarkovca, susjednog sela u kojem i danas živi 17 katoličkih obitelji kod kojih redovito odlazim u blagoslov kuća, a u čijem mjestu ni danas ne postoji crkva«, kaže vlč. Lusavec.

Crkva u Putincima posvećena je svetom Ivanu Nepomuku i ona je na žalost danas devastirana. Neogotičkog je stila, s malo romaničkog, mada po povijesnoj vrijednosti nije prava gotika, ali zasigurno je jedna od ljepših crkava u Srijemu:

»Pronašao sam podatak da je 1952. godine fasada na njoj obnovljena, ali se ne zna čija je to bila inicijativa niti tko je to radio. Od tada do danas ništa nije rađeno na njoj. Mi smo je ove godine počeli uređivati. Sanirali smo krov, lim koji se počeo odvajati; nastojat ćemo pretresti krov i barem na neki način zatvoriti ove prozore, kako golubovi ne bi mogli ulaziti. Kada sam kao župnik

došao u Bešku, trebao sam tamo graditi novu crkvu. Tada sam rekao da bi najljepše bilo kada bismo mogli crkvu iz Putinaca prebaciti u Bešku. Jer ona zaista plijeni svojom ljepotom i svojim stilom.»

Malobrojni, ali vrijedni pažnje

Iako je danas u Srijemu sve manji broj katoličkih vjernika, a u Putincima tek njih sedam, ova crkva kao i sve ostale, kako navodi župnik Lusavec, zaslužuje podjednaku pažnju:

»Do sada sam obnovio dvije crkve: u Maradiku i Beški, a potom i izgradio novu u Maradiku. Započeli smo i izgradnju doma za stare i siromašne, također u Maradiku, i imao sam želju i u ovom mjestu nešto uraditi. Međutim, ovdje bi trebalo uložiti mnogo novca. Sigurno oko pola milijuna eura, iako ne znate za koga bi to trebalo raditi, s obzirom na to da je katolika sve manje. No, ova crkva to zaslužuje. Na prvom mjestu zbog njenog povijesnog značaja i fenomenalne građe. Nisam do sada tako nešto vidio ni na jednoj crkvi. Na njoj su teške i velike hrastove grede, na koje je stavljena čamovina, tako da smatram da ne bi bilo problema da se obnovi. Što ćemo uspjeti uraditi, još uvijek ne znam. Za početak, prozore ćemo zatvoriti, popraviti vrata koja su sada razvaljena, zatim sakristiju koja je također iskidana, a i krov koji je potpuno propao. Pokušat ću učiniti sve kako bi ova crkva ličila na nešto i kako ne bi dalje propadala.«

Kako nam kaže, iako je tek sedmero vjernika u Putincima, u susjednim Žarkovcima je oko 50 koji su sada više usmjereni k župi Ruma. Svi su oni radosni što će se spriječiti dalje urušavanje ovog značajnog sakralnog objekta:

»Imao sam najprije ideju da napravimo malu crkvu u Žarkovcu i ta ideja i dalje stoji. No, najprije ćemo vidjeti koliko će nam sredstava biti potrebno za obnovu ove crkve. Kada bi u cijelom tom poslu sudjelovala Mjesna zajednica Putinci, općina, Pokrajina i nešto crkva, onda bi čitav posao oko nje imao smisla, a ona ne bi više bila ruglo sela.«

Uzdajući se u riječi župnika, koji je tog vrelog dana zajedno sa župljanima iz Maradika došao pokositi župno dvorište, napustili smo Putince u nadi da ćemo već prilikom sljedećeg posjeta, umjesto zapuštenog sakralnog objekta, ugledati adaptiranu crkvu koja će biti na ponos svih Putinčana.

S. Darabašić

Tjedan u Srijemu

Ponovno na sudu

OMati Žarku, učitelju iz Srijemske Mitrovice, pisali smo već nekoliko puta u našem tjedniku. Podsjećanja radi, učitelj Žarko je nakon otkaza u Osnovnoj školi *Slobodan Bajić Paja* u Srijemskoj Mitrovici, nakon više od godinu i pol dana, odlukom Apelacijskog suda ponovno vraćen na posao 1. lipnja. No, samo nekoliko dana po dolasku na posao, 10. lipnja, organizirana je ekskurzija učenika trećeg odjeljenja četvrtog razreda, na koju je išao i učitelj Mate, a nakon koje je u prvi medijski plan ponovno došao on. Nakon spomenute ekskurzije učitelju se stavlja na teret da je »fizički i psihički« maltretirao đake iz razreda koji nije njegov. Po toj osnovi u Policijskoj upravi su prikupljene izjave nekih od učenika i učitelja, a sada se čeka odluka Tužiteljstva o eventualnom podizanju tužbe. Nakon ovog incidenta, učitelj Mate Žarko tvrdi da je oklevetan, jer, kako navodi, »ravnateljica mu ne može oprostiti što je izgubila spor na sudu protiv njega, a škola je u obvezi platiti mu milijunski trošak«. Učitelju Mati stavlja se na teret, kako se navodi u Zaključku o pokretanju kaznenog postupka potpisanog od strane ravnateljice škole, što je dana 10. lipnja 2017. godine pri povratku s ekskurzije učenika četvrtog razreda, u autobusu u večernjim satima na relaciji Mandelos – Srijemska Mitrovica, svojim ponašanjem prema učenicima drugog odjeljenja učinio povredu zabrana iz članka 45., stavak 5 i stavak 6 zakona. Na teret mu se stavlja da je izvršio fizičko nasilje, fizičko kažnjavanje učenika, psihičko nasilje, ugrožavanje dostojanstva ličnosti i dostojanstva učenika nad učenicima navedenog odjeljenja. Mati Žarku je uručeno rješenje o privremenom udaljenju s posla i on sada čeka što će o daljem postupku odlučiti Tužiteljstvo, a naći će se i na disciplinskom postupku. O svemu što se dogodilo on tvrdi da mu je namješteno od strane ravnateljice te škole. Sve što mu se stavlja na teret, i o čemu se govori, dogodilo se na putu od Mandelosa do Srijemske Mitrovice. O navodima pojedinih učenika i njihovih roditelja da ih je psihički i fizički maltretirao kaže da nije istina. Ne spori da je došlo do verbalne rasprave između njega i vozača, nakon čega je djeci bilo rečeno da svatko sjedne na svoje mjesto. Kako kaže, nitko od učenika iz njegovog razreda se nije žalio na njegovo ponašanje. U izjavama koje su dali roditelji iz njegovog razreda nema ni riječi zamjerke na bilo kakvu neugodnost na ekskurziji. Žale se samo učenici, njih šestoro, i njihovi roditelji iz razreda koji je vodila druga učiteljica. Posljednju riječ će ponovno o cijeloj ovoj situaciji dati Tužiteljstvo i Sud koji će utvrditi ima li tu elemenata učiteljeve krivice.

S. D.

Dužijanica: Natjecanje u pucanju bičevima

»Na kraju švigar puca«

»**T**riba naučit zamanit. Bitan je dobar bič, s langovima, čapom i švigarom i onda kad zamaneš, povučesh i pukneš. Dok nisam uši malo isiko, dotle nisam naučio«, cijela je filozofija kako se puca bičem, priča nam **Franjo Prčić** iz Đurđina.

On je kao mali čuvao svinje na strništu i pomoću biča ih je vodio i pazio na njih. Osim toga, bič je djeci kratio duge dane na strništu, jer im je bio jedini vid zabave; često su pucali i bez potrebe, a znali su čak gađati i male fazane njime, prisjeća se Prčić i dodaje da je preko *Natjecanja u pucanju bičevima* oživio sjećanja iz djetinjstva.

Upravo iz ovoga razloga je Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* uvrstila događaj u program manifestacije *Dužijanica*, objašnjava jedan od organizatora i idejni tvorac *Natjecanja u pucanju bičevima* **Ivan Piuković**.

Događaj je organiziran u utorak, 18. srpnja, treći puta u Đurđinu na ledini salaša **Vlatka Vojnića**. Tridesetak natjecatelja imalo je priliku odmjeriti znanje i tehniku u pucanju bičeva. U dječjoj kategoriji bič je najviše puta puknuo **Davidu Šarčeviću** iz Subotice, a među odraslima najbolji je bio **Nenad Bilić** iz Novog Žednika.

»Svake godine ima sve više natjecatelja, među njima i puno djece, a i sve kvalitetnije se puca«, kazao je Piuković.

Osim broja natjecatelja raste i interes za izradu novih bičeva. Piuković ističe da je samo

 Nenad Bilić

na ovome događaju dobio tri narudžbe od roditelja zainteresirane djece za ovu, sada nesvakidašnju atrakciju. S obzirom na to da ih on pravi, ističe da je osnova za bič drvo, koža i konopac te da je najbitnije imati dobar *švigar*.

»Da se napravi dobar bič, osim drveta i konopca, potrebna je dobra koža, kako bi on dugo trajao. Najviše pažnje privlači *švigar* koji se prije izrađivao od konjskog repa, a sada, jer nema tako puno konja, radi se od kudjelje ili od umjetne manile«, govori Piuković i dodaje da će zbog pokazanog interesa djece za ovime sljedeće godine biti organizirane radionice za izradu biča, ali i pucanja.

Da je svijetla budućnost pred ovim događajem, govori veliki broj zainteresirane djece. Najmlađi sudionik, **Filip Šarčević**, ima

samo pet godina, a kako se pucaju bičevi učio ga je djed **Marinko**. Kaže da nije teško ovo raditi i da mu bič ponekad i pukne. Inače, Filipov brat je bio najbolji u dječjoj kategoriji natjecanja ove godine, a osim njih dvojice bičem su pucali i njegov djed, tata i sestra, kao jedina predstavnik ženskog spola.

Mlad je i pobjednik ovogodišnjeg natjecanja. Bilić kaže da je sam učio pucati bičem te da je neizbježno da nekoliko puta bič opali i po ušima, prije nego što se nauči tehnika. On je zaljubljenik u konje pa se preko toga prije šest godina počeo zanimati i za bičeve, koje sam za sebe pravi.

J. Dulić Bako

Počeo seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

TAVANKUT – U Tavankutu je u utorak počeo VI. seminar bunjevačkog stvaralaštva, kojega organizira mjesni HKPD *Matija Gubec*. Seminar traje do sutra, 22. srpnja, a polaznici će biti upoznati s pojedinim elementima tradicijske kulture bunjevačkih Hrvata: plesom, tamburaškom glazbom, tradicijskim instrumentom – gajdama i osnovama slamarske tehnike. Polaznici seminara su iz Hrvatske, Njemačke, Mađarske i Srbije.

Misa iz Tavankuta na HRT-u

TAVANKUT – Hrvatska televizija (HRT) prenosit će na svojem prvom programu izravno svetu misu u nedjelju, 23. srpnja, s početkom u 10 sati iz crkve Srca Isusova u Donjem Tavankutu. Misnom slavlju prethodi dolazak svečane povorke djece i mladih u narodnim nošnjama, kao i dolazak svećanih konjskih zaprega *karuca* s risarima i bandašom i bandašicom.

Misu će predvoditi subotički katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** u zajedništvu s mjesnim župnikom **Franjom Ivankovićem** i mons. **Andrijom Anišićem**, župnikom subotičke župe svetog Roka gdje je davne 1911. godine prvi puta na ovako svečani način proslavljena *Dužijanica*.

Ovogodišnji bandaš **Dragan Žarić** i bandašica **Martina Stantić**, zajedno s malim bandašom **Lukom Vukovićem** i bandašicom **Sarom Davčik**, glavni su nositelji i organizatori *Dužijance*. Pjevanje za vrijeme mise predvodit će i za orguljama svirati **Zoran Đereg**. Ceremonijar će biti bogoslov župe **Tomislav Vojnić Mijatov**.

Prije početka izravnog prijenosa mise bit će prikazana reportaža o Tavankutu, njegovoj povijesti, ljudima i događajima važnim za ovo selo. Urednik i komentator HTV-ova prijenosa iz Tavankuta bit će **Neno Kužina**, redatelj **Davor Borić Bubi**, a producent **Damir Čengić**.

(ZKVH)

Dužionica u Somboru

SOMBOR – U organizaciji HKUD-a *Vladimir Nazor* u nedjelju, 23. srpnja, bit će održana 83. *Dužionica*. Okupljanje sudionika je u 9 sati u Hrvatskom domu, a svečana misa je u crkvi Presvetog trojstva u 10 sati. Povorka sudionika *Dužionice* proći će nakon mise centrom Sombora. Kruh od novog žita bit će predan predsjedniku Skupštine Grada Sombora. Proslava *Dužionice* bit će završena *risarskim ručkom* u Hrvatskom domu.

Bandaš i bandašica ovogodišnje *Dužionice* su **Mario Kirasić** i **Lidija Đuran**. Oni će biti predstavljeni danas nakon književne večeri u Hrvatskom domu.

Književna večer bit će posvećena knjizi *Otajstvom Isusova djetinjstva do mistike – ulomci iz pisane riječi o. Gerarda Tome Stantića*. Knjigu će predstaviti o. **Mato Miloš**, OCD vicepostulata i mons. **Stjepan Beretić**. Književna večer organizira se u suradnji s KD *Ivan Antunović* iz Subotice. Početak je u 20 sati, a ulazak je besplatan.

Z. V.

Četiri nova natječaja u kulturi

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je još četiri natječaja za sufinanciranje projekata u području kulture u 2017. godini. Raspisani su natječaji u oblasti zaštite i očuvanja tradicionalnog narodnog stvaralaštva Srba u AP Vojvodini i kulturnog naslijeđa Srba u regiji, za proizvodnju filmova i edukativnih radionica u oblasti filmske umjetnosti i ostalog audio-vizualnog stvaralaštva u AP Vojvodini, za nabavu knjiga i drugih publikacija za javne općinske i gradske knjižnice u AP Vojvodini kao i za projekte književnog stvaralaštva i nakladništva na srpskom jeziku u AP Vojvodini. Više informacija na internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Monoštorci na zagrebačkoj smotri

ZAGREB – KUDH *Bodrog* iz Monoštora sudjelovat će na 51. Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Smotra traje od 19. do 23. srpnja, a Monoštorci će se predstaviti 22. srpnja na Trgu bana Jelačića. Za gostovanje u Zagrebu odabrali su prikaz običaja *igranka na čošku* uz pratnju gajdaša.

Međunarodna smotra folkloru održava se od 1966. godine. Odlukom Ministarstva kulture Hrvatske i Grada Zagreba 2014. je proglašena festivalskom priredbom od nacionalnog značaja.

Z. V.

Konjičke utrke Dužijanica 2017.

SUBOTICA – U organizaciji Konjičkog kluba *Bačka* u Subotici će u subotu i nedjelju, 29. i 30. srpnja, biti održan tradicionalni konjički kasački program pod nazivom *Dužijanica 2017*. Riječ je o čuvenim konjičkim kasačkim utrkama kojima se KK *Bačka* još od 1968. godine priključuje obilježavanju završetka žetvenih radova. U subotu, 29. lipnja, trkački program počinje u 15 sati, a stazom subotičkog Hipodroma prodefilirat će kasači u šest jednoprežnih i jednoj dvoprežnoj kasačkoj utrci. Najkvalitetnija grla nastupaju u nedjelju, 30. srpnja, a program počinje u 14 sati.

Vesna Huska: Dnevnik jedne cure i jednog dečka

Bok, škvadro

Škola, peti razred, vrijeme kada su sati nastave bili samo pauza između rješavanja egzistencijalno važnih stvari na velikim i malim odmorima. Kada su te važne stvari bile napisane tajnim jezikom na papirićima, kada se pratilo i točno znalo tko je prešao na čiju stranu i zašto je izdao bratstvo ili sestrinstvo. Kada je onaj lijepi dečko iz osmog bio nedostižan cilj, kada su neke stvari do danas ostale nerazjašnjene... Kada su možda samo izabrani doživjeli da im drug iz razreda daruje zviždalku i kaže: Ako te tko dira, samo zazviždi i ja ću doći. Da, postoje li još vitezovi?

Poznajete li Tina i Kristinu?

Prvi roman za djecu Vesne Huske *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* u ediciji *Vjeversica*, Proza za mladež, knjiga 1, u nakladi NIU Hrvatska riječ, otiskan je nedavno. Pisan u formi dnevnika, u kojemu učenici petog razreda osnovne škole, Tin i Kristina nazimjenično otkrivaju svoje brige, strahove, radosti, nade, uspjehe, roman obuhvaća razdoblje protagonista od petog do sedmog razreda. Nerijetko i Tin i Kristina opisuju iste događaje, te se, kako u pogovoru kaže **Marina Balažev**, »tako dobiva uvid u ,muški, odnosno, ženski' svijet i u sve one sitne i krupnije razlike koje ta dva svijeta dijele«. Već na početku čitanja knjige Vesne Huska *Dnevnik jedne cure i jednog dečka* asocijacije se redaju, sjećanja nadolaze. Čitajući ovo lako i zabavno štivo stječe se dojam da ćemo Tina i Kristinu sresti na ulici ili u parku u našem kvartu. Kristina je jedinica u svojih roditelja, a Tin ima starijeg brata Svena i mlađeg Frana. Već se kroz ove dvije obiteljske situacije naziru i mnoge razlike koje ih prate. Međutim, knjiga ne moralizira, ne donosi recepte, ne savjetuje. Ipak, čitajući je, možemo radoznalo zaviriti u svakodnevicu današnjih obitelji.

Život s djecom

Vesna Huska je pokazala u ovom svom prvijencu veliko poznavanje predtinejdžerskih godina, čemu sigurno doprinosi to što je odrasla u obitelji s dva brata i dvije sestre, što je kao vjeroučiteljica u stalnom kontaktu s đacima osnovnoškolske dobi, ali i to što je davno osvijestila svoje imaginativne sposobnosti.

»Vesna Huska je majka šestorici sinova i jednoj kćeri tako da možemo reći da tinejdžerski svijet poznaje iz različitih kutova«, reći će Marina Balažev u pogovoru. Evo o tome i nekoliko, za mene rječitih primjera. U priči *Strah me je...* Kristina kaže: »Odjednom, sudar. Naletjela sam na nekog visokog. Podigla sam glavu i vidjela iznad svoje glavu Nikole iz 8 b. Horor! Kako ga se bojim! On je najfaca u školi – zgodan, lijep...«. Tin, pak, u priči *Nasilnici su bedaci* otkriva važan dio pedagogije u njegovoj obitelji. »Nas su tata i mama učili da branimo i pomažemo mlađe i slabije i da s curama treba biti fin«. Evo i Kristininog zapisa u dnevniku sličnog onom u uvodnom dijelu ovog teksta. Pod naslovom *Postoje li vitezovi* stoji: »Pogledao me je ozbiljno i rekao mi: Čuj, Kristina, ja nisam neki tip, znam, ali ti si mi prijateljica i ako te tko dira, kaži mi i ja ću to riješiti!« Gledao me je ozbiljno kao što moj tata nekada gleda vijesti i znala sam da je on, pod tom svojom čupavom kosom, vitez«. Svoja čudna predtinejdžerska ponašanja u priči *Uh...* opisuje Tin, a kroz njegove riječi provijava pogled autorice, iskusnog pedagoga: »Ne mogu se načuditi sam sebi: nekada sam ljut, bez razloga udaram jastuk tako da mama uđe s vriskom: Prestanite, vas dvojica...! i kada vidi da sam sâm i da samo ja ispuštam te napadačke zvuke, pogleda me zaprepašteno i – izađe van. Nekada me tako uhvati nježnost da se igram s Franom na podu sobe ili ga uzmem k sebi i nosim ga po stanu dok ne zaspi«.

Poduka iz tinejdžerskog hrvatskog

»Ovaj Dnevnik je pisan hrvatskim standardnim jezikom koji je premrežen žargonima, anglicizmima, smajlijima, i svim mogućim i nemogućim riječima kojima se tinejdžeri danas služe«, kaže Marina Balažev. Može se također, istaknuti da je ovaj roman doprinos književnoj produkciji Hrvata u Vojvodini, a osim tinejdžerima i onima koji se pripremaju to biti, vrijedno ga je pročitati i roditeljima. Mladi čitatelji kojima je knjiga namijenjena će upoznavajući se sa slengom svojih vršnjaka sebi omogućiti proširenje komunikacijskih moći, te suverenost u ophođenjima. Tako će sve one koji razumiju riječi poput *farke* (traperice), *petaš* (učenik petog razreda), *kolac* (ocjena – jedinica), *nogač* (nogomet), *curke* (cure, djevojčice), *profači* (profesori), *sluške* (slušalice), *mjuza* (glazba), *zekati* (zafrkavati) one i povezivati. U odnosu na naše okruženje u kojemu se engleske riječi koriste s nastavcima u duhu srpskog jezika, nije beznačajna uporaba takvih riječi s nastavcima u duhu hrvatskog jezika u knjizi. Tako se, na primjer, namjesto riječi *share-ovali* koristi *share-ali*, a namjesto *sms-ovati*, *sms-irati*. Vesna Huska je rođena 1977. u obitelji **Jelene i Franje Ivankovića**, pučkog pjesnika. Nakon Gimnazije društveno-jezičnog smjera, završila je Teološko-katehetski institut te radi kao vjeroučiteljica u školi. Nove zgode i nezgode Tina i Kristine objavljuje u dječjem podlistku *Hrvatske riječi, Hrcku*.

Nela Skenderović

Igrano-dokumentarni serijal o Tinu Ujeviću

U produkciji Hrvatske radio televizije i Radio televizije Srbije snima se igrano-dokumentarni serijal pod nazivom *Tin – 30 godina putovanja*, kao prvi zajednički projekt dva javna medijska servisa poslije potpisivanja protokola o suradnji. Serijal o životu glasovita pjesnika **Tina Ujevića** imat će četiri epizode od po 55 minuta, a premijerno prikazivanje krenut će na HRT-u krajem listopada ove godine. Serijal bi trebao biti prikazan na RTS-u nakon ili paralelno s prikazivanjem na HRT-u.

Tin – 30 godina putovanja, prema pisanju *Jutarnjeg lista*, uz narativni diskurs i arhivsku građu (pjesnikova ostavština, dokumenti) ima i igrani nivo gdje se pojavljuje pjesnikova poetska riječ. Serijal koji se temelji na knjizi **Jasena Boke** potpisuje troje scenarista – **Jasen Boko**, **Lada Martinac Kralj** i **Davor Žmegač**, koji je ujedno i redatelj. Urednica projekta je **Jasmina Božinovska Živalj**. Direktor fotografije je **Davorin Gecl**, skladatelj **Mate Matišić**, a producentica **Margareta Jelčić**. Glavne uloge tumače **Igor Kovač** (mladi Tin), **Milan Pleština** (stari Tin), pripovjedač je **Mislav Čavajda**, a u seriji glumi još više od 50 hrvatskih glumaca. Serijal je sniman na više lokacija, u nekoliko država. Između ostalog, snimano je u Vrgorcu, Makarskoj, Splitu, Zagrebu, Parizu, Sarajevu i Beogradu.

Urednica projekta **Jasmina Božinovska Živalj** smatra da su javni servisi Hrvatske i Srbije uradili veliki i dobar posao, u koji je, napominje, uloženo ne samo novac već i znanje i energija.

»Kada govorimo o obljetnicama, valja reći da je prije 105 godina Tin Ujević emigrirao, odnosno da je prognan iz Austrougarske i izabrao je Beograd kao svoje utočište i to je bio početak njegovih beogradskih dana. Bio je dio kulturnog i književnog kruga, dio boemije«, kazao je glavni i odgovorni urednik Kulturno-umjetničkog programa RTS-a **Nebojša Bradić**.

»Mislim da će ovakva serija, koncipirana ambiciozno, realizirana posvećeno, doći do svoje publike i u Hrvatskoj i u Srbiji, a nadam se da će i u drugim državama biti interesa za jedan ovakav proizvod«, naveo je Bradić.

Serijal nastoji rasvijetliti lik Ujevića kao pjesnika, ali i kao političkog aktivista koji je bio pristaša jugoslavenskog ujedinjenja. Osvjetljava se i njegov buntovnički i boemski duh. Serijal prikazuje Ujevića raskidanog životnim odlukama, koji živi na ivici, boemski, suprotstavljajući se malograđanskom konformizmu.

Inače, treća epizoda serijala o Tinu Ujeviću bit će prikazana na ovogodišnjem Filmskom festivalu u Puli, u konkurenciji *Kratke Pule*.

D. B. P.

Tradicionalni izlet HKPD-a Matija Gubec iz Rume na Borkovcu

Druženje u prirodi

HKPD *Matija Gubec* iz Rume prošloga tjedna organiziralo je tradicionalni izlet za sve članove i prijatelje te udruge na rumskom izletištu Borkovac. Izleti članova ovog Društva postali su već tradicija koja se njeguje duži niz godina. I ove, kao i prethodnih godina, cjelodnevnom izletu odazvao se

veliki broj članova i prijatelja udruge.

»To je prilika za jedno lijepo druženje, da se ljudi vide i malo razonode. Često nam na ta druženja dolaze i prijatelji društava iz drugih mjesta u Srijemu. Organizacija se tijekom niza godina nije mnogo mijenjala, jedina razlika je što se ranijih godina znalo organizirati druženje na nekim drugim mjestima na Fruškoj gori, kao na primjer u okolini manastira Hopovo, da bismo posljednjih godina češće išli na izletišta Borkovac koje nam je mnogo bliže. Naši članovi uglavnom dođu s članovima svoje obitelji i to je ujedno prigoda i da svi zajedno uživamo u prirodi«, kaže tajnik Društva **Nikola Jurca**.

Kako navodi, članstvo se u ovoj udruzi prenosi dobrim dijelom »s koljena na koljeno«.

»Od osnutka Društva 1903. godine pa do danas ta tradicija i aktivizam članova Društva se prenose s oca na sina. Postoji neko nepisano pravilo da se najmlađi, djeca, redovito vode na manifestacije koje organiziramo, kako bi i kod najmlađih stvorili naviku i osjećaj pripadnosti Društvu, što je i jedan od osnovnih preduvjeta da bi naša udruga ostala i opstala«, ističe Jurca.

Nakon boravka u prirodi, druženje je nastavljeno u prostorijama HKPD-a *Matija Gubec* na Brijegu u Rumi.

S. D.

Mikini dani u Beregu

Velikom glazbeniku u čast

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega priredilo je *Mikine dane*, manifestaciju koju ova udruga organizira od 1998. godine. *Mikini dani* održavaju se u čast Mike Ivoševa Kuzme, čuvenog violinista iz Berega.

»Kraj Dunava sva su sela mala, Šokica se Bunjevcu dopala, biće vina, šatri i dvoprega a sviraće Mika iz Berega, Mika svira,

vača budućnost koja nastaje«, kazala je Čeliković.

Na početku *Mikinih dana* obratio se i predsjednik bereške udruge **Milorad Stojnić** koji se posebno zahvalio Veleposlanstvu Hrvatske u Beogradu koje je dalo potporu održavanju ove manifestacije, kao i Gradu Somboru.

Gosti iz Hrvatske

»S Berežanima surađujemo pet godina. Oni su bili gosti na našoj 10. jubilarnoj smotri u Zagrebu, a mi smo sada došli u uzvratni posjet. Obišli smo Poljsku, Češku, Austriju, Bosnu i Hercegovinu, Mađarsku, a evo zahvaljujući našim prijateljima iz Berega ovo je prvi puta da gostujemo u Srbiji, Vojvodini. Naši članovi su treće životne dobi, imamo 76 članova koji su aktivni u šest sekcija. U Beregu smo predstavili igre iz Zagorja«, kaže predsjednica KUD-a *Valentino* iz Zagreba **Ljubica Orač**.

Gošćama iz Vinkovaca Bereg i domaćini toliko su prirasli srcu da su dvije godine za redom sudionice *Mikinih dana*.

»Naše osnovno poslanje je čuvanje starih tehnika ručnih radova i njihovo prezentiranje kako bismo ih

sve se zaboravi, ne znaš da l' je u snu il' na javi«, ovo su stihovi pjesme *Ne mogu se tačno setiti leta Zvonka Bogdana* u kojoj je kao vrsni glazbenik opjevan i **Mika Ivošev Kuzma**, a kako i ne bi kada se nekadašnji svatovi, igranke i prela nisu mogli ni zamisliti bez Mike i njegove tamburaške bande. Ali nisu Mika i njegov orkestar bili samo glazbenici za pučka veselja, već su sredinom 30-ih godina prošlog stoljeća snimali i za Radio Zagreb. I kao što je Zvonko Bogdan Mikino ime i glazbeno umijeće zauvijek sačuvao kroz svoju pjesmu, tako i Berežani čuvaju sjećanje na svog Miku, ali na nešto drugačiji način – Smotrom tamburaša *Mikini dani*.

Ovogodišnji *Mikini dani* održani su u subotu, a ugostili su: Tamburaški sastav HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora, KUD *Valentino* iz Zagreba, KUD *Klasje Slavonije* iz Antunovca i gošće iz Vinkovaca Etno udruhu *Vrijedne ruke*.

Kultura sjećanja

Mikine dane otvorila je **Katarina Čeliković** iz Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

»Ovo što danas vi radite je kultura sjećanja, ali ne zato što želite živjeti u prošlosti već zato što budućnost želite graditi s mladima. Danas su mi rekli da je u Beregu mnogo praznih kuća, ali ja želim vjerovati da je zvuk violine, tamburaša i pje-

sačuvali od zaborava. Prošle godine prikazale smo našu kolekciju odjeće u zlatovezu i reviju crveno-bijele odjeće. I ove godine predstaviti ćemo se s dvije kolekcije. Prva nosi naziv 'širite se šlingani rukavi', a mi bi još dodale 'hvatajte se do mene bečari', a druga je kolekcija čipki. Slavonija ima puno vrijednih žena, ali mi smo uspjele pronaći put do publike. Shvatile smo da su revije način da tradiciju povežemo s današnjim okruženjem«, kaže predsjednica Etno udruge *Vrijedne ruke* iz Vinkovaca **Željka Renić**.

Kraj službenog programa nije bio kraj ovogodišnjih *Mikinih dana*, a za nastavak su se pobrinuli **Marija Pavković Snaša** i Tamburaški sastav *Zlatno klasje*.

Z. V.

Dokumentarni film *Posljednja primadona o Zinki Kunc Milanov*

Omaž sopranistici SVJETSKOG GLASA

Dokumentarni film *Posljednja primadona* posvećen je jednoj od najvećih svjetskih sopranistica **Zinki Kunc Milanov** (Zagreb, 1906. – New York, 1989.). Film je premijerno prikazan u svibnju u Beogradu i Zagrebu. Autor filma je povjesničar umjetnosti **Svetislav Živkov** iz Pančeva.

Kako ste došli na ideju realizirati ovaj film?

Sam film je nastao kao rezultat jednog starog plana da se o Zinki Kunc Milanov jednom napravi »nešto«. Moja fasciniranost umjetnošću Zinke Kunc Milanov traje jako dugo. Koncem 2002. godine započeo sam znanstveno-istraživački projekt o slikaru **Milanu Butozanu** za koga se znalo da je 1936. izradio portrete **Zinke Kunc Milanov, Božidara Kunca i Predraga Markovića Milanova** koji su posljednji put viđeni 1959. godine. Naravno,

stvar se još malo podgrijala i 2003. sam se načelno dogovorio sa svojom prijateljicom **Jagodom Martinčević** da ćemo početi s prikupljanjem građe za knjigu, tim prije jer je ona osamdesetih, prigodom gostovanja Zinke Kunc i **Ljube Ilića** u Zagrebu bila nekoliko dana osobni pratilac Zinke i tada je sa Zinkom pričala o mnogim stvarima i de facto je u to vrijeme Jagoda Martinčević bila najveći poznavatelj Zinkina života i karijere. Osim toga, Jagoda je snimila dva intervjua sa Zinkom: jedan, kraći, prigodom svečanog koncerta u čast Zinke Kunc koji je održan u dvorani Lisinski i drugi, duži, koji je emitiran u emisiji koja je trajala 70 minuta, a koju je režirao **Bruno Gamulin**. Već u to vrijeme znalo se da **Bruce Burroughs** priprema Zinkinu službenu biografiju u Americi, koja ni do danas nije objavljena. Naš dogovor je bio da materijal iz oba Jagodina intervjua bude neka vrst polazne osnove na koju bi se nadgradio sav materijal koji bi kasnije pristizao. Tada sam čuo i za mogućnost da je u Beogradu kod Zinkine dalje rođakinje **Mare Smajić** sačuvano nešto od Zinkine filmske ostavštine, a za tim materijalom sam tragao od 2003. pa sve do jeseni 2016. godine kada sam ga pronašao u arhivi *Filmskih novosti*, gdje je dospio kao donacija. Stjecajem okolnosti, od naše planirane knjige nije bilo ništa, ali sam ja i dalje povremeno tragao za materijalom, tim prije jer se još 2003. ispostavilo da u arhivi *Metropolitan* opere u New Yorku ne postoji ništa od filmskih zapisa Zinkinih nastupa, što je bilo nevjerovatno, ali je istodobno značilo da će se za potrebe eventualnog filma morati koristiti audio zapisi, dokumenti, fotografije i sl. Međutim, kao u kriminalističkim filmovima, došlo je do proboja u slučaju. Naime, prigodom jednog tragalačkog dana na internetu sam pronašao vijest da je netko darovao kostime Zinke Kunc Institutu za umetničku igru u Beogradu, gdje su me uputili na gospođu **Teodoru Sujić Ille** s kojom sam dva puta razgovarao telefonom i koja me je uputila da se obavezno javim gospođi **Maji Plavšić**, također u Beogradu. Inače, meni je lani bilo izuzetno žao da se osim jednog predavanja u Ludbregu, u povodu 110 godina rođenja, apsolutno nitko nigdje nije sjetio niti jednom riječju to spomenuti u medijima. Onda mi je pukao film i rekao sam da ću uraditi film. Pitao sam mog dugogodišnjeg suradnika **Ivana Tomića**, rekao je da hoće, i mi smo napravili film jer ja nemam živaca čekati natječaje, popunjavati obrasce i gubiti vrijeme!

Kako ste sakupili potreban materijal za Vaš film o glazbenoj divi?

Što se tiče prikupljanja materijala za sam film, to je trajalo nekoliko mjeseci svakodnevnog prekopavanja svih mogućih online novinskih arhiva, svakodnevne korespondencije s opernim kućama, povijesnim arhivima, teatrima, kazališnim muzejima i to je sve dalo rezultate jer sam materijal dobio iz *Metropolitan* opere u New Yorku, kazališnih muzeja u Beogradu, Beču i Pragu, muzeja teatra *Scala* u Milanu, te *Royal Opera House* u Londonu, opera u Brnu, Bratislavi, Pragu, Ljubljani, HNK Split, Rijeci i Osijeku, državnih arhiva u Zagrebu i Zadru, iz privatnih zbirki, digitalnih knjižnica u Zagrebu, Beogradu, Splitu, Buenos Airesu, Mexico Citiju, Rio de Janeiru, Univerziteta Buffalo... Na žalost, neki se nisu ni udostojili odgovoriti na poslane mailove, ali i bez njih se moglo i moralo. Prikupljanje materijala je trajalo doslovce do 14. svibnja kada je ova verzija filma završena. Kažem: »ova verzija«, jer već sada ima naknadno prikupljanog materijala koji će biti uklopljen u film. Tijekom rada na filmu pokazalo se da postoji Facebook stranica Zinka Kunc Milanov za koju ne znam ni tko

ju uređuje, ali preko koje je za film čuo i sam Bruce Burroughs s kojim sam surađivao i koji je na kraju naveden kao koscenarist, jer je slao materijal i dopustio mi je da za potrebe filma koristim materijal s web sitea o njegovoj knjizi, prije svega izjave Zinkinih suvremenika koje su bile veoma značajne za film. Zahvaljujući gospodinu Burroughsu dobio sam i desetak minuta filmskih zapisa bez tona od gospodina **Georgea S. Weavera** iz Louisiane, zahvaljujući čemu je bilo moguće vizualno rekonstruirati nekoliko minuta Zinkine posljednje predstave uoči svečanog zatvaranja stare *Metropolitan* opere pošto sam već imao tonski zapis. Gospođa **Marija Barbieri** mi je poslala jedan svoj veliki tekst s izvodima iz zagrebačkih kritika i time bitno obogatila scenarij filma, a s gospođom Martinčević sam tijekom rada imao bezbroj telefonskih razgovora i stalnih konzultacija oko filma.

Koliko je trajao rad na filmu?

Ako bi se početkom rada na filmu smatrao početak snimanja, onda smo rad na filmu počeli 23. prosinca 2016. godine snimanjem u Zagrebu po nenormalnoj hladnoći. Ovo je bilo moguće zahvaljujući pomoći mog prijatelja dr. **Josipa Halamića**, tadašnjeg ravnatelja Hrvatskog geološkog instituta, koji je osigurao auto i vozača s kojim smo od 7 ujutro pa do 16 sati popodne prešli 80 km gradske vožnje i snimili sekvencu na Mirogoju i tri kraća intervjua, a između toga sam još imao i neke sastanke. Početkom 2017. kolega **Ivan Tomić** je otišao u inozemstvo poslom i nakon njegovog povratka započeli smo sam rad na filmu, a na temelju knjige snimanja i montaže koju sam svakodnevno mijenjao i dopunjavao, s time što je rad nakon 20. ožujka morao biti najprije usporen pa potom prekinut zbog terminalne bolesti i smrti u mojoj obitelji, da bismo polovicom travnja ubrzano nastavili rad. Događalo se da u jednom danu radimo i po 10 sati, ali je film sve više dobivao svoj definitivni oblik. Prvotno sam priredio scenarij po kome je narator trebao čitati tekst, izvode iz kritika, izjave itd., ali se pokazalo da bi u tom slučaju film trajao najmanje četiri sata, tako da sam od toga odustao i veliki dio tih tekstova je prebačen ili u *scrolllove* teksta koji se podiže preko ekrana, ili u telope i samo rijetko u kairone. Također su na samom početku bile i dileme oko naziva filma. Konačan naziv je *Posljednja primadona*, kao i oko glazbenog lajtmotiva čitavog filma pošto je meni kod svega što radim izuzetno važna glazba. Naime, malo je poznato da je Zinka snimila 1943. u New Yorku ploču s tradicionalnim pjesmama, uključujući tu i slovensku *Ko lani sem* koja je sama po sebi veoma tužna, završava se s obavijesti da je jedna djevojka umrla i mislio sam da time započnem i završim film. Međutim, kada sam doznao da je Zinka na koncertima pjevala i Mariettinu ariju s lautom *Gluck Das mir verblieb* iz **Korngoldove** opere *Mrtvi grad*, znao sam da sam dobio glazbeni početak i kraj filma, a sama uvodna špica je samostalni rad Ivana Tomića koji je to napravio maestralno.

Nakon Beograda i Zagreba ima li planova za dalje prikazivanje filma?

Za sada samo znam da slijedi projekcija u Osijeku, imamo načelni dogovor za projekciju u Zadru; u Splitu se pokazalo da praktički nitko nema dobru opremu te tek to treba rješavati. Naravno, volio bih da film bude prikazan i u Subotici, jer je Zinka i tamo gostovala 1939. godine. Uglavnom, ova verzija filma će biti prikazivana, a istodobno ćemo raditi dopune i početi prijevod engleske verzije, što ostaje za neku budućnost.

Zvonko Sarić

Vlč. Ivica Damjanović, novi direktor Caritasa Srbije

Doći do svakog čovjeka i dati mu duhovnu snagu

Četrnaestog lipnja svih pet biskupa u državi, u novim prostorijama Caritasa Srbije u Beogradu obavili su službenu primopredaju dužnosti između starog i novoizabranog direktora Caritasa Srbije. Tom prilikom predsjednik Međunarodne Biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda zrenjaninski biskup mons. dr. **Ladislav Német** zahvalio se dosadašnjem direktoru prečasnom **Vladislavu Vargi** za uspješno vođenje Caritasa Srbije i čestitao mu na uspješnom radu zahvaljujući kome je ova humanitarna institucija danas prepoznata organizacija u Srbiji. Dekret o imenovanju novog direktora uručen je novoizabranom direktoru vlč. **Ivici Damjanoviću**, svećeniku Srijemske biskupije. S njim smo razgovarali o planovima rada u budućnosti, kao i važnosti djelovanja Caritasa, osobito duhovnosti, u vrijeme kada je djelovanje ove dimenzije Katoličke Crkve itekako potrebno.

Kakva su Vaša očekivanja i u kom pravcu ćete nastaviti djelovati?

Caritas je kroz razdoblje djelovanja u Srbiji učinio jako puno. Ne da je samo ova organizacija danas prepoznata od katoličke zajednice, nego je ona također prepoznata i od različitih civilnih udruga, kao i od same države. Naša vizija ide prema tome da se Caritas što više razvija prema župnom Caritasu, da što više razmišljamo o uspostavljanju normalnih i zdravih odnosa s različitim nevladinim udrugama, da senzibiliziramo javnost za humanost i da ne budemo samo oni koji će pomagati i davati nešto. Želimo ljudima dati do znanja da ćemo stvoriti zajednicu za karitativno humano djelovanje.

Prilikom Vašeg imenovanja otvorene su i nove prostorije za rad Caritasa u Beogradu. Koliko su Vam one značajne u daljem radu?

Sam ured Caritasa koji je otvoren u Ulici Vojvode Stepe broj 78 je jako važan za nas zbog toga što sada imamo vlastiti prostor gdje možemo primiti ljude i u kojem možemo raditi. Bio nam je neophodan prostor gdje bismo stvarali i realizirali naše ideje. Više nismo podstanari i sada nam se pruža mogućnost da ovako samostalno u svojim prostorijama gradimo ideju i viziju Caritasa.

U čemu se danas ogleda najveća snaga Caritasa?

Najveća snaga Caritasa je doći do svakoga čovjeka. Na taj način mi nismo samo oni koji mu pomažu u nevolji, nego mu dajemo i jednu duhovnu snagu. Najveća snaga u današnje vrijeme je odgovoriti na probleme koji su danas pred čovjekom: siromaštvo, napuštenost, tuga, osjećaj nebrige.. Ne želimo da Caritas bude samo netko tko papirološki rješava stvari, nego kroz volontarijat. Želimo doći do svakoga čovjeka i da ne budemo samo oni koji se bave strukturama i najvažnijima nego da nas prepoznaju i mali ljudi, po našim malim koracima.

Odlika Caritasa je da pomaže svima, bez obzira na vjeru i nacionalnu pripadnost čovjeka.

Misija Caritasa je čovjek. Bez obzira na vjeroispovijed, spolnost i određene različitosti. Prvenstveno, Caritas jeste katolička institucija zato što dolazi iz Katoličke Crkve. Mi smo otvoreni za svakoga čovjeka. To se može vidjeti po dosadašnjem djelovanju Caritasa, a ujedno se vidi i po vizijama koje iznosimo i po projektima koje Caritas danas realizira.

Koje biste projekte mogli istaknuti kao najvažnije? Veliki broj njih realiziran je u vrijeme migrantske krize, a oni su imali za cilj pomoći ljudima koji dolaze s Bliskog istoka.

Problem migranata danas čini oko polovicu aktivnosti Caritasa. Brinemo se o hrani, odjeći, kao i svim postojećim kampovima koji se trenutačno nalaze u Srbiji. Sada nam je želja da pređemo na psihosocijalnu pomoć, na pomoć integriranja čovjeka u društvo, kako ne bi bilo razdoblja od nekih 5-6 mjeseci, koliko ti ljudi provode ovdje, vrijeme praznoga hoda. Tu

smo da im pokažemo blizinu, dobrodošlicu i da pomognemo onoliko koliko sada možemo i riješimo neke njihove probleme. Vjerujem da bi i oni sami danas posvjedočili o toj bliskosti i otvorenosti koju imaju s nama.

Koliki Vam je bio izazov prihvatiti se jedne tako odgovorne funkcije?

Ja sam župnik na Novom Beogradu i voditelj Pastoralnog centra u Srijemskoj biskupiji. Kada su biskupi 3. ožujka donijeli odluku o novom direktoru Caritasa Srbije, onda je to bio pravi izazov za jednog mladog čovjeka prihvatiti se te odgovorne funkcije. Želim nešto promijeniti, uvesti nešto novo; ono što sam naučio želim donijeti, uključiti mlade i vjerujem da će to biti jedan dugi hod. No, vidim da imam dobre suradnike, dobru zaleđinu, dobar vjetar u leđa, pomoć od svetih otaca, nadbiskupa i biskupa, pomoć vjernika i biskupijskog Caritasa. Imam puno ideja. Hoću li ih uspjeti sve realizirati, ne znam. Ali iz dana u dan, korak po korak, vjerujem da ćemo učiniti dobro.

Suzana Darabašić

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Tri prispodobе o Božjem kraljevstvu

Prispodobama Isus na slikovit način primjerima iz svakodnevnog života pokušava svojim slušateljima objasniti što je i kakvo je Božje kraljevstvo. No, to Kraljevstvo nadilazi našu stvarnost i sve nama poznate pojmove, te ga ne možemo u potpunosti izraziti, ali i prispodobe koje Isus priča izlaze iz ljudske stvarnosti izražavajući ono što je nama nedohvatljivo. One su slika koja nadilazi riječ, stvarnost iznad naše stvarnosti koja nas uvodi u otajstva Božje logike i upućuju nas kako da do Kraljevstva stignemo. Iako su uzete iz svakodnevice, one je daleko nadvisuju i upućuju čovjeka da se mislima, vjeron i životom izdignu iznad običnog, svakodnevnog, ljudskog i već sada, na zemlji dodirnu Božje kraljevstvo.

Isus svoje prispodobе ponekad odmah protumači i otkrije nam njihovo značenje, ponekad ih i sami razumijemo, a nekada su nam teške i neshvatljive, no uvijek je živjeti prema njima izazov i poteškoća, jer predstavlja mnogo više od početnog oduševljenja i pukog razumijevanja. Tako Isusov zaključak »Tko ima uši, neka čuje!« (Mt 13,43) ne znači čuti prispodobu samo na razini osjetila, već čuti ušima vjere koja znači djelovanje i vladanje u skladu s primljenim naukom.

Žito i kukolj

U prvoj od tri prispodobе o Kraljevstvu Božjem Isus ga uspoređuje sa sjetvom pšenice. Neprijatelj sijačev noću na tu istu njivu baca sjeme kukolja. Kada je sve uzraslo i pokazao se kukolj, slugе ga žele počupati, no vlasnik ne dopušta, da ne bi slučajno s njim iščupali i pšenicu, nego neka sve stoji do žetve, kada će razdvojiti dobro od lošeg.

U ovoj prispodobі jasno nam je, a i Isus objašnjava, da je sijač Bog, neprijatelj đavao, pšenica pravednici, a kukolj nevjernici i bezakonici. Zanimljivo nam je i značajno što u prispodobі čovjek ne dopušta svojim slugama da do žetve odstranjuju kukolj iz pšenice, da ne bi i koju dobru biljku odstranili. Ova zabrana upozorenje je nama ljudima, koji se smatramo pravednicima te uzimamo sebi za pravo da sami procjenjujemo tko je među nama pravednik a tko ne, pa se tako prema drugima ponašamo. Naše su zajednice sastavljene od ljudi različitog porijekla, različitih životnih putova. U njima je česta opasnost da odbačeni budu oni koji su drugačiji, koji su u očima većine procijenjeni kao manje vrijedni.

No, Isus nas u ovoj prispodobі upozorava da nije na nama procjena tko je od koga pravedniji, niti je na nama da nekog odbacujemo. To će raditi isključivo on kada dođe svršetak svijeta. Kolika je čija pravednost, vjera ili kajanje, mi nikada i nikako ne možemo znati, ali Gospodin može jer on poznaje ljudska srca. Zato se trebamo kloniti opasnosti da se pravimo sucima, jer to nije naša zadaća, kako ne bismo i sami upali u svoju zamku, poput farizeja. Svakog trebamo prihvatiti u svojoj zajednici u nadi da će i on na svršetku biti među žitom, a ako nam se i čini da trenutno nije na dobrom putu, onda ga ne odbaciti, nego mu pomoći da se na dobar put vrati.

Gorušičino zrno

Prispodoba o gorušičinom zrnu, koje je najmanje od svog sjemenja, ali uzraste u veliko stablo progovara nam o Kraljevstvu Božjem koje nam se objavljuje kao malo, neznatno. Bog sebe i svoje Kraljevstvo objavljuje na taj način jer želi čovjeka staviti u središte, kako bi čovjek lakše otkrio i spoznao Božju dobrotu, ljubav i veličinu. Prava dobrota i ljubav obavijeni su neznatnošću, skromnošću, ne žele se isticati i stavljati na prvo mjesto, jer to radi oholost. Zato Bog na taj način pristupa čovjeku, te ga poučava da kao kršćanin treba biti mali, neznatan, skroman kada čini dobro i donosi ljubav u ovaj svijet. Bez hvalisanja i veličanja sebe i svojih djela, kršćanin treba dobrotom i ljubavlju širiti Božje kraljevstvo ovdje na zemlji. Ne treba se sam hvaliti, hvalit će ga jednom njegova djela, baš kao što nas je Isus svojim životom poučio.

Kvasac

Prispodobom o kvascu Isus progovara o još jednoj osobini Kraljevstva Božjeg. Ono je, poput kvasca u tijestu, golim okom nevidljivo, ali njegova prisutnost čini svijet drugačijim, boljim, Božjim. Također nas poučava da se prisutnost kršćana u svijetu treba osjetiti. Svatko od nas u svojoj sredini treba biti kvasac Božjeg kraljevstva, onaj koji mijenja svoju okolinu na bolje. Naše društvo treba osjetiti da smo mi prisutni. Nije kršćanstvo prvo mjesto u crkvi, niti pobožnost da bi nas svijet vidio i pohvalio. Kršćanstvo je istinska pripadnost Bogu iz koje proizlazi djelovanje za svijet, za bližnje, ljubav, dobrota, suosjećajnost.

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
PLANDIŠTE	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Treće noćenje *Flâneura* u knjižnici

Čitateljski tinejdžerski klub Gradske knjižnice Subotica *Flâneuri* završio je drugu godinu svoga rada noćenjem u knjižnici. Dvodnevni susret održan je 12. i 13. srpnja pod nazivom *Noćenje u knjižničnom poliSU* (SU, dakako, znači Subotica, a polis nas izravno povezuje s antičkom Grčkom, što je i bila glavna tema druženja). Interesantnim aktivnostima mladi čitatelji pokušali su oživjeti i omjeriti suvremenim mjerilima Grčku mitologiju, književnost, arhitekturu i kulturu.

Kroz radioničarski rad koji su osmislile i priredile **Nevena Mlin-ko** i **Bernadica Ivanković**, voditeljice čitateljskog kluba, *Flâneuri* su se upoznali s različitim aspektima društvenog života starih Grka te uredili prostor knjižnične čitaonice. Razmišljali su o starogrčkom urbanističkom proizvodu agori, gdje se odlučivalo o političkom i socijalnom životu polisa, povezujući nekadašnju funkciju trga s motivom barbarizma u poeziji suvremenog pisca **Konstantina Kavafija**. Napravili su knjižnični kutak izabrane klasične grčke literature obilježivši ga natpisom »Medicina za dušu«, koji je krasio antičke knjižnice. Proučavali su nazivlje zvijezda i planeta kroz mitološku prizmu te se okušali u raspoznavanju njihovih oblika u improviziranom opservatoriju. Zavedeni najpoznatijom lutalicom **Odisejem** upriličili su prostor odmora otok Itaku, napravili rodoslovno stablo grčkih božanstava te povezali sve spomenute dijelove grčkim ornamentima i grčkim ključem. Večer je bila rezervirana za *literarni tulum* tijekom kojeg su se mladi čitatelji odjenuli u najdraže likove iz grčke mitologije te se predstavili prepričavajući legende i mitove u kojima se izabrani junaci spominju. Ovako bogato ispunjen dan završen je gledanjem filma s tematikom iz helenske povijesti te spavanjem u improviziranoj spavaoni smještenoj u čitaonici Gradske knjižnice Subotica.

I drugi dan je bio poseban. Na agori su razgovarali o rezultatima foto-radionice »Grčka božanstva danas« kroz koju su mladi imali zadatak prepoznati tipične osobine ponašanja i odlike božanstava, te ih prikazati u suvremenom kontekstu. Susret je završen druženjem putem skypea s čitateljskim klubom za djecu i mladež Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek koji su obrađivali istu temu te su kroz razgovor i predstavljanja razmijenili dojmove i znanja.

Sada slijedi ljetna stanka u radu čitateljskog kluba *Flâneuri*, te od jeseni novi susreti za koje su mladi čitatelji već dali mnoštvo ideja.

B. I.

Giorgio de Chirico – **pittura metafisica**

NAVIGACIJA

metafizičke apstrakcije

U hladovitoj sobi, u prostoru oaze doma, usred vreline ovog ljeta, možda će vam goditi duhovno opažanje i razmišljanje, potaknuto gledanjem reprodukcija slika **Giorgia de Chiricoa** (1888. –1978.). Takva kontemplacija može vas odvesti do sagledavanja izazovnog slikarstva de Chiricoa, a priča o metafizičkom slikarstvu, umjetničkom pokretu, započela je nakon susreta četverice umjetnika – de Chiricoa, **Carla Caraa**, **Filippa de Pisisa** i **Alberta Savinija** u Ferrari 1917. godine.

Značajno je da se talijanska *pittura metafisica* javila kao reakcija na istodobni talijanski avangardni pravac – futurizam, koji je proklamirao gnušanje spram prošlosti, tradicionalne umjetnosti, a veličao je tobožnji trijumf suvremene tehnologije, glorificirao »mladost«, brzinu urbanog načina života, veličao rat kao »najbolju higijenu svijeta« i agresivan nacionalizam. Ideolog pokreta **Marinetti** se priklonio talijanskom fašizmu na kongresu futurista 1924., a talijanski fašizam je prva desničarska diktatura koja je zavládala u jednoj europskoj zemlji.

Biti mnogostruk

Za razliku od futurista, de Chirico se u umjetosti zalagao za spiritalizam, za duhovno poimanje postojanja svijeta i misticizam objekata koji nas okružuju, nije interpretirao stvarnost, već je stvarao iz esencije svoje duhovnosti jednu drugu stvarnost – metafizičku stvarnost, koja je s druge strane fizičkog, pojavnog. Kao što je rekao slikar **Paul Klee** »umjetnost ne reproducira vidljivo, ona čini da vidimo.«

Imajući u vidu i društveni kontekst vremena kada je de Chirico stvarao, treba reći kako je to bilo u vrijeme kada se **Mussolini** hvalio da nikada nije kročio u muzej i kada je maloprije citirani Paul Klee stvarao i u razdoblju kada je **Goebbels** izjavljivao: »Kada čujem riječ kultura, izvadim pištolj«, pa će tako i Klee i de Chirico na *Izložbi dege-*

nerirane umjetnosti, koju su organizirali njemački nacional-socijalisti 1937., dobiti istaknuto mjesto. Nacional-socijalisti su zabranili sve tadašnje moderne stilove, kao »degeneriranu umjetnost«, jer su htjeli umjetnost koja promiče ideologiju krvi i tla. Ondašnja »ekipa« *nacoša* je otišla u ropotarnicu povijesti, a slike Chiricoa ostaju i danas izazov za naše duhovne avanture, kao i sva djela koja su bila izložena na toj izložbi.

Slike de Chiricoa karakteriziraju statične kompozicije, motivi arhitekture u nerealističkoj perspektivi, tajanstvena atmosfera, predstavljanje neobičnih predmeta, apsurdnih kombinacija tih predmeta izmještenih iz očekivanog konteksta, kao i sjene i motivi antičke umjetnosti. Slike de Chiricoa donose nam osjećaje očekivanja, misterije, tajne koja je pred nama i melankolije, nostalgije, kao i kontraste između svjetlosti i tame. Dočaravaju nam osjete nestvarnosti, iščekivanja neobičnog događaja, usamljenosti, upitnost i nagovještaj metafizičkog postojanja. De Chirico nam pruža prostore koje možemo ispuniti našom duhovnošću u interakciji s njegovim djelima. Djela de Chiricoa nas uče da budemo mnogo, a ne da imamo mnogo. Ukazivao je na mogućnost višeslojnosti čovjeka, njegovu složenost, ostvarivanja sveukupnosti, cjelovitosti.

De Chirico nije izlazio na »tržiste«, kako bismo mi to sada »post-milenijski« rekli, nije bio »proaktivan«, stvarajući na taj način sebi priliku; jednostavno rečeno: nije tezgario i serijski proizvodio plitka i pitka djela za mnoštvo.

Arhaizam

Kao i svi veliki umjetnici i de Chirico se u svom stvaralaštvu oslanjao na već ostvarene oblike i s njima je započeo stvaralački dijalog. Djela ovog umjetnika prožeta su i arhaizmom. Nije tu riječ samo o povratku na nekadašnje umjetničke oblike i teme, nego je u slučaju slikarstva de Chiricoa naglasak na značenju strukture arhaične misli, koja proizlazi iz arhaičnih sadržaja. Arhaizam, koji se očitava u pozivanju na antičke uzore, u estetičkoj svijesti je imao primat i mnogo ranije od promišljanja de Chiricoa. Primjerice, »otkrićem« antike u renesansi.

Ima tu još jedna važna stvar. U ispraznoj postmodernoj epohi umjetnici više ne nalaze oslonac i dovoljno dugačku polugu da bi pomaknuli svijet, o čemu nam je već davno govorio genijalni mislilac helenske matematike **Arhimed**. Promišljajući djela de Chiricoa, možemo ustvrditi kako se u njegovom slikarstvu ne radi o hvaljenju prošlosti i oplakivanju tada aktualnog opadanja kulture, nego se radi o tome da je de Chirico ukazivao da aktualnosti trebamo vraćati korijenima prošlosti – njenoj biti!

I što se dogodilo? Književnik **Guillame Apollinaire** priredio je izložbu 1913., na kojoj je bilo zastupljeno trideset djela de Chiricoa, kada su umjetnički časopisi počeli posvećivati prostor mitološkom, a istovremeno modernom duhovnom pogledu de Chiricoa. Uživajte.

Zvonko Sarić

■ Slava Bulgakov, Miloš Jojkić, Đorđe Sremčević, Mileša Nikolić, Ana Skenderović, Mihajlo Jančikin, Geza Vujkov, Nikola Ristić i Maša Perenčević – Branislav Nušić *Ožalošćena porodica*, sezona 1949.-50.

O značajkama vlastitog kulturnog obrasca i identiteta

O d osnutka Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici 1945. do 1955. godine izvedeno je 100 premijera. Navodeći ih kronološkim redoslijedom, nastojali smo, među ostalim, pokazati i u kojoj mjeri su ovi scenski uradci – pogotovo kasnije kada je već HNK preimenovan isprve u ansambl Hrvatske drame Narodnog pozorišta-Népszínház, a potom u Srpsko-hrvatsku dramu – uistinu i pokazatelji pokušaja postupnog nametanja prepoznatljivog kulturnog identiteta, a u konačnici dobro znane kulturne politike, između dvaju svjetskih ratova uporno (i mahom kaotično) nametane, u službi tada aktualnih većinskih političkih interesa. I umjesto poticanja nastanka jednog doista novog i drugačijeg svijeta zapravo je beskorisno utrošen kreativni potencijal sudionika cijelog pothvata, budući da je ne zadugo po stvaranju subotičkog HNK-a ponovno nedopustivo zanemarena potreba svakog pojedinca i zajednice da se iskazuje takvim kulturnim stvaralaštvom kojim njihovi tvorci potvrđuju svoj identitet.

U sezoni 1945./46. – 13 premijera:

1. MATIJA GUBEC (SELJAČKA BUNA) **Mirka Bogovića**. 2. GOSPOĐA MINISTARKA **Branislava Nušića**. 3. OD GUNDULIĆA DO DANAS, večer recitacija, pjesama i glazbenih djela. 4. RODITELJSKI DOM **Valentina Katajeva**. 5. SUMNJIVO LICE **Branislava Nušića**. 6. TRAŽIM ANU, **V. Mass** i **M. Červinskij**. 7. KOŠTANA, **Borislav Stanković**. 8. PROSTA DJEVOJKA, **V. Škvarkin**. 9. MILIJUN MUKA, **V. P. Katajev**. 10. POKOJNIK, **Branislav Nušić**. 11. UMIŠLJENI BOLESNIK **J. B. Molière**. 12. POP ČIRA I POP SPIRA, **Stevan Sremac**. 13. KRALJ BETAJNOVE, **Ivan Cankar**.

U sezoni 1946./47. – 11 premijera:

14. DUNDO MAROJE, **Marin Držić**. 15. GOSPOĐA MINISTARKA, **Branislav Nušić**. 16. PIGMALION, **Bernard Shaw**. 17. ŠEVA, **Franz Lehar**. 18. ŽENIDBA, **N. V. Gogolj**. 19. GOSPOĐA S KAMELIJAMA, **Alexandre Dumas**, sin. 20. SILVA, **Imre Kálmán**. 21. CRVENKAPICA, **Vladimir Nazor**. 22. LAŽA I PARALAŽA, **Jovan Sterija Popović**. 23. SIROTINJA NIJE GRIJEH, **Aleksandar Ostrovski**. 24. ZLATAREVO ZLATO **August Šenoa** – **Ivanov**.

U sezoni 1947./48. – 15 premijera:

25. POKONDIRENA TIKVA, **Jovan Sterija Popović**. 26. RUSKO

PITANJE, **Konstantin Simonov**. 27. NARODNI POSLANIK, **Branislav Nušić**. 28. ZEMLJA SMIJEŠKA, **Franza Lehara**, po **V. Leonu** napisali **L. Herzer** i **F. Lohner**. 29. IZ MRAKA, **Miroslav Feldman**. 30. DUBRAVKA, **Dživo Frana Gundulić**. 31. NAŠ SIN, **V. Potemkin**. 32. ZELENA GRANA, **A. V. Suhodolski**. 33. DAN ODMORA, **Valentin Katajev**. 34. SVINJARICA, **Sokolovski**. 35. ZA DOBRO NARODA, **Ivan Cankar**. 36. PRST PRED NOSOM, **Joža Horvat**. 37. NOĆ, **U Goldoni**. 39. MAŠENJKA, **Aleksandar Afinogenov**. 40. TOSCA, **Giacomo Puccini**.

U sezoni 1948./49. – 5 premijera:

41. TVRDICA, **Jovan Sterija Popović**. 42. LJUBOVNICI, nepoznati dubrovački pisac XVII. vijeka. 43. SVADBA U MALINOVKI, **Leonid Juhvid**. 44. PLATON KREČET, **Aleksandar Kornejčuk**. 45. DUBOKO KORIJENJE, **James Gow** i **Arnaud D'Usseau**.

U sezoni 1949./50. – 7 premijera:

46. ŽENIDBA I UDADBA, **Jovan Sterija Popović**. 47. PLAKIR, **Marin Držić**. 48. OŽALOŠĆENA PORODICA, **Branislav Nušić**. 49. BEZ KRIVICE KRIVI, **A. N. Ostrovski**. 50. PUT ZLOČINU, **Miško Krnjec**. 51. SPLETKA I LJUBAV, **Friedrich Schiller**. 52. VEDRO POZORIŠTE.

U sezoni 1950./51. – 10 premijera:

53. ZONA ZAMFIROVA, **Stevan Sremac**. 54. ČA BONINA RAZGALA, **Matija Poljaković**. 55. SEDMORICA U PODRUMU, **Slavko Kolar**. 56. SVET, **Branislav Nušić**. 57. MALA FLORAMY, **Ivo Tijardović**. 58. TURCARET, **Alain-René Lesage**. 59. MANDE, **Marin Držić**. 60. SKAPENOVE ĐAVOLIJE, **Jean-Baptiste Poquelin Molière**. 61. UJAK VANJA, **A. P. Čehov**. 62. ĐIDO, **Janko Veselinović** i **D. Brzak**.

U sezoni 1951./52. – 8 premijera:

63. UMIŠLJENI BOLESNIK, **Jean-Baptiste Poquelin Molière**. 64. IZBIRAČICA, **Kosta Trifković**. 65. POŽAR STRASTI, **Josip Kosor**. 66. DUGONJA, TRBONJA I VIDONJA, **Mladen Širola**. 67. NIKO I NIŠTA, **Matija Poljaković**. 68. RIBARKE SVAĐE, **Carlo Goldoni**. 69. MONT-SERRAT, **Emanuel Rables**. 70. DOVITLJIVA DJEVOJKA, **Lope de Vega**.

U sezoni 1952./53. – 10 premijera:

71. DR. **Branislava Nušića**. 72. ZLA ŽENA **Jovana Sterije Popovića**. 73. VAŠANGE **Matije Poljakovića**. 74. OLUJA, **A. N. Ostrovski**. 75. WINNETOU, **Karl May**. 76. VESELE ŽENE WINDSORSKE **William Shakespeare**. 77. ULIČNI SVIRAČI **Paula Šureka** i **Hansa Lasmana**. 78. KUĆA MIRA **Matije Poljakovića**. 79. SLUGA DVAJU GOSPODARA **Carla Goldonia**. 80. QUEE LAN, **Pearl Buck**.

U sezoni 1953./54. – 12 premijera:

81. HASANAGINICA **Milana Ogrizovića**. 82. ČOVEK KOJI NIJE POSTOJAO **Josipa Lešića**. 83. TARTUFFE, **Jean-Baptiste Poquelin Molière**. 84. ČARDAK NI NA NEBU NI NA ZEMLJI **Jovana Geca**. 85. ČVOR **Petra Petrovića Pecije**. 86. ŠOKICA, **Ilija Okrugić Srijemac**. 87. NASLJEDNICA, **Henry James**. 88. DOGAĐAJ U LUCI dr. **Drage Rubina**. 89. ZAJEDNIČKI STAN **Dragutina Dobričanina**. 90. HAJDUK STANKO **Janka Veselinovića**. 91. STAKLENA MENAŽERIJA, **Tennessee Williams**. 92. JARUGA **Ante Kraljevića**.

U sezoni 1954./55. – 10 premijera:

93. VLAST, **Branislav Nušić** – **Mile Stanković**. 94. ZAGORSKA RUŽA, **Mladen Širola**. 95. TEŠKE SJENE, **Mirjana Matić-Halle**. 96. OTELO **William Shakespearea**. 97. ŠUMA, **Aleksandar N. Ostrovski**. 98. ČEŽNJA POD BRIJESTOVIMA, **Eugene O'Neill**. 99. KLUPKO, **Pero Budak**. 100. BUCKANJE SA SMUTIPUKOM, **Matija Poljaković**.

Radnik i radenica

Fotografija je snimljena u sončanskom ataru četrdesetih godina dvadesetoga stoljeća. Na njoj su **Joza Kozbašić, Pinterov** (1940. – 2015.) i njegova teta **Eva Vidaković, Srulikina**, rođena **Đanić, Đanina**, (1926. – 2011.). Joza je s roditeljima stanovao u Miletiću (sada Srpski Miletić), ali kao prvo unučje svojih bake i *dide*, više je boravio kod njih u Sonti nego s ocem i materom. Mažen i pažen od cijele obitelji sudjelovao je u svim događanjima iste. Tako je bio poveden s tetom na njivu u sječu konoplje »da pomaže i čuva tetu«. Bio je veselo i samopouzdan dijete. Konoplja je bila blizu prometnoga puta na kojemu se zadesio fotograf i zabilježio radnika i radenicu.

Radnički tim

Mali radnik je s *didom* i bakom bio redoviti član radnoga tima. Oni su imali konje koji su se uprezali u zapregu i svakodnevno radili u ataru. Joza je bio kao i sva ostala djeca. Uvijek je bio izazov ići s odraslima. Kada to nije bilo moguće, stariji su se znali našaliti s djecom. Uz obećanje da će ih se voditi na njivu privezivali bi veliki *košar* (korpu za kukuruz) s nekoliko metara dugačkom tanjom uzicom. Djeca su posjedala u korpu. Kada je kočijaš potjerao konje, uzica se prekinula, a djeca su ostala tamo gdje su. Stariji su iz kola kobajagi zvali:

»Mato, Kato, pa ajde šta ste stali?!«

Djeca su se iznenađena našla u čudu i nisu imala vremena niti zaplakati, jer zaprega je zamakla u tili čas iza kapije.

Mali radnik s fotografije je često sam pješice odlazio u posjet roditeljima sve dok nije dobio bicikl. Bio je naučen radu, pa je vrijedno završio i osnovnu školu u Sonti. Zaposlio se kao po-

moćnik električara, a poslije kao traktorist. U Sonti se i zamomčio, oženio, stekao obitelj i završio ovozemaljski život.

Djeca u Sonti su od vjkada sudjelovala u svim obiteljskim radovima, blagdanima i svim drugim okupljanjima. Kad je novorođenče došlo na svijet, komad odrezane pupkovine dužine 10 do 15 cm se svezao u čvor, osušio i stavio u *priškrinjak*, odjeljak sanduka u kojemu su se čuvali ručni radovi i svečane narodne nošnje. Kad je dijete poraslo i psihički i fizički postalo zrelo za odvezivanje čvora, dalo mu se da odveže pupkovinu. Vjerovalo se da je dijete ovim činom otvorilo pred sobom put u život. Pupkovina se zakopala u zemlju pod okapnicu, tamo gdje nitko ne ide. Tako je pupkovina istrunula u zemlji kao što će na kraju života i osoba istrunuti i osloboditi mjesto za novi život.

Pomoć djece u obitelji

Već od toga vremena djeca su pomagala u obitelji. Čuvala su mlađu braću i sestre, a naročito su bila zadužena za *kolišanje*. Novorođenčad je obično bila smještena u *kolivke* i dok su stariji imali druge zadaće, manja djeca su *cibala* (ljuljala) bebu čim zaplače. Malo veća djeca su hranila i pojila stoku i perad dok su roditelji na njivi. Mnogi su izvodili guske i patke na ispašu i na kanal u okolici sela. Desetogodišnjaci su dobijali bič u ruke, pulina uz sebe, tjerajući svinje na ispašu. U ovoj dobi kao što je Joza, djeca su pomagala u sakupljanju dudova, šljiva, krušaka i drugoga voća. U Sonti je nekada bilo mnogo crnoga i bijeloga dudu i roditelji su rano budili djecu za sakupljanje, dok ne naiđe čorda krava ili čopor svinja ili jato gusaka i pataka što žure na jutarnju »toaletu«, te od dudova ne bi ostalo ništa. Osim sakupljanja na zemlji, djeca su bila vrlo spretna za penjanje po drveću i trešenjem rušila plodove. Oko sakupljanja i čišćenja povrća iz vrta djeca su također bila angažirana.

Djevojčice su bile zadužene najviše za kućne poslove. Čistile su metlom od *metlinja* (vrsta korova) ulicu kao i prednje i zadnje dvorište. U kuhinji su čistile metlom od sirka, prale posuđe i samostalno pripremale dio ili cijelu večeru, kad se mater i otac predvečer vrata umorni s njive da imaju gotovu večeru. Pošto je glavna hrana bila tijesto i drugi proizvodi od brašna, od malih nogu su se učile miješanju tijesta. Već od osam godina su se učile toj vještini. One koje su bile sitnije građe, stavljale su mali stolčić pod noge kako bi mogle mijesiti na *astalu*. Roditelji su obično bili oduševljeni večerom i dijete je dobilo samopouzdanje i volju da to opet ponovi.

Ženska djeca su u vrlo ranoj dobi učena ručnim radovima kao što su štrikanje (pletanje), *eklovanje* (heklanje), *mikanje* (čišćenje) vune s tek ošišanih ovaca. Zimi su ženska djeca sjedila s mamom ili bakom uz razboj i motala vunu u *kanjuri* i *cvrtke* kako onaj tko tka ne bi gubio vrijeme. Zimi se u selima krunio kukuruz ručno, najčešće u kuhinjama. U tom poslu je sudjelovala cijela obitelj, pa i djeca nisu bila izuzeta. Djeca su bila po pravilu jako poslušna, jer su za neposlušnost bila veoma strogo kažnjavana, odnosno tučena.

U selu je bilo malo neradnika nad kojima su se seljani zgražali. Moguće zato što su ljudi u radu nalazili smisao života. Radom su liječili svoj nemir, tugu i nespokoj, a rad im je donosio potvrdu ega i zadovoljstvo nad plodovima toga istoga rada.

Ruža Silađev

Šest dana igre, molitve, radionica...

Održan prvi *Ljetni oratorij* u Subotici

Raspust, najljepši dio godine za školarce, može biti problematičan za one obitelji gdje roditelji rade te se moraju domišljati tko će biti s njihovom djecom i što će ona raditi tijekom ferija. Po uzoru na ljetne oratorije koji se organiziraju na salezijanskim župama diljem Hrvatske, na inicijativu **Vedrane Cvijin** i u organizaciji **Gordane Cvijin** i velike ekipe mladih animatora, ovaj hvalje vrijedan program realiziran je i u Subotici. *Ljetni oratorij* za 73 djece održan je na župama Isusovo uskrsnuće i sveti Rok od 10 do 17. srpnja, a organiziran je i jednodnevni izlet na Bunarić. Cilj oratorija bio je da djeca kvalitetno provedu vrijeme dok su im roditelji na poslu te da kroz igru i razne zanimljive radionice bolje upoznaju Isusa i Crkvu.

PRVI DAN je protekao u upoznavanju s programom kao i međusobnom upoznavanju. Djeca su dobila majice u žutoj, plavoj, crvenoj i zelenoj boji, što je označavalo kojoj ekipi pripadaju. Osmislili su i slogan kojeg bi recitali kada bi ih animatori prozvali. Žuti su bili *lavovi*, plavi *Don Boscovi* ili *nebo*, zeleni *žabice*, a crveni *crvendači*. Doznali su da ekipno

Pčelarstvo Sudarević

Vam nudi prirodni vrcani med.

Od davnina poznat kao lijek, nezaobilazan dodatak toplim napitcima, aktivni učesnik zdrave ishrane, najbolji prijatelj naše kože i kose - njegovo veličanstvo, **MED**

BAGREM MED - CVETNI MED - MED SA MATIČNIM MLEČOM
MED SA POLENOM I MATIČNIM MLEČOM - PROPOLIS - POLEN

Kontakt:

Sudarević Kalman: 064/21 31 871

Sudarević Ivan: 060/036 82 27

skupljaju bodove tijekom dana u svim aktivnostima (glavna igra i kviz) te da će svakoga dana biti proglašena najbolja ekipa i najbolje dijete.

I DRUGOG DANA su bili na župi Isusovo uskrsnuće. Osim uobičajenih aktivnosti, prisustvovali su i radionicama iznenađenja, frizerskoj i znanstvenoj gdje su simulirali erupciju vulkana.

TREĆI DAN je bio rezerviran za izlet na Bunarić gdje je fra **Daniel Maljur** služio svetu misu, a vlč. **Marko Forgić** je bio na raspolaganju za ispovijed.

ČETVRTOG DANA se oratorij »preselio« na župu svetog Roka u Keru. Započela je i dramska radionica, jer je valjalo pripremiti igro-

kaz o Don Boscu. No, ako pitate djecu što im je bilo najljepše, sigurno ćete čuti da je to bio *vodeni dan*. Dugo najavljivani i očekivani dan kada su se svi mogli slobodno poigrati i gađati vodenim balonima. Svako dodatno objašnjenje je suvišno. Svakog dana su imali kuhani obrok, a u četvrtak je za ovu važnu zadaću bio zadužen vlč. **Dražen Dulić**.

PETOGA DANA su djeca i animatori sami sebi pripremili jelo. A što drugo nego palačinke! Brdo palačinki! Njami! Dan su završili *Velikom igrom*, odnosno *Opkladom*, animatori protiv djece, gdje su djeca imala 45 minuta da izvrše 20 zadataka koje su im animatori postavili. Na kraju su u tome i uspjeli te su za nagradu smjeli gađati animatore vodenim balonima koji su preostali od prethodnog dana.

Posljednjeg, ŠESTOG DANA, animatori i djeca su imali misu zahvalnicu koju je predvodio vlč. **Andrija Anišić**, a ispovijedao je vlč. **Bela Stantić**. Nakon mise je uslijedila priredba za roditelje, na kojoj su djeca plesala, pjevala, glumila.

Neizostavni dio svakog dana bio je duhovni program, molitva i druženje s Isusom te preporukama Don Bosca koji je cijeli svoj život okupljao djecu i mlade da ih privuče Bogu. I to je ono najvrjednije. Bogu hvala na animatorima koji su se s velikom ljubavlju i požrtvovnošću bavila našom djecom po Don Boscovom preventivnom odgojnom sustavu.

Na jesen se nastavljaju druženja u oratoriju, a animatori će kao i prošle godine biti prisutni i u Etno kampu Hrvatske čitaonice koji će biti održan od 21. do 25. kolovoza.

SUNČANA AKCIJA
-10%

SUBOTICA 024/ 551 045

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.	
Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetnom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.	Starija kuća (4 sobe, ručiona, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću (centar) u Zagrebu. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodajem stroj šivače marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.	Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Kata-rina Turkal. 025 5742 136.	Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva člaka ili studen-ta. Lokacija Zemun. Tel.: 011 3077036.	Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064 305 1488
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.	Povoljno prodajem protočni bojler s 4 grejača od 24 kilovata i limene radijatore s 200 rebara različitih dimenzija. Tel.: 062 8687964.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.	Prodaje se veći i manji (skoro ne-korišten) trajno žareći štednjak. Tel.: 024 528682.
Tražim ozbiljnu žensku osobu za dvorbu bračnog para u Svetozar Miletiću za nekretninu. Tel.: 00385 32832310	Prodaje se dvosobna kuća u nizu kod Šibenika 65m ² , cijena 50.000. Kontakt telefon 064-11-31-287.

POGLED S TRIBINA Cro Wimbledon

Da, tako je to bilo ove godine na najpoznatijem i najprestižnijem svjetskom teniskom turniru. Jer Hrvatska je, unatoč neosvajanju niti jednog trofeja, gledano po broju sudionika samih završnica, najuspješnija nacija na *Wimbledonu* 2017.

Dakle u velikom finalu muškog pojedinačnog singla, kojeg je gledao gotovo cijeli sportski svijet, **Marin Čilić** je dostojno, unatoč ozbiljnijoj ozljedi stopala, parirao koliko je mogao. Izgubiti u posljednjem susretu muškog singla, i to još protiv najtrofejnijeg Grand Slam tenisača nije nikakva tragedija. Plasmanom u finale postao je tek drugim Hrvatom kome je to uspjelo (**Ivanišević** 2001.). U finalu muških parova **Mate Pavić**, skupa s Austrijancem **Maračhom**, je nakon gotovo pet sati igre poražen u petom setu (13:11), pa je tako Hrvatska jedina nacija s dva predstavnika u oba muška finala.

U polufinale istog natjecanja plasirao se i hrvatski par **Nikola Mektić**, **Franco Škugor** (izgubili od kombinacije Pavić, Marach), što u konačnici zaokružuje ovaj impresivan nastup

hrvatskih muških tenisača. Slatke su to brige za izbornika **Željka Krajana**, jer sad treba dobro promisliti tko će sljedeći put zaigrati u paru Davisova kupa. Dodajmo tome i odlične partije **Ane Konjuh** i **Petre Martić** (iz kvalifikacija do osmine finala) u ženskoj konkurenciji, hrvatska priča na *Wimbledonu* zbilja ima lijep i sretan kraj.

Zbog svega navedenoga ne treba brinuti za budućnost hrvatskog tenisa jer kako je netko još davno prokomentirao: »To je zemlja gdje se talenti jednostavno rađaju«. I zbilja je tako, još od vremena starih majstora **Punčeca** i **Palade**, **Pilića** i **Franulovića**, **Ivaniševića** i **Ančića**.

Ovotjedni ATP turnir u Umagu, *Croatia Open*, nova je prilika za hrvatske tenisače da pokažu svoj talent i kvalitetu.

Pardon. Umalo da zaboravimo. Ipak je tu i jedan osvojen trofej, onaj najznačajniji u muškom singlu. Na terenu ga je superiorno osvojio **Federer** (bez izgubljenog seta), ali nemojmo zaboraviti kako je uz njega, u svečanoj loži bio njegov trener Hrvat – **Ivan Ljubičić**.

M. D.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* VAŽI DO 25. 7. 2017.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.

Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Uroš Bedić – vaterpolist *Spartak Prozivke*

Bez jakih treninga nema napretka

Vaterpolo klub *Spartak Prozivka* spada u malobrojne subotičke klubove koji svake godine poboljšavaju svoje rezultate. U ovoj sezoni mogu se pohvaliti činjenicom da su se čak četiri selekcije plasirale među četiri najbolje u državi.

Nedavno je u SRC-u na Prozivki odigran finalni turnir za 2002. godište na kojem su mladi subotički vaterpolisti osvojili drugo mjesto, odmah iza *Partizana*. Konačnog pobjednika odlučila je utakmica posljednjeg kola u kojem su se sastali *Spartak Prozivka* i *Partizan*. U odličnoj sportskoj atmosferi pred punim tribinama i velikoj podršci za obje ekipe slavili su Beograđani s 9:7 i tako se revanširali za poraz u finale Kupa Srbije od ekipe *Spartak Prozivke*.

Jedan od standardnih prvotimaca ove generacije je desni branič **Uroš Bedić** (2002. godište), čijim su odlučujućim golom mladi Subotičani svladali *Crvenu zvezdu* u prvoj utakmici finalnog turnira. Uroš pohađa srednju Ekonomsku školu u Subotici, a vaterpolom se počeo baviti od svoje osme godine. »Krenuo sam na plivanje i tada viđao kako se vaterpolisti igraju loptom u bazenu. Želio sam probati i kada sam se dohvatio lopte nisam je više ispuštao«, kaže Bedić na početku razgovora.

Bio si uspješan u ovoj sezoni, viceprvaci ste države i osvajači Kupa.

Početkom godine osvojili smo Kup Srbije. Na tom finalnom turniru nakon podjele bodova s *Crvenom zvezdom* svladali smo *Vojvodinu* i *Partizan*. Očekivali smo da ćemo pred našim navijačima ponoviti taj uspjeh i trijumfovalno završiti i prvenstvo. Nažalost, nismo uspjeli i morali se zadovoljiti drugim mjestom. Međutim, smatram da je ova sezona bila izuzetno uspješna i da stalno napredujemo.

Vaterpolo spada u sport koji iziskuje puno napornog treniranja. Kako se ti snalaziš u tome?

Na početku mi je bilo teško, međutim sada sam se navikao i treninzi mi ne predstavljaju problem. Za vrijeme škole svaki dan imamo trening u trajanju od dva sata, a ljeti i po dva treninga dnevno. Kada imamo plivački trening, plivamo i po osam kilometara. Svjestan sam da bez jakih treninga nema napretka i zato mi nije teško truditi se i slušati savjete trenera.

Važan segment bavljenja sportom je i pravilna ishrana.

Sve više pažnje obraćam na svoju ishranu. Izbjegavam jesti previše slatkog i trudim se da se pravilno hranim.

Kakvi su uvjeti za bavljenje ovim sportom u Subotici?

Vaterpolom sam se počeo baviti na bazenu u Dudovoj šumi. Izgradnjom zatvorenog bazena na Prozivki stvoreni su nam odlični uvjeti za rad, kakve po meni trenutno nema nijedan klub u državi. Imamo naše termine i sve što nam je potrebno za nesmetano treniranje. Prije godinu i pol došao nam je trener **Nemanja Andrić**, koji nam je puno pomogao. To je najbolji trener koji me

do sada trenirao, a uz pomoć njegovih savjeta znatno sam napredovao u igri i bio pozivan na kampove.

Koji su ti dalji planovi?

Želim se nastaviti baviti vaterpolom i da s ovom generacijom dođemo do Super lige, zatim osvojimo Jadransku ligu i plasiramo se u Ligu prvaka. Kasnije bih volio karijeru nastaviti u Parizu ili u Brazilu.

Dejan Vuković

Hrvatske svjetske igre u Zagrebu

U Zagrebu su u utorak otvorene četvrte Hrvatske svjetske igre, najveće amatersko sportsko natjecanje na kojem sudjeluju Hrvati i njihovi potomci iz cijeloga svijeta. Igre je otvorio predsjednik Vlade RH **Andrej Plenković**. Ovogodišnje Igre, koje traju do 22. srpnja, okupit će najveći broj sudionika dosad – preko 1000 natjecatelja iz cijelog svijeta te 150 natjecatelja iz Hrvatske. Među ostalim, na HSI sudjeluje i reprezentacija Hrvata iz Srbije.

D. B. P.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise,
upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad
T: +381 21 487 46 14, 487 46 09, 487 43 36
ounz@vojvodina.gov.rs
KLASA: 128-454-505/2017-04
DATUM: 12.07.2017.

Temeljem članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine („Službeni list APV”, broj 4/17) i članka 3. Pravilnika o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine („Službeni list APV”, br. 14/17), a u svezi s Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu („Službeni list APV”, br. 69/16, 27/17 ispr. i 29/17), Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice (u daljem tekstu: Tajništvo) raspisuje

NATJEČAJ

ZA FINANCIRANJE I SUFINANCIRANJE REKONSTRUKCIJE, ADAPTACIJE, SANACIJE I INVESTICIJSKO ODRŽAVANJE OBJEKATA USTANOVA OSNOVNOG, SREDNJEG OBRAZOVANJA I ODGOJA, UČENIČKOG STANDARDA I PREDŠKOLSKIH USTANOVA NA TERITORIJU AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE ZA 2017. GODINU

Natječaj se raspisuje na iznos sredstava osiguranih Pokrajinskom skupštinskom odlukom o proračunu Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu („Službeni list APV”, br. 69/16, 27/17 ispr. i 29/17) i to: za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine u ukupnom iznosu od 253.000.000,00 dinara (na razini osnovnog obrazovanja i odgoja 122.520.000,00 dinara, na razini srednjeg obrazovanja i odgoja 70.480.000,00 dinara, za ustanove učeničkog standarda 20.000.000,00 dinara i za predškolske ustanove 40.000.000,00 dinara).

Sredstva su namijenjena za izvođenje radova rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i za investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, a za koje rješenje o odobravanju izvođenja radova izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole prema članku 145. stavak 1. Zakona o planiranju i izgradnji.

Sredstva se ne dodjeljuju za financiranje i sufinanciranje izvođenja radova izgradnje, dogradnje i tekućeg održavanja objekta.

Sredstva se ne dodjeljuju za radove čije je financiranje u punom iznosu osigurano iz drugih izvora.

Dozvoljeno je podnošenje prijave za projekte za čiju realizaciju nije pokrenut postupak javne nabave.

Realizacija financijskih obveza vršit će se sukladno likvidnim mogućnostima proračuna Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu.

UVJETI NATJEČAJA

1. Podnositelji zahtjeva

Korisnici koji imaju pravo sudjelovati u raspodjeli sredstava jesu:

škole za osnovno obrazovanje i odgoj, škole za srednje obrazovanje i odgoj i ustanove učeničkog standarda na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine čiji je osnivač Republika Srbija, AP Vojvodina i jedinica lokalne samouprave; jedinice lokalne samouprave (isključivo za potrebe predškolskih ustanova) na teritoriju AP Vojvodine.

2. Kriteriji raspodjele sredstava

Kriteriji raspodjele sredstava po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture ustanova osnovnog i srednjeg obrazovanja i odgoja i učeničkog standarda na teritoriju AP Vojvodine, kao i po Pravilniku o dodjeli proračunskih sredstava za financiranje i sufinanciranje modernizacije infrastrukture predškolskih ustanova na teritoriju AP Vojvodine jesu:

1. značaj realizacije projekta kada je riječ o sigurnosti učenika, nastavnika odnosno djece, odgojitelja i zaposlenih koji koriste objekte;
2. značaj realizacije projekta za osiguravanje kvalitetnih uvjeta za boravak i izvođenje odgojno-obrazovnog rada;
3. financijska opravdanost projekta;
4. održivost projekta;
5. lokalni odnosno regionalni značaj projekta;
6. aktivnosti koje su poduzete s ciljem realizacije projekta (prednost će imati projekti za koje je pribavljeno rješenje o odobrenju izvođenja radova koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole);
7. osigurani izvori sredstava za realizaciju projekta (prednost će imati projekti za koje su osigurana sredstva za sufinanciranje iz drugih izvora).

OPĆE SMJERNICE NATJEČAJA

Ukoliko je tehnički moguće projekt realizirati u više neovisnih faza izvođenja radova, Korisnik treba podnijeti prijavu s jasno navedenim fazama za izvođenje radova.

Priložen premjer i predračun radova treba da bude s precizno utvrđenom količinom radova i s tržišnim cijenama, jer će se sredstva Korisniku prenositi sukladno provedenom postupku javne nabave (a najviše do odobrenog iznosa). Viškove radova i nepredviđene radove Tajništvo neće moći financirati.

Nakon dodjele sredstva po Natječaju, a prije prijenosa sredstava, Korisnik će biti dužan:

potpisati ugovor o dodjeli proračunskih sredstava s Tajništvom, kojim će se regulirati uzajamna prava i obveze ugovornih strana;
provesti postupak javne nabave (za izbor ponuđača odgovoran je Korisnik i odgovorna osoba u njemu);
dostaviti presliku bankarske garancije izabranog izvođača radova za dobro izvršenje posla;
angažirati neovisnu osobu kao stručni nadzor nad izvođenjem predmetnih radova;
dostaviti rješenje o odobravanju izvođenja predmetnih radova izdano od strane tijela općinske/gradske uprave nadležne za izdavanje građevinske dozvole.

Korisnik koji je za određeni projekt konkurirao i na drugim mjestima, ima pravo podnošenja prijave i na predmetni natječaj ukoliko u momentu podnošenja prijave nije imao niti je mogao imati saznanje o tome jesu li mu odobrena sredstva po drugom natječaju za predmetni projekt.

NAČIN PODNOŠENJA ZAHTEVA

Zahtevi za dodjelu sredstava podnose se na jedinstvenom natječajnom obrascu Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti od 12. srpnja 2017. godine na web-adresi Tajništva www.puma.vojvodina.gov.rs.

Zahtevi se dostavljaju putem pošte na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine - nacionalne zajednice s naznakom „Za natječaj – za financiranje i sufinanciranje rekonstrukcije, adaptacije, sanacije i investicijsko održavanje objekata ustanova osnovnog, srednjeg obrazovanja i odgoja, učeničkog standarda i predškolskih ustanova na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine za 2017. godinu“, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad, ili se podnose osobno, predajom na pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (prizemlje zgrade Pokrajinske vlade).

Uz prijavu na natječaj, prilaže se:

1. preslika tehničke dokumentacije na temelju koje je tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole izdalo rješenje o odobrenju izvođenja radova, u slučaju da ustanova čiji je osnivač AP Vojvodina nije pribavila rješenje o odobrenju za izvođenje radova, ova ustanova podnosi presliku tehničke dokumentacije na temelju koje će nakon pribavljanja suglasnosti za izvođenje radova od strane Pokrajinske vlade, nadležno tijelo izdati rješenje o odobrenju izvođenja radova;
2. preslika rješenja o odobrenju za izvođenje radova koje izdaje tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole, ustanove čiji je osnivač AP Vojvodina koje nisu pribavile rješenje o odobrenju za izvođenje radova podnose akt nadležnog tijela kojim se potvrđuje da je priložena tehnička dokumentacija kompletna i odgovarajuća, na temelju koje će se po dobivanju suglasnosti Pokrajinske vlade za izvođenje radova izdati rješenje o odobrenju za izvođenje radova;
3. premjer i predračun radova potpisan i ovjeren od strane odgovornog projektanta (dokument ne stariji od šest mjeseci, s numeriranim stranicama, obvezno sadržavati datum izrade);
4. ako su sredstva osigurana i iz drugih izvora (sufinanciranje), dokaz o osiguranim sredstvima (ugovor, rješenje i slično);
5. preslika potvrde o poreznom identifikacijskom broju ustanove obrazovanja odnosno za predškolske ustanove jedinice lokalne samouprave (osnivača ustanove).

Rok za podnošenje prijava na Natječaj je 31. srpnja 2017. godine.

Tajništvo zadržava pravo od podnositelja zahtjeva, po potrebi, zatražiti dodatnu dokumentaciju i informacije, odnosno za dodjelu sredstava odrediti ispunjenje potrebnih uvjeta.

Povjerenstvo neće razmatrati:

nepotpune prijave;
nepravodobne prijave (prijave poslane nakon roka koji je označen kao posljednji dan natječaja);
nedopuštene prijave (prijave koje su podnijele neovlaštene osobe i subjekti koji nisu predviđeni natječajem);
prijave koje se ne odnose na natječajem predviđene namjene;
prijave korisnika koji u prethodnom razdoblju financijskim i narativnim izvještajima nisu opravdali sredstva dodijeljena iz pokrajinskog proračuna.

Rezultati Natječaja bit će objavljeni na internetskoj prezentaciji Tajništva.

Zainteresirane osobe dodatne informacije u svezi s realizacijom Natječaja, mogu dobiti u Tajništvu na brojeve telefona: 021/487 4614, 487 4609, 487 4336.

Pokrajinski tajnik, Mihály Nyilas

U NEKOLIKO SLIKA

Proslava obljetnice DSHV-a

Iz Ivković šora

Kanikula

piše: Branko Ivković

Borme nam baš rano došla kanikula, ne mož čovik dat odvida ovoj vrućinštinu pa to ti je. Sidim pod orasom i tu se borme znojim. Gledim na mog Roku pulina, i on se zavuko duboko u kamaru slame, viri mu samo nos i dobro isplažena jezičina a već sam mu triput minjo ladnu vodu u staroj kastroni. Av, moj Roko, mislim se ja, sve se na nas svalio, al bar da mi je tvoja pamet. Njemu je samo da je kastrona puna i da se dobro naboba, a ja nek se patim i kontam kako ću platit porez, pripravit ogriv za zimu, pa tek izdržat josag.. Sva srića što se još ne moram starat o ruvu, imam sriće pa mi ostalo odila od pokojnog baće a bio je samo po glave niži od mene pa su mi doduše malkoc okraće čakčire, tako digod po dlana više članjaka al da se iznet. Nisam ja više za ogled to i sam znam, što kaže moj rodo Joso. Kadgod se za njim cure obzirale i divanile »vidi kaki je naočit«, a sad samo babe pa divane »vidi ovaj je još živ«? Već mi, čeljadi moja, tako dozlogrdilo ovo naše faljenje da ću lipo stvarno uzet pa odnet ovaj televizor u košaru pa nek gleda josag, ja borme više ne možem. »Ni ti to tako loše«, veli mi moj mudrac Joso, »ja načito da niki velik gazda što ima zdravo tušta krava pušta muziku u košari pa veli da ima zdravo više mlika«. Gledim u njeg pa se sve mislim da mu nebi falio jedan dobar prigled kod onog doktora sa salaša. Ta znam ja šta triba za tušta mlika, ne triba mi nikaki nauk. Triba, čeljadi, dosta rane i kvalitetne borme; triba zobit dobro a ne ono kad kuruzi ne valjaju jel neće bit nikaki rod a mi po novoj modi, da ne bi sikli kuružnu, uzmemo pa opravimo niku silažu. Al nije to nikaka rana brez dodataka u nju, i prikrupe i ditelne i šta ja znam šta još. Ovako kako je mi pravimo to je borme soparno, a ne mož bit ni rezultata pa nek divani ko šta oće. Neg, nisam dospio nikako na kosidbu u Đurđin, čeljadi moja. Prodo sam onu moju staru limuzinu, a biciglom mi opet zdravo daleko po ovoj vrućini verglat al čujem da je bilo lipo, al da je bilo malo svita. Veli mi Periša da je sve manje i manje. Ta nema već ni svita, svi odu napolje iz zemlje radit, pa se nji dosta ni ne vrati natrag, pogotovo ovi mlađi. Ta baš me čudi kad smo taki kaki smo, samo se falimo, istiravamo već bliže tridest lita ko je ko ko je kriv ko je prav a plata nam već manja neg dičiji džeparac u komšijskim državama. Pitam se dokleg, čeljadi moja? Ta već smo omatorili slušajući jedno te isto, dokleg će svit otić so tim ne znam. Niki dan sam se baš rasrdio na onog što vodi računa o zdravlju svita. Veli on da je kod nas najbolje ličenje, a polak nas matori nemamo ni knjižice kad ostanemo na sokaku, a to je često nažalost. Za prigled kod malo većeg doktora triba čekat misecima jel debelo platit. Triba, borme, fajn turit ruku u džep a ja vam velim da sam ja tute borme jaki: ja vam možem tako duboko gurnit ruku u džep da dovatim počesat kolino. Haaa, ta brica mi poderala postavu od čakčira. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Svi odmaru jedino rabadžije ne

piše: Ivan Andrašić

V i dana ofanj prigrinjalo. Na dvoru ne mož vidit ni Taksu ni mačka, a i kokoše se pozavlačile koidi u ladovinu. Niki dan, samo što odzvonilo podne, bać Iva se malo nalego, ni mu baš bilo kako triba. Taman ga počo vatat drimež, na vrata o kujne banijo kum Tuna i dosta glasno mu nazvo Boga. Nema više ko njega ni faljen Isus, ni zdravo. U posljednji godinu–godinuipo i di triba i di ne triba zdravi se sa pomoz Bog. Bać Iva mu se više ni brog čega ne čudi, a ništa mu više ni ne zamira. Skroz mu se rastolmačilo kako mu čelja-de dopalo za kuma. Jedino se začudijo, ščim se preznijo, kako kum prošo kroz po ganka, a Taksa se ni ni oglasijo. Ko da i njemu udarila vručina u glavu. »Otkud ti, kume, u po podne, a radite do tri?«, pita bać Iva i tare oči, a ni mu ni odzdravijo. Još ni zaboravijo kako se pokarabasili pri nedilju dvi. Bome, bilo tu i dosta teški riči. Mislijo da će se brog toga kum Tuna dugo srdit i zauvik. Možda mu baš i ni tribo tako svašta kazat, al eto, ko mu kriv, ka ga baš tako povuko za jezik. A možda i dobro da mu jedamput kogod kaže i u lice no što cilo selo primeti i divani mu iza leđi. »Bome, kume, otkako udarile ve vrućine, radimo samo do podne. Brinu se naši za rabadžije ko što se još ni jedni nisu brinili. I sami vidu da po vakomu vrimenu nikomu baš ni lagano, pa ka bude najvrućije pušću nas doma. Zoto još nisam ni fruštukovo«, veli kum Tuna i otriše čelo. Uto došo i poštaš. Samo ostavijo par cidulja za koišta poplaćat. Veli mora se žurit, još puno toga triba razdilit, pa će vada morat radit i par sati dužje. Isko samo čašu vode, ni tijo ni katarke, pa u žurbe ošo. Taksa se ope ni ni javijo. »Nego, kume, kako se to vaši brinu za vas, ka si ti već došo iz varoši, a vaj će morat radit do pridveče?«, pita bać Iva i nalje mu polučak razladite dudovače. »Ta, ni baš njemu toliko vručina, niko ga ni ne tira da ide po suncu. Nek se malo drži ladovine, biće mu lakše. A mi što radimo po kancelarija, baš i ne možemo pobić pod dudu. Nego, kume, ja došo brog drugoga. Znadem da tvoja oduvik bila jako dobra šnajderka, a u komšijcke varoši baš take tražu. Istina, tražu se samo mlađe, al ja bi mogo malo mrdnit prstim, pa bi bila primita«, veli kum Tuna i sam sebe nalje još jedan polučak. »A bila bi primita istom tako, nikomu ne bi bila ništa dužna?«, pita bać Iva i zagleda mu se dugačko oči. »Ta ništa, kume, vada smo svoji. Jedino dat krsta ako bi se tila ubiližit u moju partiju«, odmane rukom kum Tuna. »E, kume, a o našega pajte iz te varoši čujem da ni što se već lane zaposlili u te tvoje fabrike, ve godine krišću do neba. Nadnice jim puno manje neg što jim obećali, a već kasnu par miseci. I bome, ni što dali krsta, o te nadnice deseti tal moru i uplatit u tu tvoju partiju. A ni što nisu dali krsta, do kraj ostali i brez posla. Kako tako štogoda nisi namistijo tvoje, neg bi baš moje?«, veli bać Iva i nalje mu još jedan polučak. Kum Tuna ništa ni ni odvratio, samo izdunijo polučak i u žurbe ošo.

MISLI

Sand: Čovjeku je teže da primi savjet, nego dar.**Márquez:** Nemojte se boriti previše, najbolje stvari se dogode kada se ne nadate.**Tolstoj:** Ne radi ono što ne treba, pa ćeš uraditi sve što treba.

KVIZ

Lazar Merković

Kada i gdje je rođen poznati književnik, publicist, kroničar, novinar Lazar Merković?

Kada je objavljen njegov prvi članak u *Hrvatskoj riječi*?

Kakav je njegov značaj po pitanju Radio Subotice?

Kojeg je časopisa utemeljitelj i prvi glavni i odgovorni urednik? Utemeljitelj je i kojih nakladničkih edicija?

Koja je djela objavio?

1955 – 1990; bibliografija, 1990; *U ime pravde*, roman, 2008.
ta, roman, 1957/58; *Osmje*, pjesme, 1988; *Bibliografija časopisa Rukovet*
Odbjesi, pjesme, 1953; *Između dva pola*, pjesme, 1957; *Put dug pet živo*
Osvit i Zenit.
Časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet*.
vatske redakcije i idejni tvorca Uredništva na hrvatskom jeziku.
Bio je jedan od njenih osnivača, prvi glavni i odgovorni urednik srpskohr-
1946. godine.
Rođen je 1926. u Subotici.

VICEVI

– Halo, je li to servis *Rade Končar*?

– Jeste, izvolite...

– Ti si, Rade?

Učiteljica zadala temu za pismeni zadatka: »Da sam direktor...«

Svi pišu, samo Ivica sjedi skrštenih ruku.

– A što ne pišeš, Ivce?

– Čekam tajnicu.

FOTO KUTAK

Bazga (zova)

**PETAK
21.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama: Uvala Livka - otok Šolta
09:10 Capri, serija (R)
10:10 Zemlje - Ljudi - Pustolovine: Čile - Osvajači vulkanskog ledenjaka, dokumentarna serija
10:55 Bajkovita Hrvatska:
11:05 Kazalište u kući, humoristična serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama: Uvala Livka - otok Šolta
13:15 Seoska gozba: Vodnjan
14:05 Sezanci, dok. serija
15:00 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:55 Lijepom našom: Sv. Ivan Zelina, 1. dio
19:00 Dnevnik 2
20:00 turizam.hrt
20:35 Kennedyji povjerljivo: Imidž, dok. serija
21:25 Kuća od karata
22:15 Dnevnik 3
22:45 Popuna
22:50 Eurojackpot
23:00 Živjela Francuska, francuski film
00:38 Motel Bates, serija
01:18 Sinovi anarhije, serija
02:08 Dragocjeni biser
04:29 Skica za portret
04:43 turizam.hrt
05:13 Dinastija, serija
05:58 Voli me zauvijek

06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
09:02 Gem, set, meč - serija
09:30 Na prvi pogled, serija
09:55 Latino Amerikanci: Paragvajci, dok. serija
10:40 Čarolija, serija
11:25 Pat Garrett i Billy the Kid, američki film
13:20 Budimpešta: Vaterpolo, SP (m): Hrvatska - Japan, prijenos
14:35 Najveći trenuci sporta, dokumentarna serija
15:03 Degrassi, serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Još uvijek otvoreni
17:15 PLAVA LAGUNA

CROATIA OPEN UMAG, prijenos jednog meča
19:40 POPROCK.HR
20:15 Žed za životom, serija
21:00 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2017. - završna večer ženskih klapa, prijenos
22:25 Završni udarac, serija
23:10 Seks i grad, serija
23:40 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2017. - proglašenje pobjednica, snimka
00:00 Bitange i princeze
00:35 PLAVA LAGUNA
CROATIA OPEN UMAG, snimka drugog meča
02:05 Probudio sam se jučer, češki film
04:05 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
22.7.2017.**

06:50 Klasika mundi: Herbert von Karajan i Berlinska filharmonija u Osaki
08:05 Day of the Badman, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:00 Informativka
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Priče o veteranskom uspjehu: Maratonci, dokumentarna serija
13:10 Hrvatska moj izbor: David i Damian
13:35 Varka sa sretnim završetkom, američki film
15:05 Prizma
15:55 Veliki požar, serija
17:00 Vijesti u 17
17:16 Otkrivamo Hrvatsku: Radoboj - Tu se najde mira i spokoja
17:40 Lijepom našom: Cerna (1. dio)

19:00 Dnevnik 2
19:45 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:10 Legende u Vegasu, film
21:55 Dnevnik 3
22:30 Britanski supertalent, britansko-američki film
00:15 Novi svjetovi, serija
01:50 Day of the Badman, američki film
03:10 Dragocjeni biser
05:31 Skica za portret
05:56 Tema dana
06:08 Dinastija, serija

06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:56 Braća, dok. serija
09:00 Ljetni kamp, serija
09:55 Ivica i Marica u borbi protiv zla, američki film za djecu
11:30 Vrtlarica
12:05 Ljubav iz romana, film
13:35 Žed za životom, serija
14:40 Svečana priredba 51. međunarodne smotre folklor, snimka
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Loza, serija
17:15 PLAVA LAGUNA
CROATIA OPEN UMAG, prijenos 1. polufinalnog meča
20:00 Vina svijeta, serija
21:00 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2017. - završna večer muških klapa, prijenos
22:25 Seks i grad, serija
22:55 Bitange i princeze
23:30 Dva i pol muškarca
23:50 Festival dalmatinskih klapa Omiš 2017. - završna večer muških klapa, snimka
00:10 PLAVA LAGUNA
CROATIA OPEN UMAG, snimka 2. polufinalnog meča
01:40 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
23.7.2017.**

07:15 Lijepom našom: Cerna (1. dio)
08:30 Lažna Francuskinja, američki film
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Tavankut (Subotica): Misa, prijenos
11:02 Biblija
11:12 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:30 Manjinski mozaik
15:50 Veliki požar, serija
17:00 Vijesti u 17
17:18 Hrvatska moj izbor: Gaella i Mark
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 6/45
20:10 Hrvatski velikani: Stjepan Radić, dokumentarna serija

21:10 Crno-bijeli svijet, serija
22:05 Dnevnik 3
22:40 Kulturni kolodvor
23:15 Žene, povjerljivo!
00:05 Lažna Francuskinja, američki film
01:25 Novi svjetovi, serija
03:00 Dragocjeni biser
05:15 Reprizni program
05:40 Tema dana
05:52 Rijeka: More

05:48 HRT TOP 20
06:35 Džepni djedica, serija
07:00 Juhuhu
08:30 Kućni ljubimci Marca Morronea
08:50 Paul O'Grady i ljubav prema psima
09:15 Na prvi pogled, serija
09:45 Poirot, serija
11:20 Vrtlarica
11:55 Dobar, bolji, najbolji...kroz ušicu igle
12:55 Ciglu po ciglu - Bryk preuređuje
13:20 Sune na odmoru, švedski film
14:55 Najveći trenuci sporta
15:20 Sportski trenuci za pamćenje: Ol Rio - košarka: Hrvatska - Španjolska
16:30 Svjetsko prvenstvo u atletici za osobe s invaliditetom, snimka
17:30 Budimpešta: Plivanje, SP veliki bazen, prijenos
19:05 Najveći trenuci sporta
19:45 PLAVA LAGUNA
CROATIA OPEN UMAG, prijenos finalnog meča
21:55 Budimpešta: Vaterpolo, SP (m): D2 - A3, prijenos + emisija
23:30 Vikinzi, serija
01:00 Dva i pol muškarca
01:20 Sune na odmoru
02:55 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
24.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama: Tvrdava sv. Nikola - Šibenik
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Plodovi zemlje
11:00 Kazalište u kući
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama:

Tvrdava sv. Nikola - Šibenik
13:15 Seoska gozba: Velika
14:05 Sezanci, dok. serija
15:00 Mjesto pod suncem - Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:15 Hrvatska uživo
17:55 Lijepom našom: Sv. Ivan Zelina, 2. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama: Tvrdava sv. Nikola - Šibenik
21:00 Lijepa vaša: Vatra u srcu, Ogulin pod nogama
21:35 Korišteni siromaštva: Solarne inženjerke
22:40 Dnevnik 3
23:15 Kušnje Cate McCall, američki film
00:48 Motel Bates, serija
01:38 Sinovi anarhije, serija
02:28 Dragocjeni biser
04:39 Reprizni program
04:47 Tema dana
04:59 Ritam ljeta
05:54 Voli me zauvijek

06:03 Riječ i život
06:35 Pčelica Maja
07:00 Juhuhu
08:56 Braća
09:02 Gem, set, meč - serija
09:30 Na prvi pogled, serija
10:05 Svijet vrtlar
10:30 Junak u kuhinji
10:55 Čarolija, serija
12:40 Latino Amerikanci: Meksikanci
13:35 Degrassi, serija
14:30 Graciein izbor - priča o ljubavi, američki film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Još uvijek otvoreni, humoristična serija
17:20 Hit dana
17:30 Budimpešta: Plivanje, SP veliki bazen, prijenos
19:05 Sve će biti dobro, serija
19:50 Glazbeni spotovi
20:15 Žed za životom, serija
21:00 TV Bingo
21:45 Klica zla, serija
22:40 Završni udarac, serija
23:25 Seks i grad, serija
23:55 Bitange i princeze
01:00 Graciein izbor - priča o ljubavi, američki film
02:25 Noćni glazbeni program

**UTORAK
25.7.2017.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama:
Sestrice Male - Dugi otok
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine
11:00 Kazalište u kući, serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama:
Sestrice Male - Dugi otok
13:15 Seoska gozba: Čabar
14:05 Sezonci, dok. serija
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:15 Hrvatska uživo
17:55 Lijepom našom:
Benkovic, 1. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama:
Sestrice Male - Dugi otok
21:00 Velikani u sjeni: Andrija
Mohorovičić - znanost
bez granica, dok. serija
21:35 Korijeni siromaštva:
Obrazovanje,
obrazovanje - dok. serija
22:40 Dnevnik 3
23:15 Moje plavo nebo, film
00:48 Motel Bates, serija
01:38 Sinovi anarhije, serija
02:28 Dragocjeni biser
04:39 Reprizni program
04:47 Tema dana
04:59 Ritam ljeta
05:54 Voli me zauvijek

06:35 Pčelica Maja
07:00 Juhuhu
08:56 Braća, dokumentarna
serija
09:02 Gem, set, meč
09:30 Na prvi pogled, serija
10:10 Žed za životom, serija
10:50 Čarolija, serija
12:40 Svaki dan dobar dan:
Alkoholizam
13:20 Degrassi, serija za
mlade
14:15 Ili sreća ili ništa,
francuski film
15:50 Budimpešta: Vaterpolo,
SP (m): D2 - B1, prijenos
(+ emisija ako igra
Hrvatska)
17:30 Budimpešta: Plivanje,
SP veliki bazen, prijenos
20:14 Žed za životom, serija
20:59 Dobar savjet, film
22:34 Završni udarac, serija
23:19 Seks i grad,
humoristična serija
23:49 Bitange i princeze,
humoristična serija
00:24 Ili sreća ili ništa,
francuski film
01:54 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 26.7.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama: Drače
noć - poluotok Pelješac
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine
11:00 Kazalište u kući, serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama: Drače

noć - poluotok Pelješac
13:15 Seoska gozba: Tugare
14:05 Djeca mediterana:
Albanija,
dokumentarna serija
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:15 Hrvatska uživo
17:55 Lijepom našom:
Benkovic, 2. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 LOTO 7/39
20:05 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama: Drače
noć - poluotok Pelješac
21:00 Genetsko podrijetlo
Hrvata: Kneževi sjeverne
Europe, dok. serija
21:35 Korijeni siromaštva:
Dobro došli na ovaj svijet,
dokumentarna serija
22:40 Dnevnik 3
23:15 Nevjere i druge
katastrofe, američki film
00:58 Motel Bates, serija
01:48 Sinovi anarhije, serija
02:43 Dragocjeni biser
04:13 Reprizni program
04:14 Ritam ljeta
05:09 Dinastija, serija
05:54 Voli me zauvijek

06:35 Pčelica Maja
08:56 Braća, serija
09:02 Gem, set, meč
09:30 Na prvi pogled, serija
10:10 Žed za životom, serija
11:02 Čarolija, serija
11:57 Dobar savjet, film
13:35 Degrassi, serija
14:30 Daleko od doma,
američki film

16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Milostiva prije svega,
humoristična serija (R)
17:30 Budimpešta: Plivanje,
SP veliki bazen, prijenos
19:30 Glazba, glazba
19:40 Dama pod velom,
serija
20:40 Nogomet, kvalifikacije
LP (3. pretkolo, 1.
utakmica), prijenos
22:45 Završni udarac, serija
23:30 Seks i grad, serija
00:00 Bitange i princeze
01:05 Daleko od doma, film
02:30 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 27.7.2017.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
09:00 Zaronite s nama:
Kraljev gaj - otok Šolta
09:10 Capri, serija (R)
10:05 Zemlje - Ljudi -
Pustolovine,
dokumentarna serija
11:00 Kazalište u kući
12:00 Dnevnik 1
12:25 Voli me zauvijek
13:07 Zaronite s nama:
Kraljev gaj - otok Šolta
13:15 Seoska gozba: Gračina
14:05 Djeca mediterana:
Grčka, dok. serija
15:00 Mjesto pod suncem -
Ostati ili otići
15:55 Detektiv Murdoch
17:00 Vijesti u 17
17:15 Hrvatska uživo
17:55 Lijepom našom: Ravna
Gora, 1. dio
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana

20:04 Ritam ljeta
20:55 Zaronite s nama:
Kraljev gaj - otok Šolta
21:00 Sol života: Putovi soli,
dokumentarna serija
21:35 Korijeni siromaštva:
Siromasi među nama
22:40 Dnevnik 3
23:15 Ljubavnici, film
01:03 Nasljednici, serija
01:58 Sinovi anarhije, serija
02:58 Dragocjeni biser
04:43 Ritam ljeta
05:38 Voli me zauvijek

06:35 Pčelica Maja
07:00 Juhuhu
08:56 Braća, serija
09:02 Gem, set, meč - serija
09:30 Na prvi pogled, serija
10:10 Dama pod velom
11:05 Čarolija, serija
12:45 Svaki dan dobar dan:
Moja misija -
Spašavanje životinja
13:25 Degrassi, serija
14:20 Almany - dobro došli
u Njemačku, njemački film
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Milostiva prije svega
17:30 Budimpešta: Plivanje,
SP veliki bazen, prijenos
19:35 POPROCK.HR
20:10 Budimpešta: Vaterpolo,
SP (m): D2 - ???, prijenos
(+ emisija ako igra
Hrvatska)
21:50 Budimpešta: Vaterpolo,
SP (m): D1 - ???, prijenos
23:10 Završni udarac, serija
23:55 Seks i grad, serija
00:25 Bitange i princeze, erija
01:00 Almany - dobro došli
u Njemačku
02:37 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

LJETO na somborski način

Lijepo je ljeto u gradu koji ima rijeku ali nije loše ljeto ni u gradu koji ima kanal. Ovtjedna priča je priča o glavnoj arteriji vodenog sistema u Bačkoj, o kanalu koji povezuje Dunav kod Bezdana s Tisom kod Bečeja. Nastao u ideji skraćivanja plovnog puta povezivanjem dviju rijeka, Veliki bački kanal, manje poznat kao *Kišov kanal*, danas je omiljena destinacija Somboraca, a svojom raznovrsnom ponudom privolio je i stanovnike okolnih mjesta.

Povijesne brojke

Veliki bački kanal je predstavljao najveći graditeljski pot-hvat svog vremena u Europi. Prokopavanje je započeto 1793. godine, a 1802. pušten je u upotrebu. Brojke kažu da je kanal dugačak 118 kilometara, da je širina kanala u njegovom koritu 17 metara, dok je na samoj površini kanal širok od 20 do 25 metara, prosječna dubina je oko 3 metra, a na iskopavanju kanala sudjelovalo je oko 3.000 ljudi. Ovim kanalom je vodeni put između Bezdana i Bečeja skraćen za više od 200 kilometara, što je plovidbu skraćivalo za 10 dana nizvodno ili 20 dana uzvodno. Izgradnjom plovnog kanala između Dunava i Tise stvoreni su uvjeti za život i privredni razvoj Vojvodine.

Kada zanemarimo povijest i brojke, a u obzir uzmemo dužinu kanala, onda moramo istaknuti da je samo gornji tok kanala, od Bezdana do Crvenke, odolio bremenu koji industrija nosi. Polemika o tome što je čovjek uradio prirodi nikada dosta ali ćemo se ipak usmjeriti na onu lijepu stranu prirode i društva i na obali Velikog bačkog kanala potražiti hlad.

Štrand na somborski način

Najpopularnije, ali i najstarije kupalište na obali ovog kanala je gradsko kupalište *Štrand*, koje u svojoj ponudi ima dva uređena bazena, dio samog toka kanala, te terene za odbojku na pijesku, mali nogomet, dječje igralište i veliku zelenu površinu. Ova stara kanalska ljepotica nije mnogo mijenjala svoj izgled, ali je svakako obogatila svoju ponudu raznim programima, kako za djecu tako i za odrasle. Upravo ovog tjedna se na *Štrandu* održava *Somborsko sportsko ljeto*, gdje je svim posjetiteljima na raspolaganju niz kreativnih, edukativnih i sportskih sadržaja.

Uz *Štrand*, somborsku obalu Velikog bačkog kanala krasi i sunčani kafić, poznate čarđe i restoran s čuvenim roštiljem ali

i usamljeni molovi za intimne razgovore sa stanovnicima ove oaze. Posljednjih nekoliko godina ovim dijelom kanala plove jedna simpatična lađica koja nudi niz sadržaja na vodi. Možda je upravo jednodnevni izlet s obilaskom Monoštora ili izlet do Malog Stapara način da s vode spoznate pravu stranu kanala. Naravno, lađica u ponudi ima i učionice na vodi i školsku nastavu za najmlađe ali i dvosatnu večernju vožnju uz ugodnu ambijetalnu muziku. No, ukoliko volite biti kapetan svoje lađe, na obali ovog dijela kanala, lako ćete naći kanu ili čamac za iznajmiti i sami odrediti putanju i dužinu plovidbe.

Veliki bački kanal opravdava veličinu koju mu ime nosi, a vi nađite vrijeme za ljepotu koju donosi.

Piše: Gorana Koporan

Zavodljiva masna mekika

Jesu vrućine i jeste vrijeme za laganiju hranu, ali mekike (lepi-njice, languši, lángos) su zakon. Mogu slatke, a mogu i slane, tople ili hladne, meke ili hrskave. I koliko god da negodujemo da su masne, da su kalorične, nikad ne odolimo zavodljivoj mirisu i još boljem okusu mekika. Doduše, najsočnije su one koje bake prave, ali najveći izazov jesu one koje zemijesite sami.

Potrebno: 1 kg brašna, 200 ml jogurta, 250 ml mineralne vode, 1 žličica soli, 1 žlica šećera, 1 kocka kvasca, 1 l ulja za prženje.

Postupak: Kvasac stavite da ukisne s toplom vodom, šećerom i 2 žlice brašna.

U veću posudu sipati brašno pomiješano sa solju, napraviti udubljenje u sredini za pripremljen kvasac i jogurt. Od sastojaka iz posude dobro umijesite tijesto, da bude mekše od tijesta za kruh. Ostavite da naraste na toplom, pa ga blago premijesite.

Nauljenim rukama kidajte i oblikujte male loptice, te svaku razvucite u željeni oblik mekike i pržite i na zagrijanom ulju. Za vrijeme prženja prelivati mekike vrelinom uljem da bi bolje narasle.

Napomena: »Tijesto polako mesi, daj mu dušu rukama i uvijek ga pusti da odmori«, govorila je meni moja baka, a ja nesebično dijelim dalje. I naravno, ukoliko ne mislite umastiti prste, ne petljajte se s mekikama.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže «Hrvatska riječ» svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU «Hrvatska riječ»,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.**

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 400 dinara.